

ЦМЗО
D 811

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

Пролетарі всіх країн
єднайтеся.

Гр. Бараба. Бруно Миронів.

ДРОГОБИЦЬКЕ ПОВСТАННЯ

14-15 квітня 1919 р.

З післямовою Гната Бриля.

Л Ъ В І В 1929

В И Д А Н Н Я Ц К К П З У

2-й тиж

Пролетарі всіх країн
єднайтеся.

ЦМ 30
2811

Дрогобицьке Повстання

1. **Гр. Бараба** — До десятиріччя повстання.
2. **Бруно Миронів** — 14/15 квітня в Дрогобичу.
3. **Гнат Бриль** — Історія з «ножами в спину»
(замість післямови).

ЛЬВІВ 1929

ВИДАВНИЦТВО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ КПЗУ.

2-й змз

ЦМ30
Δ 811

9/2
330 4-4487 y

2012
200
87

тов. Іван Кушнір

Гр. Бараба.

Дрогобицьке Повстання

В міру розвитку капіталізму, в другій половині 19-го сторіччя, на терені Східної Галичини, та рівночасного зросту промислового пролетаріату, стає Галичина, починаючи від 90-ох років минулого сторіччя, ареною загостреної соціальної та національної боротьби західно-українського робітництва, великих її вибухів. Згадати хочби кривавий страйк львівських будівельних робітників 1893-го року, велетенську хвилю рільних страйків, яка охопила цілу Галичину 200 тисячною армією страйкуючих селян-заробітчан в 1902-му році, страйки бориславських робітників та нарешті тисячні зібрання, віча, демонстрації протестів в цілій Галичині, 1906-07 року, за загальне чотирох-прикметникове виборче право до австрійського парламенту.

Шлях боротьби з австрійсько-польською владою в Галичині за свої політичні, соціальні та національні права, за школи та громадські ради, за права української мови в державних установах відзначають працюючі галицькі маси кривавими слідами. Баденівські вибори, роблені ковбасою та горівекою, кулею і багнетом, відбилися гучним відголосом в цілому світі, та стали вже синонімом виборчих зловживань. Вибори ставлеників «Ради Народовей» (загальна, польська збльокована, виборча, на-

ціоналістична організація) на послів до австрійського парламенту 1907 року коштують між иншим життя 5 селян з Горуцька, Дрогобицького повіту, а вибір Левенштайна в Дрогобичі, 1911-го року коштував 28 трупів та понад 60 пораних робітників.

Зростаюча українська буржуазія намагається спрямувати національно-визвольний рух в легальне корито, намагається не припустити порушення конституційних приписів, приспати чуйність і активність мас, скеровуючи їх на манівці.

І це їй майже вдається.

Боячись міці галицьких працюючих мас, а будучи ще слабою, шукає вона собі союзника і по невдалих спробах угоди з польськими обшарниками (так звана «нова ера»), знаходить його у Відні, під тронем Габсбурга. За пусті слова обіцянок української катедри в львівському університеті, або якихсь гімназій, чи субвенцій «Сільському Господареві» на купівлю бугаїв для подарунків куркулям і українським поміщикам, покійно та льояльно голосують її представники в австрійському парламенті, голосують пп. послы Левицькі, Олесницькі, Васильки — за внесками ріжних панів Бінертів, Штірків, за стягання податків з українських селян, за побір рекрутів, за податок крови. Недарма колись темні галицькі полки заслуговують собі похвали від «найяснішого пана» і назви «тирольців сходу». Знов друга частина галицької буржуазії і дрібноміщанства, реакційного попівства, всяких дуків та гофратів, москвофілів, бачать таку силу і союзника у владі московських деспотів-царів, у «Єдиній, Неділимій Россії», в її дворянстві та бюрократії. Заперечуючи існування українського народу, його культури та мови, заперечуючи його права на

самостійне національне існування, намагаються вони завести галицькі українські працюючі маси під кривавих царів Олександрів і Миколушків, зашіпити їм погромну ідеологію «Союза Русского Народа», щоби цим робом спаралізувати боеві сили галицьких працюючих мас, відвернути їхню увагу від їхніх клясових ворогів, від їхніх соціальних вимог та боротьби.

Але рівночасно розвивався пролетарський рух в Галичині. Соціалістичні ідеї, кличі клясової солідарності й інтернаціоналізму знаходять серед галицького робітництва велике зрозуміння та захоплення. Повстають та дуже скоро розвиваються інтернаціональні клясові профспілки: друкарських, будівельних, залізничних, салінарних і нафтових та інших робітників. Організується в 90-х роках політична робітничка партія так звана Соціал-Демократична Партія Галичини і Шлеська. На жаль партія ця, крім прогрівів австрійського, адлерівського соціалізму, підпадає відразу під вплив польських соціал-шовіністів, відомих нині Дашинських, Морачевських та їм подібних і це здержує дальший розвиток партії, відбивається на її активності, підриває довіря працюючих мас до неї, та призводить нарешті до розвитку і утворення трьох національних партій УСДП, ПСДП та ЖСДП. Розбиття це ще в більшій мірі полегшило націоналістичному буржуазному таборові підпорядковувати галицький пролетаріят своїм впливам. Соціал-демократи всіх національних кольорів відвертаються від засад соціалізму і революційної боротьби та свою політичну діяльність звертають виключно на вибори, парламент і «демократизм», чим відвертають робітничу клясу від революційних методів боротьби, отруюють її легалізмом,

конституціоналізмом, що своїми наслідками в часі революційних вибухів 1918-20 років вплинуло міцно на поразку революції в Галичині.

ВІЙНА 1914-18 РОКУ. ЖОВТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ.

Вибух війни в 1914 р. не заважив майже нічим на тактиці, орієнтації та ідеології українського та москвофільського таборів. Лише на плятформі служби австрійській монархії наступило об'єднання українських політичних угруповань від християнських суспільників до соціал-демократів включно: так сепаратистів «впередівців», як і побратимів ПСП Ганкевича Миколи, Вітика, Меленя. Творять Загальну «Національну Раду», яка видає відозву та закликає український народ поперти чинно монархію у війні проти царської Росії.

Австрійська армія на чолі з Фридрихом Вішателем мала бути для української буржуазії з її соціалістичними помічниками з УСДП цим біблійним Мойсеєм, який мав для неї вивести український «народ» з російської неволі. Ганкевичі, Старосольські з УСДП думали, що Конрад Гецендорф та Гінденбург будуть воювати з Романовим за «самостійну Україну» для них, а Левицькі, барони Василькови, батьки Трильовські, Левки Бачинські та Макухи вибирались виблагати у «найяснішого пана» для зєднаних австрійськими гавбіцами і німецькими тотенгаузерами українських земель, автономії під цісарським берлом, або корони для Василя Вишиваного, чи другого безробітного архикнязика. Щоб засвідчити свою вірність та лояльність тронові — організують вони вербункове бю-

ро для австрійської армії, т. зв. «Боеву Управу» та закликають українську молодь, робітників, в ім'я уєдепівського соціалізму, — селян в ім'я січових традицій і соколів, і всяких національних святих вступати добровольцями до «Ц. К. Українських Леґіонів» — УСС. А коли австрійське командування, не вірючи в велику лояльність українських працюючих мас, наказало творення більших відділів УСС, обмежило їх до двох тисяч, та зажадало розпущення вже завербованих селян і робітників, — українська буржуазія прийняла це як брак довіря до неї і дуже образилася на те, що їй відмовлено було зложити тронові подарунок з ще кількох тисяч голів української молоді. «Хитрий Руснак» потрапив «перехитрити», будь-то би «хитрішого ще Німця» і нишком-тишком до дозволених двох тисяч УСС — впровадив ще 600 не запряжених.

Навіть тоді, коли в 1914 і 15 рр. Галичину заняли були «орли» і чорні руки Николая Николаевича і пішли чутки, що заноситься на мир за ціну залишення Галичини при Росії, ці самі батьки з Боевих Управ і пізніші радикальні міністри З. У. Н. Р., Вітовські, закликають збаламучених, одурених, наївних молодих мрійників з УСС, не кидати служби у генералів Гофманів, не ламати присяги, даної Франц-Йосифові, і «чесно, по жовнірськи вмирати».

Ще вірнішим слугою чорносотенних графів Бобринських та інших градоначальників були москвофілі на чолі з прославленими Дудикевичами, Лисяками і др. в часі зайняття Галичини російськими військами 1915-го року. Як перші Австрії, так другі — москвофілі, — царським опричникам допомагали нищити Галичину, виарештовувати та вішати і розстрілювати десятки тисяч невин-

них селян, робітників та працюючої інтелігенції, висилати їх до Талергофу і Сибіру на поневірку й очевидну смерть. Перевішано і розстріляно понад 30.000 селян і робітників.

Галицька буржуазія шукала у обох імперіялістичних таборах Відня і Петербургу оборони своїх інтересів, а працюючі маси Галичини стогнали під ярмом та чоботами «освободителів» Фридериків Вішателів і їх побратимів, Миколаїв Миколаєвичів та Бобринських. Союзники українських буржуазних таборів рабували та нищили нужденні достатки трудящих, поливали кровю і сльозами жінки, діти і сивоволосі дідусі рідну землю, горіли села, підпалювані на приказ Ц. і К. Команди, навіть руками УСС-ів, або козацькими ватагами. Перетинали Галичину вздовж і вширш бетони, колючі дроти, і вибухи гранатів і бомб обертали родючу землю, одинокий варстат праці галицької селянської бідноти, в пустарі і неужитки...

Мимо своєї собачої служби Франц-Йосифові та австрійській реакції, не дослужилась українська буржуазія нічого. Умираючи в листопаді 1916-го року залишає Франц-Йосиф заповіт надати Галичині автономію, то значить віддати необмежену владу над українським робітником та селянином польському обшарникові та буржуа. Собака, коли копаєш її, відвертається і втікає, а український націоналістичний табор вкупі із, пробачте — соціалістами, по цій собачій заплаті за вірну службу — лиже дальше ногу пана, яка його копає, та позістає на службі у нього. Одурманені чадом льяолизму УСС далі держать міцно на фронті кріси і цільно мірять ними у свого брата, селянина полтавця, чи робітника з Донбасу, що знаходяться з іншого боку окопів. І все це в ім'я великої Австрії, в ім'я «на-

ціональних» інтересів українських баронів Васильків, графів Шептицьких та інших, інших, бо за це дурневі дозволено побіч цісарського значка на шапці причепити синьо-жовту стяжку. — За мільйоновими «переможними» арміями, які перекочувались Галичиною від Дунайця за Збруч і від Мункачева по Бересть-Литовський, суне, крок за кроком, голод, тиф, червінка, холера, сифіліс і всякі інші хвороби та пошести, які збирають багаті жнива, десяткуючи доведене до одчаю населення Галичини.

Увесь промисл, крім призначеного для воєнних цілей, частково, нафтового — упав. Брак зарібків, доронежча та недостача засобів до життя, а натомість гонення голодних, обдертих, до риття окопів, на «форшпани», до всяких військових робіт, на панщину, на панські лани, — відбирали останній терпець у перепрацьованих і злиднями прибитих жінок, стариків та дітвори. За те буржуазії добре жилось і вона не бідувала, не рила окопів, бо дороблялась маєтків на військових доставах, а її синки, сидячи по тилах армії, по кадрах, при обозах, обкрадали голодних жовнірів-фронтівиків, бенкетували, гуляли...

Але ніщо не проходить безслідно...

Терпіння, нужда, недостаток, голод та пошести, яких зазнали галицькі маси за чотири роки війни, робили своє, — розвіювали ілюзії орієнтації на руський або австрійський імперіалізм, викликували бунт в душах. В румовищах, землянках і сутеринах та в стрілецьких ровах над Ізонцями і Стоходами запалювався вогонь гніву та помсти, зростало зрозуміння необхідности боротьби з наїздниками; під гуркіт гармат та тарахкотіння скоро-

стрілів зростала у витресованих муштрою і здисциплінованих, одягнених в сині військові плащі, мільйонів робітників та селян — віра в свою силу.

Буровій соціальної революції, що прокотилася по країні царя, змітаючи владу Романових, поміщиків та буржуазії, та розбиваючи брами «визниці народів», відбився широким і голосним відгомном по всіх закутках Європи, що стогнала під чоботом роззухваленого імперіялізму та мілітаризму, та захитав сильно підвалинами австрійської і німецької монархій.

Вістки зі Сходу, які день за днем приносили щораз нечувані досі чуда: що над Петербургом та Москвою майорять червоні прапори, що по поваленні царя повставший пролетаріят та селянство Росії виганяє вже геть буржуазію і видирає з її рук владу, що проголошує свою пролетарську диктатуру та виголошує кличі: геть з імперіялістичною війною, мир халупам, війна палацам, право гноблених народів на самовизначення, робітниче-селянська влада, земля селянам, — наелектризували працюючі та жовнірські маси Австрії і Німеччини і поривали її до боротьби.

По братанню революціонізованих російських військ з арміями Австрії та Німеччини, та по берестейським мирі, австрійські та німецькі жовнірі та ті, що повертали з російського полону домів, розносять по всіх закутинах, по містах та селах ідеї переможного Жовтня; відмовляють війська послуху, кидають фронти і поспішають узброєні до своїх міст та сіл.

Розвій революційного руху в Галичині а також соціальне і національне визволення, яке принесла революція українським працюючим масам і творення ними у великих боях з буржуазією, реак-

цією, та зрадою українського націоналістичного табору, своєї української, робітниче-селянської радянської держави, — викликали вибух, який відразу прочищує Галичину від влади австрійської бюрократії та польського обшарництва і буржуазії.

ЗАХІДНО-УКРАЇНЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА.

Розгін революції в Галичині не задержується, бо не може задержатися на самім національнім визволенні — поглиблюється, висовує соціальні проблеми — землю селянинові, робітничо-селянську владу.

Українська буржуазія швидко зорієнтувавшись в ситуації, поспішає рятувати свої класові позиції, вибивається на чоло руху, та захоплює його провід. Творить Національну Раду, до якої впроваджує бувших послів з австрійського парламенту і галицького сойму та представників партій і встановлює свій уряд державних секретарів. Першим і головним завданням Української Національної Ради, фактично організації української буржуазії і зб'юкованих з нею дрібно-буржуазних верхів з УСРП, УСДП, є гасити пожежу революції, здержувати її розгін, впихати її в легальні, «законні» форми, неприпустити до «обільшовичення» галицької революції. Державні секретарі стають сторожами законів, писаних ще австрійськими та галицькими феодалами і буржуазією, які то закони давали їм право визискування та гноблення українських працюючих мас.

Оперуючи випробуванними вже не раз фразами національної єдності, як також потребою обо-

рени країни перед наїздом польського імперіялізму, українська буржуазія намагається відтягати увагу мас від їхніх соціальних вимог, та відкласти вирішення їх на «мирні» часи. В цім неочікуваними помічниками стають їй радикальні батьки й особливо «панове-товариші» з УСДП.

Польські поміщики в Галичині, під владою ЗУНР, почувають себе як у бога за дверима. Їхні лани та двори боронять українські війська, а «радикальний» міністр внутрішніх справ, МАКУХ Іван, нинішній Уесерпівський сенатор дає наказа українській жандармерії арештувати селян, які пішли брати дрова з лісів графа Дзедушицького. Самого графа зустрічає Макух низеньким поклоном і привітанням польською мовою: «цілую руці, падаю до ніг, ясний пане». (С. ВІТИК, «Більшовик України» з 31. X. 28 р.).

Боротьба на фронті затягалась. Польські війська, зміцнені антантою, zagrożеною революційними боями пролетаріяту в Німеччині і встановленням Радянських Республік на Угорщині та Баварії — Антантою, до якої також червоні язика революційної пожежі почали добиратись — ставили щораз то більший натиск. Українські військові сили, паралізовані політикою Національної Ради не вміють оборонити Львова — віддають його. Не без певної слушности українські працюючі маси і фронтовики добачують в цім певну зраду. Міністри чи там Секретарі військових справ, замість готувати наступ на Львів, не мають нічого кращого до роботи, як шукати за дріджами для печення булок на парадні обіди по заняттю Львова. (Ст. Шухевич «Спомини 18-19 років»).

Галицька буржуазія, хоч є при владі, проте не

почуває себе певною Робітничі і селянські маси ставлять щораз то настирливіше домагання реалізації соціальних вимог. Революція на Україні і Росії — міцніє. Червоні війська та повстанці розбивають петлюряду. На Угорщині проголошено Диктатуру Пролетаріату. Одинокий ратунок для української буржуазії — це переможна Антанта, це Версаль. Не стало Карлів і Вільгельмів, прийшли Пуанкаре, Фоші та Льюїс-Джорджі.

Намагання довести перед «культурним» світом що ми не більшовики, бажання «подобатися» антанті, наказує українській буржуазії її Національній Раді не наступати на Львів, вислати галицькі війська на поміч добиваній вже петлюрівщині, а опісля розпочинати війну з УССР, с. т. протиставитися сполученню Червоної Армії з угорською Рад-республікою і боронити поміщицьких земель збройними силами проти української сільської бідноти.

І через політику буржуазної Української Національної Ради — ЗУНР замість мосту революції на захід, стає контрреволюційним валом, підготовлює ґрунт для повороту до Галичини польського обшарництва і буржуазії, причиняється до подавлення угорської революції, задержання Буковини та Бесарабії під владою бояр, захоплення Закарпатської України чеською буржуазією.

Робітничо-селянські маси і фронтовики чують і бачать цю зраду, бунтуються, — і вже не чекають на ухвалення земельної реформи. Ту, — і там повстають селяне: в золочівському, підгаецькому, комарнянському, борщівському повітах і самі беруть поміщичу землю. Вони зустрічаються зі збройним опором влади української буржуазії. Бунтуються військові. Дня 5. і 6-го березня 1919

року більша частина золочівської залоги відмовляє послуху, розбиває тюрму і звільнює арештованих військових.

Подібні військові розрухи мають місце в Тернополі, Коломиї, Станиславові і Старому Самборі. Українські Січові Стрільці, які перші в листопадових днях 1918 року піднесли прапор повстання у Львові і стали ядром та основою галицької армії, які увесь час стояли на фронті, оточуючи Львів перстеном, обурювались політикою Національної Ради і загрожували Станиславові. За саботаж революції, за саботаж оборони, за зволікання ухвалення конфіскації обшарпичої землі, за війну з УСРР, — готовились УСС-си кинути фронт, ударити на Станиславів, арештувати Держ. Секретаріят та розігнати Національну Раду. Листи з проханнями та обіцянками Вітовського, популярного серед УСС-ів, задержували їх від виконання своїх погроз. Не без рації Секретар Внутр. Справ Іван Макух жадав розв'язання УСС-ів.

Дірвавшись до влади, до державного корита наживалась українська буржуазія і всякі інші «патріоти» національним добром. Грабували, спекулювали нафтою і доставами. Багато офіцерів, замість іти на фронт, парадували в австрійських чаках по тротуарах і каварнях міст, побренькували шабельками. А на фронті — голий, босий та голодний стрілець даремно ждав на поміч, ждав наказів наступати на Львів. Не діждавши почали стрільці кидати фронт та вертати домів. Мовляв, пощо сидіти в окопах, коли його обдурюють, зраджують, коли українські жандарми арештовують його жінку чи батька за те, що вони беруть дрова з панського лісу. Пощо боронити фронт, так розумів сірий стрілець, коли в краю той самий фабрикант, той самий обшарпник, проти армії яких

він бється, лишаються панами фабрик, ланів та лісів. Ширилась розруха в армії, збільшувалась дезерція. Зростало ще більше незадоволення по селах, коли за дезертирами йшли карні відділи, що грабунками, побоями захочували на фронт.

Українське робітництво Львова, Драгобича, Перемишля та інших міст — українські залізничники, які перші повстали проти гнобителів і визискувачів в листопадові дні 1918-го року — на власній шкурі довідались, чого варті були обіцянки української буржуазії та її посіпак з УСРП і УСДП.

На всі вимоги працюючих мали вони одну і ту саму відповідь: чекайте! аж скінчиться війна. Але безробіття, дорожнеча, відсутність засобів до життя гостро нагадували про себе. Галицький пролетаріят не міг вже і не хотів більше чекати.

Не міг чекати довше, хоч умовляли його і Вітик та Темницькі і Безпалки. Недалеко на Сході і Заході пролетаріят проганяв буржуазію, скидав владу капіталістів, встановлював свою диктатуру та розпочинав здійснювати пролетарський ідеал, будувати соціалізм. Ще свіжі в пам'яті трудящих були страхиття імперіялістичної війни, ще гучно віддавало в їхніх ухах запальні кличі переможнього Жовтня: **Повстаньте гнані і голодні! Хай живе Диктатура Пролетаріату!** Вплив жовтневої Соціалістичної Революції був незвичайний.

Піднялись по Галичині хвилі страйків і протестів. Страйкували друкарі в Станиславові. Домагались залізничники поліпшення свого становища. Висували свої домагання салінарні робітники, загрозували нафтові. А всі разом жадали передачі влади трудящим. (Селянсько - робітничий

з'їзд в Станиславові 30. і 31. березня 1919 року), негайного закінчення війни з РадСоюзом, об'єднання галицької армії з червоними військами, одноцілого революційного фронту від Москви через Україну, Галичину, Будапешт, Відень і Берлін (конференція робітників Підкарпаття 26. I. 19. року в Дрогобичі).

Що роблять в цей час українські соціал-демократи, жидівська СДП, Поалейціон та ПСДП? Дашинські та Морачевські (ПСДП) розгромлювали тоді робітничі ради у Варшаві, Люблині, вугільній кїтловині, а Гавзнер розраховувався у Львові «з дзїчов гайдамацков». ЖСДП і Поалей-Ціон були «неутральними». Кращого не треба і не можна було очікувати і від вождів УСДП. Ще в липні 1914 року запродали вони, як цілий майже II-ий Інтернаціонал, свій соціалізм австро-німецькому імперіялізмові. Вони творили одноцілий фронт з українською буржуазією. Криза капіталізму, імперіялістична війна, переможний Жовтень пролетаріату та селянства б. російської імперії, національне і соціяльне визволення народів держави царів, — упадок німецьких монархів і революційна боротьба пролетаріату центральної Європи з владою капіталу, проголошення на одній шостій частині земної кулі влади робітника та селянина, народження в огні революції Української Соціалістичної Радянської Республіки — все це було для проводирів української соціал-демократії: «лютим часом, часом вселюдського безголова і безправа» (Републіка Ч. 72 з 29. IV. 1919. «Відозви центрального загального заводового союзу робітників в Дрогобичі, підписані між иншим доктором Скибінським). Вожді УСДП воліли служити українській буржуазії аніж піти на зустріч владі

українського робітника та селянина, обеднанню з УСРР.

Такі були загальні політичні передумови виступу дрогобицько-бориславського пролетаріату 14 квітня 1919 року.

ДРОГОБИЦЬКИЙ ПРОЛЕТАРІАТ.

Пролетаріат Дрогобича є старішим за відкриття та добування, в другій половині минулого сторіччя, в малім тоді селі Бориславі, нафти (ропи) і воску земляного.

Вже від давна мимо ремісничого, маломістечкового пролетаріату працює там по кількасот робітників при виварюванню соли в салінах Дрогобича і Стебника.

З відкриттям нафтових (ропних) джерел і покладів земляного воску, перетворюється Дрогобич з околицями в важливий промисловий центр. Борислав стає галицькою Каліфорнією, куди тиснеться капітал, ласий легкого зиску, а за ним посувається безробітний за працею і зарібком. Перші кроки капіталізму в Бориславі брутальні, дикі, безоглядні. (Описали їх талановито в своїх бориславських оповіданнях Ів. Франко і Ст. Ковалів). Ріжними хитрощами і комбінаціями витісняється місцеве населення з його клаптиків землі,—воно пролетаризується і пристає до все нових загонів робітників. Промисловість розвивається швидким темпом, — потрібна резервова, робітнича армія. Ростуть, мов гриби по дощі, копальні, шиби, будуються рафінерії в Дрогобичі: «Галіція», «Нафта», «Австрія», «Відбензинарня» — тепер «Польмін» та інші. Зі зростом промислу збільшуються кадри пролета-

ріяту. Близькість Борислава і Дрогобича з їх зарібками сильно впливає на соціальний і культурний вигляд піддрогобицько-бориславських сіл. З можливістю зарібків зростають потреби селян. Підноситься сильно життєвий і культурний рівень.

Пролетаризація піддрогобицьких сіл поступає дуже швидким темпом. Можна сміло сказати, що біднота сіл близьких до Дрогобича і своєю психологією і класовою свідомістю ближче стоїть до велико-промислового пролетаріяту аніж чисельні робітники тартаків Підкарпаття.

Кваліфікованого (без сезонних робітників), чисто промислового нафтового пролетаріяту числав перед війною Борислав з Тустановичами і Мразницею від десяти до п'ятнадцяти тисяч.

Не дивно отже, що Дрогобич-Борислав з околицями спролетаризованими селами є пролетарським центром Галичини, є пролетарським серцем Західньої України, не дивно, що він перший найкраще зрозумів свої завдання в 1918 і 19 роках і першим виступив проти влади української буржуазії. Не дивно отже, що й тепер, в революційній боротьбі на Зах. Україні — за соціальне і національне визволення, за Радвладу в Польщі, за відіворання зах. українських земель і прилучення їх до Радянської України, передова роля припадає дрогобицько-бориславському пролетаріятові.

Пролетаріят Дрогобиччини далеко ще до світової війни 1914 року має свої політичні, профспілкові і культурні організації. Кожний майже робітник-нафтовик організований був в профспілці гірників, хемічних або металевих робітників. Є також профспілкові організації будівельних і салінарних робітників. Крім трьох національних

соціал-демократичних партій не було там більше ніяких несоціялістичних, робітничих партій. З робітничих культурних організацій були слідуочі: «Доми Роботніче» в Бориславі і в Дрогобичи, товариство Бібліотека ім. Івана Франка в Дрогобичі і т. д.

Пролетаріят Дрогобиччини далеко ще до війни провів не один великий бій з буржуазією за свої часткові, економічні і політичні домагання. В перших роках цього сторіччя став Борислав ареною великих загальних страйків і перший в Галичині добуває 8-годинний день праці. В 1906 і 1907 роках на вічах і демонстраціях домагається робітництво Дрогобиччини разом з працюючими масами цілої Австрії загального виборчого права до віденського парламенту.

Що року 1-го травня бориславсько-дрогобицький пролетаріят у величавих демонстраціях викаує свою клясову свідомість і готовість до бою.

Добувається заряд Повітової Каси Хорих і з неї робиться довоєнну робітничу твердиню; звідтіль черпають гроші для політичного руху. Року 1912-го страйкують селяне-заробітчани Довгого і виборюють собі 100 % підвишку. Два рази в 1907-му і 1911-му роках, мимо виборчого терору, пролетаріят і біднота сіл Дрогобиччини обірають українського соціалдемократа, організатора бориславського пролетаріату і селянських страйків 1902-го року, Семена Вітика своїм послом до австрійського парламенту. Але С. Вітик пішов в 1914 році разом з Адлерами на службу до австрійських генералів, а в 1918-19 рр. протиставився виразно інтересам українського пролетаріату і бідноти села і творив разом з цілою УСДП єдиний фронт

з українською буржуазією і реакцією. Цю історичну правду треба на цім місці ствердити. І коли кілька років тому тов. Вітик зрозумів свої помилки і працює тепер на терені УСРР, вернув назад до лав українського пролетаріату, то робітництво Дрогобиччини може це з приємністю вітати.

ВІЙНА 1914—1918 РОКУ, А ПРОЛЕТАРІЯТ ДРОГОБИЧЧИНИ.

Вибух імперіялістичної війни в липні 1914-го року робітнича кляса Дрогобича і Борислава зустріла великим холодом і мовчанкою. Своїм вірним клясовим інстинктом відчували вона в ній своє соціяльне лихо. Зраджені вже першого дня війни своїми партійними вождями не спромоглися робітники на протест, проте, не дались своїм вчорашнім провідникам ошукати себе і не послухали їх.—Провідники ПСДП і УСДП захоплювались військовою, готувались до неї, виступали одноцілим фронтом з націоналістичними буржуазними партіями, розраховуючи на попертя своїх плянів робітничою клясою Галичини, взивали її палкими фразами і щибайголовими гаслами і хоч кликали його в ім'я соціялізму, до боротьби за самостійність Польщі та України, воювати в рядах армії Франца Йосифа та Вільгельма — пролетаріат Дрогобиччини мовчав.

Почували робітники, що за соціялістичною фразеологією криється зрада соціялізму, що провідники хочуть принести їх в жертву імперіялізмові центральних держав.

До польських легіонів Пілсудського вступила заледве жменька збаламучених польських робіт-

ників, а до УСС лише кількох робітників українців з Дрогобича і Борислава.

Буржуазія і підбехтена штучною агітацією дрібна - буржуазія Дрогобича демонстрували за війною — пролетаріят, zostавшись без партії, без вождів — чекав.

Класовий інстинкт не завів дрогобицько-бориславське робітництво — прийшла війна і до них. Затремтіла земля від копит козацької і гусарської кінноти та від громів гармат. По відході австрійської і мадярської салдатчини завітали до Дрогобича і Борислава полки Миколи Кривавого. Гуляли по вулицях п'яні посіпаки, шукали у кожного робітника соціалізму і змов. А коли відступали, почали палити нафтові шиби і копальні. Горів Борислав цілими тижнями. Чорні хмари диму вкривали тоді майже цілу Галичину. Чорні, димові тучі, які сунули вслід за обома арміями, були символом ненависти, якою палав до них дрогобицько-бориславський пролетаріят, до імперіалістичної війни, до мілітаризму. Не було лише кому дати відповідного товчку, вказати дорогу, бо пролетаріят Дрогобиччини дезорганізований зрадою верхів, не вespів ще створити нового революційного проводу, а то засміявся би Борислав у вічі ненажерливому імперіалізмові ще дужче, а — ніж сміявся колись Борислав Франка.

Сопутники війни: холод і голод, безробіття, дорожнеча й інші не минали Дрогобиччини. З початку зраджений пролетаріят мовчав і зносив злидні, а чим далі війна продовжувалась, зачав підносити голову, зачав протестувати, організовуватись наново та підсилював боротьбу з капіталом.

За час війни не знаємо про страйки нафтових і рафінарійних робітників в Бориславі і Дрогоби-

чі. Відбувалися натомісьць часто віча, протестаційні згромадження і демонстрації нафтовиків. Військова влада, заінтересована, до загису, в продукції нафти і бензину — уступала. Страйкували натомісьць в 1918 році літом салінарні робітники в Стебнику, віддаленім на 6 кілом. від Дрогобича, і перемогли. Був це загальний страйк салінарних робітників в цілій Галичині.

Вожди УСДП на четвертому році війни оглянулися і побачили, що вони лишилися без армії. Вони вертають назад, пробують наново влізти в довір'я українського робітництва, йдуть до нього з новою тактикою — організації окремих українських профспілок. Крім кількох українських залізничників і салінарних робітників, хоч в Сх. Галичині в цих галузях робітництво складається майже з самих українців, творять одну профспілку, на дрогобицькому робітничому ґрунті ці уседпівські спроби не зустрічають попертя. Нафтовий український робітник не пішов на розбиття класової солідарности з польським і жидівським робітником.

ЛИСТОПАД 1918 РОКУ В ДРОГОБИЧІ.

На вістку про повстання українського робітництва і Українських Січових Стрільців у Львові — українські робітники Дрогобича збираються в «Народньому Домі» та ухвалюють виступити проти австрійських військ, ухвалюють озброїтися та розіслати по найближчих селах кур'єрів з вісткою про повстання у Львові та з закликком роззброювати постерунки австрійської жандармерії по селах, озбро-

юватись і поспішати на допомогу робітникам Дрогобича. На заклик робітників о допомогу першою відгукнулася бідняцька молодь с. с. Добрівлян і Волі Якубової і вже 2-го листопада коло сотні озброєних зголосилися в Дрогобичі. А о 10-ій годині перед полуднем озброєні робітники і селянські відділи з кількома військовими, оточили військову мадярську залозу у військових магазинах т. зв. «депо», примусили її зложити зброю і відмарширувати на Угорщину. Відтак занято було пошту, телеграф, староство, повітовий суд, податковий уряд, магістрат, австро-угорський банк, залізничні двірці (головний і т. зв. малий), державну фабрику мінеральних олій (Відбензинярню, нинішній «Польмін»), праву доменів, лісів і т. д. Того самого дня зникли мов за подувом вітру, розброєні і прогнані постерунки австрійської жандармерії в цілому повіті. Селяне формували озброєні відділи і надсилали їх на допомогу робітникам Дрогобича, який весь час знаходився під загрозою повстання польських легіонерів, що крились у Дрогобичі і напад у їх з Бориславу.

В Бориславі, під проводом інженера Махніцького, польські легіонери довгий час переховували директорами по копальнях, гарно озброєні кулеметами, захопили залізничний двірець, пошту, робітничі апровізаційні магазини і варстати з одягом і взуттям та стали посуватися в сторону села Губич, де зайняли громадський уряд намагаючись піти на Дрогобич.

Вісім днів держали легіонери Борислав в своїх руках, але оточені українськими робітничими і селянськими відділами, позбавлені довозу харчів до міста і звязку з усім світом вони в ніч з 9-го на 10-те листопада залишили Борислав передираючись на захід. По дорозі їх розброюють і арешто-

вують селяне. В боях з бориславськими легіонерами загинув український нафтовий робітник Степан Якубовський з Нагуевич.

Раділи українські робітники і селяне з легкої перемоги над військами відвічного національного і соціального пригноблення. Зникла влада польських панів, ситих, товстих, нафтових королів і австрійських жандарів. Здавалося робітникам, що аж тепер вони на правду стануть вільними, що аж тепер побіч національного скинуто теж і соціальне ярмо неволі і визиску.

Проганяючи владу австрійської і польської буржуазії та обшарників, робітники і бідняки сіл Дрогобича, як і цілої Галичини, не припускали навіть, що клясового ворога ще не dokonано, що боротьба о соціальну волю ще далеко не скінчена. Українська Соц. Дем. Партія вмовляла в них роками, що з поваленням австрійської буржуазії прийде національна і соціальна воля, що української буржуазії нема. А тим часом клясовий ворог крився таки в українському таборі, побіч працюючих мас, та прикриваючись вождями УСДП та УСРП захоплював здобуту робітничими жертвами владу в свої руки, та закріплював за собою, захитаний повстанням народніх мас, капіталістичний лад, лад визиску робітника і селянина. Не сподівалась біднота дрогобицьких сіл, тих самих Добрівлян, Волі Якубової, сусідного Ролева та інших, що ці самі українські військові відділи, де яких перші вони слали своїх синів під Львів і до Дрогобича — будуть на приказ Української Національної Ради не гірше австрійських жандармів боронити землі польських обшарників і українських дідичів проти влади яких вони повстали 1-го і 2-го листопаду.

Як сильно завелись вони в своїх очікуваннях і надіях-переконали їх скоро найблищі дні і місяці.

Саме тоді, коли повставші робітничі і селянські відділи розброювали 2-го листопаду мад'ярську залогоу, занимали уряди і стежили по місті, щоб не повстала польська буржуазія, саме тоді, коли вони йшли облягати, захоплений польськими легіонерами і директорами Борислав — в «Народнім Домі» зібралась українська буржуазія Дрогобищини й її прибічники, та обирали з поміж себе повітову Національну Раду, ділили між собою посади.

Перший склад Дрогобицької Повітової Національної Ради був такий: Президентом Семен Вітик, заст. Др. Володимир Бірчак, секретарем Іван Калинович, заст. секретаря Др. Віктор Павловський, як члени — всі управителі урядів української держави в Дрогобичі:

1. Повітовий Комісар У. Н. Ради в Дрогобичі Др. М. Бодрук,

2. Директор укр. державного банку дир. Черлюнчакевич,

3. Завідателі податкового уряду Гаврилів і Михасевич,

4. Начальник повітового суду суд. Юліян Дроздовський,

5. Управитель державних домен і лісів інженір Юліян Пуза,

6. Начальник залізниць інспектор Гутович,

7. Начальник пошти Іван Калинович,

8. Директор державної фабрики мінеральних олійв суддя Володимир Кобрин і учитель Ратальський,

9. Командант скарбової сторожі Домбровський,

10. Командант повітові жандармерії четар Окопний,

11. Бурмістр міста Дрогобича о. Антін Рудницький,

12. Інспектор окружної шкільної ради Іван Ліщинський,

13. Управитель харчевого уряду дідич Володимир Крисько.

Як видно з персонального складу Пов. Нац. Ради, ані одного робітника ані селянина там немає. Є правда двох ніби «соціялістів» — але це лише для пущення блахмана в очі робітникам, щоб думали, що й вони репрезентовані в Укр. Пов. Нац. Раді. Натомість є тут і поміщик Крисько і власник нафтових уділів Іван Ліщинський і каменичники піп Рудницький і Кобрин, кілька адвокатів і інженірів. Тут той суддя Кобрин, який в 1911 році, як кандидат дрогобицького міщанства на посла до віденського парламенту, по кривавих в обороні його кандидатури виборах, за які робітництво і міщанство Дрогобича заплатило життям 28-ми і більш як 60-тю пораненими, при поновних виборах в грудні того самого року, за кільканадцять тисяч корон продав пролляту робітничу кров і зложене життя Фаерштайнові, в останній момент пофнув свою кандидатуру і причинився цим до вибору послом Дрогобича Левенштайна, кандидата, нафтового капіталу.

Робітництво Дрогобича, що озброїлося в перші дні листопаду, не здавало зброї. Мусіло бути на поготові перед можливим виступом польської буржуазії і міщанства, бути на поготові для оборони своїх пролетарських інтересів. Зорганізовано було міську міліцію в числі 120 до 150 людей. Крім одного ученика, сина дрогобицького селяни-

на, всі інші міліціанти виключно робітники: рафінерій, салін, кравецькі і пекарські робітники. Командантами було обрано товаришів з поміж міліціантів: Косака Яківа, Петрикевича Йосифа, Яціва, Кузьміна. Міліція ця була збройною силою дрогобицького пролетаріату в пізнішій його боротьбі з Нац-Радою та ударним кулаком повстання 14-го і 15-го квітня. Щоб оплюгавити пізніше саме повстання українська буржуазія не знала яких би ще слів знайти для наклепів на робітничу міліцію Дрогобича. Була це в її очах «банда деморалізованих дрогобицьких шумовин, без національної совісти і свідомости».

Зовсім инакше оцінювала українська буржуазія цю міліцію, коли потрібна була поміч цієї міліції, коли робітництво Дрогобича не приставило ще кріса до її грудей. От що пише про цю міліцію орган Пов. Української Національної Ради в Дрогобичі «Дрогобицький Листок» з дня 2-го грудня 1918 року ч. 3-4.

«Місцева міліція українських міщан. Дрогобича.»

«Не тому щоб славословити і писати таке в честь міської міліції нашого щиропатріотичного міщанства Дрогобича, але щоб віддати справедливість тому, хто на це заслужив. А на таке прилюдне признання заслужила собі наша міська міліція, яка з незрівняною посвятою і з дійсно щиро-українською вірністю сповняє свою нелегку роботу, удержання ладу і порядку в місті, даючи приклад гідний наслідування, як повинен сповняти свою військову повинність кожний український горожанин в час війни, яку накиннули нам наші сусіди.

Честь дрогобицькому міщанству*), честь мійській міліції та її організаторам!»

На дальші події в Дрогобичі до самого повстання 14-го квітня 19-го року і як взагалі на розвій революційних подій в Австрії та зокрема в Галичині непереможний вплив мала лютнева і жовтнева революція в Росії та на Україні.

Пролетаріят Дрогобича — Борислава уважно прислуховувався до кличів Жовтня, вони були йому зрозумілими і рідними, ловив кожную вістку, кожную раду з держави робітників і селян і старався усвідомити їх та перевести в життя. День за днем повертали до Дрогобича і сіл повіту біженці і полонені з російського полону і з фронту, з України — недавні жовніри — робітники і селяне. Багацько з них були наочними свідками революційної боротьби російського і українського пролетаріату. Бачили вони, як біднота сіл України проганяла обшарників і ділила між собою їхню землю або навіть самі приймали діяльну участь в революції.

Вертали до своїх фабрик, копалень, до своїх варгатів і сіл і несли зі собою комуністичні ідеї, практичний досвід боротьби і віру в слушність та потребу боротьби з буржуазією, якої би нації вона не була, передавали ці ідеї, віру і ентузіязм своїм товаришам, братам. І всім ставало ще яснійшим і виразнішим клясове, буржуазне обличчя влади ЗУНР. А за цим підносилося невдоволення, висувались жадання, розгорталася боротьба.

*) Кожний уроженець Дрогобича, чи робітник Кушнір, чи суддя каменичник Кобрин є для дрогобицького обивателя «міщанином Дрогобича».

СОЦІЯЛІСТИ - КОМУНІСТИ.

Вже в перших тижнях листопаду 1918-го року з повернувших з України біженців і полонених та з соціалістичної молоді повстає в Дрогобичі революційна група, яка визнає комуністичну ідеологію і програму, та ставить собі метою приготування дрогобицько-бориславського пролетаріату до революційного виступу проти З. У. Н. Р., за проголошення в Галичині диктатури пролетаріату, влади Робітничо-Селянських Рад та за прилучення Галичини до Радянської України.

Ця група прибирає собі назву соціалістів-комуністів.

Чому не назвалися просто комуністами, а прибрали ще назву соціалістів? Не назвалися — оповідають члени цієї групи — лише комуністами тому що назва комуністів була незнана дрогобицькому і взагалі галицькому пролетаріатові. Комуністична партія знана була більше під назвою більшовиків. Задержуючи назву «соціалістів», хотіли цим підкреслити масам, що комуністи це правдиві революційні соціалісти.

Група соціалістів-комуністів в Дрогобичі числила понад двадцять членів. Була інтернаціональною, з більшістю українських робітників. Належало до неї трьох товаришів жидів і двох чи трьох польських робітників. З організаційного боку група ця мало оформлена, — не створено свого організаційного органу, комітету чи президії. Ре-

перезентують її т. Василь Коцко, б. чл. УСДП і Гриць Михаць. Зібрання і засідання групи відбувались досить часто, по два, а навіть по три рази на тиждень, на яких обговорювались біжучі питання. Політична діяльність групи обмежувалась виступами на робітничих зібраннях, організацією робітничих виступів і т. д., агітацією і пропагандою комуністичних ідей і то виключно в Дрогобичі і Стебнику. Видано було одну брошуру Баха «Соціялістичне господарство» в перекладі з російського.

Група соціялістів-комуністів Дрогобича могла, але не вміла стати масовою, революційною, політичною організацією пролетаріату і бідноти Дрогобиччини. Вона лишилася до повстання, до 14-го і 15-го квітня 1919 року лише агітаційним гуртком. Група, в тодішній революційній ситуації могла стати легальною і масовою і влада Укр. Нац. Ради не моглаб перешкодити їй в цьому, але вона не усвідомила ваги цього і не робила в цім напрямку жадних спроб.

Мимо своїх недомогань і слабости вона все таки зосереджувала навколо себе революційні настрої дрогобицького пролетаріату. Робітництво Дрогобича чекало від неї знаку для повстання, для виступу проти влади української буржуазії, припускаючи, що вона візьме на себе провід в повстанню. Місяць перед повстанням явилось до фактичного провідника групи т. В. двох представників міської міліції, її команданти П. і Я. і в імені робітничої міліції зголосили солідарність її з групою соціялістів-комуністів та заяву готовости за наказом групи виступити збройно проти Укр. Нац. Ради.

Група не вповні сповнила надії покладені на неї робітництвом, не зуміла як слід виконати свою важку і відповідальну роль, бо була непідготовленою до цього. Проте вплив її на пізніші події в Дрогобичі був великий, і посередня і безпосередня участь її членів в повстанню, — незаперечна.

ЕКОНОМІЧНЕ І ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ РОБІТНИКІВ ДРОГОБИЧА.

Економічне і політичне становище пролетаріату Дрогобиччини з встановленням ЗУНР'у, як що не погіршилось то в жадному випадку не поправилось. Дальше безробіття, дальша дорожнеча, дальший брак необхідних засобів життя. Апровізація міста і Борислава не допомогала, а передквітневими випадками була майже катастрофальною. Закуплені наприклад, зарядом міста сто вагонів картоплі в Перемищині, реквізують військові власті, мимо того, що на купівлю і доставку був дозвіл від начальної команди; пролетаріят міста голодує.

«Серед зібраних робітників відчувалося велике незадоволення по причині невиносимої дорожнечі і довгого робочого дня в часі, коли множество рук шукає праці, хліба, одежі і обуви. Коли не в силі набути тих середників щоденного запотребування сей, що може щонебудь зробити, та що має робити той, якого видалено з фабрики з тої причини, що другий працює за нього двадцять — замість восьми годин денно». «Дрогобицький Листок» ч. 17. з 17. лютого 1919 року.

Або:

«Керуючі чинники хай отворять очі адміністрації на страшне положення, яке в розпуці очікує спасіння від невідомих осіб - спасителів з заграниці».

В той час коли:

«цілі стоси білого хліба і тіст по казкових цінах у всіляких крамницях б'ють в очі голодуючих і підносять невдоволення з України у всієї бідноти». («Дрогобицький Голос», ч. 27. з 23 березня, передовиця Василя Пачовського).

Дрогобицькі листки і Пачовські алярмують свої уряди не тому, що діється кривда героям листопаду, не тому, що замість господарювати — робітнича кляса голодує, а тому, що бояться, щоб з цього **«не скористали спасителі з заграниці»**, що **«робітництво і міська біднота очікує спасення від невідомих осіб - спасителів»**, **«щоб здержати загал робітників від непожаданих виступів, усунути всяких ворохобників».** («Дрогобицький Листок» з 17. II. 1919 року).

Робітництво шукає виходу з тяжкого становища, переходить до наступу проти буржуазії, поки що на полі економічнім. Під впливом і керівництвом соціялістів - комуністів в Стебнику робітники салінарні виступають до боротьби. Організують в себе першу в Дрогобиччині Робітничу Раду, урухомлюють саліну, запроваджують перші 8-годинний день праці. Виварену сіль міняють у селян за хліб і так забезпечують себе перед голодом. За Стебником йдуть рафінерії і копальні Дрогобича і Борислава. На фабриках і копальнях господарюють Робітничі Ради. Всюди запроваджують 8-годинний день праці. На конференції робітників

Підкарпаття в січні 1919 року пункт денного порядку про 8-годинний день праці намагаються провідники УСДП зіпхнути на самий кінець, щоби в цей спосіб зовсім цього питання не обговорювати. Боронять цього вони в той спосіб (Малинка і Веселий), що не можна зібраним змінювати денного порядку тому, що такий порядок зголошено владі. Але по рішучій вимозі робітників справу 8-годинного дня праці ставиться на перше місце. Скибінський, комісар харчового уряду, і Малинка Вол., секр. УСДП, а нині організатор москвофілів, в дискусії над цим пунктом виступали одверто проти 8-годинного дня праці. Скибінський взиває робітників зрезигнувати з цього домагання: «бо держава наша», слаба, молода, фабрики стоять, багато безробітних. (Так, і то був аргумент проти 8-годинного дня праці). Аж доперва, коли робітництво Дрогобиччини само завело у себе 8-годинний день праці, провідники УСДП намагаються ухвалення відповідного закону від Укр. Нац. Ради в Станиславові. На засіданню Укр. Нац. Ради в Станиславові о. Устиянович говорить в цій справі: **робітництво у нас жде нетерпеливо на порішення цієї справи і в Дрогобичі само впровадило цей закон в життя**». («Република» № 58 з 10. IV. 1919 року).

Чим даліше від першого листопада, тим більш вороже ставилося дрогобицьке робітництво до влади укр. буржуазії — до Укр. Нац. Ради. Про це відверто говорять робітники на зібраннях і вічах. Приходу червоних військ очікується як визвольників. На вічах і конференціях ухвалюється надіслання привітань радянським урядам. — Дня 26. січня 1919-го року на конференції 500 робітників Підкарпаття на внесок соціалістів - комуністів ухвалюють делегати, майже одногосно, надіслан-

ня братерського привітання радянському революційному пролетаріатові, в особі Ради Народніх Комісарів. Сильно критиковано на цій конференції Укр. Нац. Раду і С. Вітика. Стверджувано, що влада в ЗУНР'і належить буржуазії, а повинні її мати робітники і селяне. Зажадано допущення до Пов. Нац. Ради робітничих представників. На повітове віче з приводу свята обідання українських земель, скликане 20-го січня 1919-го року, прибувають робітничі і селянські відділи з таблицями, на яких накреслено кличі: **«Вставай, піднімайся, робочий народе»**. **«Проч з гнобителями і тиранами»** і т. д. Скибінський, боючись, щоб робітники не скинули його з трибуни, оточеної вороже настроєними до аранжерів **свят** робітниками, мусів промовляти з ганку якоїсь кам'яниці.

На наради Пов. Нац. Ради в Дрогобичі, які відбувались досить часто, допускалося таке представництво: Комісари і по двох відпоручних з кожного села, начальники та управителі урядів ЗУНР в Дрогобичі, члениУНР зі Львова, по трох відпоручників від міщанства, народного вчителства, священства, війська і по трох відпоручників від нафтового і салінарного промислу і трох залізничників. («Дрогобицький Листок»). Сільських комісарів призначувалося повітовим комісаром і звичайно, це були сільські дуки або учителі, або священники; такими же були і відпоручники. Священство мало мати стільки же представників, скільки 15.000 нафтових робітників і то тих трьох делегатів мало бути не лише від нафтових робітників, але від нафтового і салінарного промислу».

Щож може краще говорити про соціальне обличчя Укр. Нац. Ради в Дрогобичі, як не цей

склад її. Перевибори нової Управи Пов. Нац. Ради Дрогобича, переведені 2-го березня 19-го року набирають вже виразно буржуазною виразу. Вибрано одноголосно Вітика ще раз президентом. Допущено 9 селян. Вибрано представника від попівства попа Кункевича, від учителів Івана Ліщинського, Костя Мацюка, від міщанства 4-х (одного майстра шевського і трьох куркулів, дуків передміщанських), від інтелігенції також чотирох: Др. Івана Кобилецького, Івана Калиновича, Др. Віктора Павловського і Евгена Сасика. Від промисловців інж. Филипа Левицького і щоби ще більше скріпити позиції буржуазії, вибрано представницю жіноцтва Дрогобиччини, жінку обшарника, Ольгу Крисько. Робітникам як і міщанству як і інтелігенції дано також чотири місця і то по домоганнях ухвалених на вічах. Вибрано було чотирох аристократів робітничих: Мальованого, Штигляна, Дмитра Геврика, Данила Валігуру. — Промисловцям читам капіталістам дано фактично не одно місце, а аж п'ять, бо представником від учителів був Іван Ліщинський — власник нафтових уділів. Представник інтелігенції Др. Пославський, нафтовий спекулянт і адвокат нафтових власників, другий «інтелегент» Евстахій Сасик, властитель парового млина в Дрогобичі і нафтових теренів та уділів в Бориславі, інж. Филип Левицький, директор найбільшої нафтової фірми. Щоб сильніше зміцнити позиції посідаючих верств, священників, учителів не зараховується до інтелігенції, а дається їм особне представництво. Крім цього начальники урядів в Дрогобиччині мають дорадчий голос, що дорівнюється, з огляду на свій вплив, рішаючому. Дідичові Криськові Володимирові віддає Нац. Рада на глум всьому селянству — головування в земельній комісії.

Дрогобицький повіт, цей галицький пролетарський центр, з найбільш спролетаризованими селами, репрезентований в Укр. Нац. Раді в Станиславові двома адвокатами: Др. Горбачевським, Др. Кузівим Гр. рівночасно каменичником і п'явкою селянства, інж. Козакевичом та Гр. Терлецьким, власником нафтових теренів і уділів в Тустановичах. Ці чотири послы, як їх називали, входять також у склад Повітової Національної Ради в Дрогобичі. Чи може тепер хтонебудь мимо того, що соціяліст Вітик головував, заперечити, що Пов. Укр. Нац. Рада в Дрогобичі була владою української буржуазії, була в цім пролетарському повіті, репрезентантом і оборонцем інтересів капіталізму дідичів і куркульні? Чиж може хтонебудь заперечити, що участь українських соціялістів в цій Нац. Раді не була виразною зрадою соціялізму, робітництву, службою українській буржуазії?

Провідники УСДП на дрогобицькім ґрунті від перших днів повстання Зах. Укр. Нац. Республіки старалися всякими засобами допомогати українській буржуазії в опанованню влади, в приборканню робітництва і бідноти села та спаралізуванню його розгону і волі.

Клясова солідарність, інтернаціоналізм, не існують для них. На селянсько-робітничий зїзд, який відбувся 30-го і 31-го березня 1919 року в Станиславові, скликаний Безпалками, можуть вибирати і бути вибраними тільки українці — «кому лежить на серці самостійність України та забезпечення свого політичного і матеріяльного існування» — (З відозви, уміщеної в Дрогоб. Листку ч. 25. з 16. березня 1919-го року).

Щоб розбити пролетаріят Дрогобиччини (в Бо-

риславі більшість робітників поляки), щоб позбавити неукраїнських робітників якогонебудь голосу і впливу, щоб «допомогти» ЗУНР, організують уесдеки, Скибінські та інші, Центральний, Загальний, Заводовий Союз Робітників в Дрогобичі. Им не вистарчає існуючих профспілок гірняків, хемічних, металівців, солінарів, бо там вони не знайдуть послуху. Им треба профспілок не для клясової боротьби — а для служби українській буржуазії.

Зі статуту цього Союзу: п. 2. «Ціллю «Союза» є нести матеріяльну і моральну поміч своїм членам через грошові запомоги в випадку недуги, смерти, безробіття і еміграції, старцям, інвалідам, вдовицям і сиротам через основування щаднично-позичкових кас, продуктивно-консумційних кооперативів і через національно-клясове образование». **«Загально-Заводський Союз Робітників в теперішнім лютім часі, в часі загального вселюдського безголова і безправа стається неначе помічним правительством Центрального Правительства, Української Народньої Республіки** (підкреслення автора). Хто дорожить долею своєї дорогої Вітчизни України, той возьме чинну участь в Трудах «Союза Робітників», той станеться його живим і діяльним членом»...

«Головна Управа Центрального Загального Союза Робітників», в Дрогобичі. Предсідатель Др. Рудольф Скибінський, касієр Евстахій Лоїк, секретар Володимир Малинка» («Република» ч. 32 з 11. березня 19 р.).

Чи потрібні ще коментарі до цього документу?

Метою цього «Союза», як пояснюють організатори в «Дрогобицькому Листку» ч. 17. з 17-го

лютого 19-го року є «щоби здержати загал робітників від непожаданих виступів та усунути всяких ворохобників-чужеплемінників від втручання в публичне життя українського народу, щоби скріпити солідарність і відпорність українського робітництва проти чужих озброєних наїздників і проти чужих ворохобників серед нас і проти наших користолюбних одиниць, що увязують нашу Україну своїм експльоатаційним тереном», статут змінено відповідно до потреб теперішнього національного політичного і клясового положення робітників — ».

За урядування харчового комісаря «соціяліста» Скибінського, пролетаріят Дрогобича і Борислава гинув з голоду, бо той був «помічним органом» не робітників, а українських панів Сасиків, Терлецьких, Криських і інших і інших.

ЩО БУЛО ЧУТИ НА СЕЛІ?

Не краще жилося бідності по селах Дрогобиччини. Панських лісів і ланів боронили і стерегли вже тепер українські жандарми. Наближалася весна, селяне хотіли землі, бож революція прийшла, Австрія впала — а пани з Нац. Ради казали: чекати, чекати. Дуже влучно характеризує тодішні настрої дрогобицького села поміщений у «Дрогобицькому Листку» з 7. травня 1919 року лист сільського попа, учителя або куркуля:

«буком бити і гонити дезертирів святий обовязок українського селянина, а не ненавидження кожного, хотяй ніхто йому нічого не винен. Ненавидить «пана», ненавидить «ксьондза», ненавидить «професора», бо ненавидить і селянина таки з того самого села, тільки длятого, що тамтой має тро-

хи більші коні, або більше пів загона землі. Тої ненависти научили його в великій мірі плюгаві агітатори-демагоги.

«Правдою є, що в селі є тепер два або три табори сторонників. Є багаті, бідніші і найбідніші, які зачинають творити сторонництва. Нема ту тої згоди, якої вимагає нинішня хвиля, хочай на селі великих класових різниць здавалосяб нема».

Пробувала біднота села Ролева в квітні місяці захопити землю і фільварки і то вже українських поміщиків — Терлецького Петра і Лютика, але їхня влада, влада Криськів оборонила їх. І ці самі селяне, які в листопадові дні поспішали до Дрогобича і майже голіруч з робітниками розоружували малярські війська і бориславських польських легіонерів — не захотіли вже більше боронити влади Криськів, Левицьких і Сосиків, не хотіли йти на фронт і з фронту часто утікали. Замість декретів про конфіскації і розділ землі без викупу — слали пани з Дрогобича карні експедиції, які, виловлюючи дезертирів, били і грабували селянську бідноту, бо куркуль був комісаром, — або взагалі якоюсь владою в селі. Лише близькість фронту і скорий прихід польських військ здержував цю голодну землю — селянську лявіну Дрогобиччини, що не накопилася на панські двори, не рознесла їх в шент, щоб і сліду не лишилось, та не розхопила ланів і неподілила між себе запічниками.

Були потенціяльні сили в пролетаріяті в місті і на селі, не було кому їх рушити, визвати до чину. Зручно і вдало приспала українська буржуазія разом зі соціалістами повставшого в листопаді велетня.

Знайшлось в Пов. Укр. Нац. Раді кількох делегатів з села, які виливали свої жалі, скарги перед

панами. Були опозиціонери Сосюки і Шихи, які дорікали Криськам, що не хочуть поділити своїх фільварків, дорікали, що пани користають з влади, а сільська біднота, як бідувала, так і далі бідує.

Пани відгризалися і не раділи, що немає згоди і тишини, так, що по дрогобицьким повстанню мало не укамінували їх.

А тимчасом дідич Крисько зі земельної комісії і повітовий комісар, Др. Горбачевський, нинішній сенатор Унда у Варшаві, присипляли селян, слали їм анкетні листки до виповнювання: хто якої хочє земельної реформи? Чи за викупом, чи без? В якій висоті викуп? Як ділити землю, чи зовсім не ділити і т. д. і т. д.

Фокус зі землею вдався українській буржуазії і обшарникам 1918—1919 року, але було це в останній раз, — більше цей номер не пройде. Не допоможе більше Ундам кидання тепер клича: землі без викупу — ніхто їм не повірить.

ЯК ЖИЛОСЬ УКРАЇНСЬКІЙ БУРЖУАЗІЇ?

Робітництво голодувало, било його безробіття і злидні. По селах жандарми і карні експедиції вчили буками послуху Криськам і дисципліні. Як було за Австрії, так було і за України, — лише пани і відзначення змінилися. Замість австрійського жандарма був «рідний, свій» щей Іваном звався. Замість австрійсько-польських кривавих виборчих старостів, прийшли також українські, прийшов пан адвокат Др. Горбачевський з карними експедиціями та анкетними листками. Австрійського лейтнанта змінив подібний український четар. Як і той чужий так і цей «свій» давав «анбінди» (привязував

до стовпка) та «бив в морду», а навіть розтягав і давав 25, що у австрійського рідше траплялося.

Жовто-блакитний колір заступив жовто-чорний і все позістало по старому. У відозві ж до «Горожан Дрогобицької землі!» з першого тижня листопада 1918 року говорили жовто-блакитні пани зовсім іншою мовою:

«В ім'я Української Національної Ради сповіщаємо Тобі, що в українській державі не буде поневолених ніякої нації і не сміє бути панування багатих та економічно сильніших над бідними і економічно слабими. В українській державі всі горожане без ріжниць мови, віри, стану і пола будуть справді рівні перед правом, а демократичний лад опертий на загальнім, рівнім, безпосереднім, тайнім і пропорціональнім праві виборчим від громади починаючи, а на державі кінчаючи, забезпечить голос масам робочого народу. Хлібороб і робітник будуть основою і керманьчом держави...»

Як далеко відбігли за цих 6 місяців діла-факти від слів обіцянок-цяцянок! Чи до дня 14-го квітня 1919 року, до повстання, здійснили, виконали пани з «Народнього Дому» хочби одно зобов'язання?

Пани і попи додержуються лише тих законів, які їм вигідні, через це селяне, з цього приводу скаржуться.

Дякович, Шим, Ортинський, Кордасевич та інші виступають з жалями на священників, які не хочуть підчинитися ухвалам громадських, земельних комітетів (зі засідання Пов. Нац. Ради в Дрогобичі з дня 28. квітня 1919 року за «Дрогобицьким Листком». ч. 30-39 з 1-го травня 1919 року).

Українська буржуазія і адвокатсько-директорська сметанка більше осягнула, аніж відозва обі-

цяла. Вона мала владу, не була гнобленою, — але гнобителем так соціальною, як і національним. «Рівність» їх була навіть вища за право, а влада української буржуазії давала їй відворотну пропорцію в органах влади, в громаді і в місті і в селі — позбавляючи зовсім голосу робітника і бідняка села. — Робітника малося лише на показ, про людське око. —

Мала вона фактичну владу, мала уряди і народне добро у своїх руках і черпала з нього до сходу... Робітник в голоді добував нафту, селянин скіпками світив, а українська буржуазія спекулювала і торгувала вагонами нафти. Злі язики кажуть, що «соціаліст» Скибінський побудовав собі тепер кам'яницю завдяки цим «нафтовим» вибуховим часам. Селянин і робітник платили за 1 кг. нафти на ринку 17 корон, а пан доктор за 100 кг. лише 450 корон — за 1 кг. свічок робітникові чи селянинові, щоб прочитати при них листопадовий з «надіями на волю» і т. д. заклик «До Горожан Дрогобицької землі» мусів заплатити 25 корон, а пани професори лише 6 корон (100 кг. — 600 корон).

Найкраще цю горячкову спекуляцію і рабунок робітничого добра українським чорним гайворонням характеризує слідуєча пісенька, яку співали в той час по Дрогобиччині:

Де це тії хвилі, що я гроші брав,
Де це тая комісія, що я свічки брав.
Жаль, жаль, жаль в серцю буде
взьмуть її любі, свічок не буде.

Один брав там лиш свічки, другий парафіну,
Один чистить на гешефті, другий на обміну.
Жаль
взяли свічки люде, мені не буде.

Один брав у пана посла, другий в професорів,

Годъ съ пересылкой и доставкой . . . 7 р.
 Шесть мѣс. съ перес. и достав. . . 4 »
 Годъ безъ пересылки и доставки . . . 6 » 50 к.

ВСѢ ОБЪЯВЛЕНІЯ для журнала „Шутъ“, кромѣ ПЕТЕРБУРГСКИХЪ, принимаются ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО въ Центральной Конторѣ Объявленій бывш. А. Метцль въ Москвѣ, на Мясницкой ул., д. Спиридонова.

Пріемъ объявленій по 25 коп. за мѣсто занимаемое строкою петица, въ одинъ столбецъ.

Адресъ редакціи и конторы: Троицкая ул., № 10. Личныя объясненія съ редакторомъ по Понедѣльникамъ, отъ 1 до 2 часовъ.

Возвращеніе рукописей не обязательно.

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ЖУРНАЛЪ КАРИКАТУРЪ

СОВРЕМЕННЫЙ ЧИТАТЕЛЬ.

— Послушай, да брось ты читать... какъ къ тебѣ ни зайдешь, все ты за газетами сидишь!..
 — Ахъ, знаешь, не говори! Какъ они, дуй ихъ горой, всю эту думскую исторію расписали—подъ орѣхъ!..
 А голову-то, голову? На всѣ корки разнесли! Просто гениально! Молодцы! Кого угодно помсами оболють...

Третій дістав в секретарів, инший у докторів.

Жаль

збили гроші люде, свічок не буде.

Брали пани вистроєні, тому що убогі,

Брали попи і декани і жида премногі.

Жаль

Ріжні брали люде, мені не буде.

Брали люде з магістратів, з харчевих управ,
З громад спілок на посвідки, яку лиш хто мав.

Жаль

Куди глянеш всюди про свічки лиш йде.

Брали одні на сотнари, другі на вагони,

Вивозили в світ широкий аж поза кордони.

Жаль

заробляли люде, досить вже буде.

Перестануть видавати свічки й парафіну,

Перестануть люде думать про нашу Україну.

Жаль

Засумують люде — свічок не буде.

(записано в Дрогобицькім повіті,

30. січня 1919 року).

Клясовий буржуазний характер Зах. Укр. «Народної» Республіки найвиразніше виявив себе в Дрогобиччині, в цім промисловім і пролетарськім центрі. Найгострійше виступили тут клясові протиріччя між українською буржуазією й її владою а пролетаріатом. До відвертого бою в цих революційних часах мусіло прийти в Дрогобичі. Лише розбиття пролетаріату і сталє зраджування вожаками з УСПД відтягнуло цей вибух аж до 14-го квітня. —

ИЗЪ ЗАПИСНОЙ КНИЖКИ „ШУТА“

Шуты и дѣти часто говорятъ правду.

Шекспиръ.

Петербургъ потерялъ голову. Это — посерьезнѣе, чѣмъ потерять пуделъ, носовой платокъ, любимую женщину.

Голова, раскланявшись, ушелъ на покой. Ему не желательно больше руководить думскими дѣбатами и звонить въ колокольчикъ.

Значитъ, необходимъ новый голова. Но кто, скажите, тотъ достойный, который могъ бы замѣнить г. Лихачева?

Обыватель желаетъ, чтобы ему подали „знаменитость“. У насъ мало „знаменитостей“. Почему бы не выписать такую изъ-за границы.

Напримѣръ, Ренана. Это былъ бы великолѣпный голова. Старъ, интеллигентенъ, прекрасно владѣетъ французскимъ языкомъ. Такой голова имѣлъ бы успѣхъ.

ПОРТРЕТНАЯ ГАЛЛЕРЕЯ.

ПАОЛА КОРТЕЗЪ.

Шансонетная премьерша сада „Эрмитажъ“.

Последнее слово шансонетнаго ремесла: взглянуть вправо — ожгетъ, — влево — ошпарить, — взглянуть прямо — публика за бумажникъ хватается...

Или же, Мантегацца. Кто не читалъ трактатовъ Мантегацца? Онъ — профессоръ, физиологъ, психологъ и большой знатокъ въ любви. И такой голова имѣлъ бы успѣхъ.

Во всякомъ случаѣ, постъ петербургскаго городского головы — почтенный постъ. Даже папа римскій согласился бы обречь себя такому посту.

* *

Еще два „открытія“. Во-первыхъ, „Эрмитажъ“. Физиономія этого сада весьма не сложна: это — „заведеніе съ Фонтанки“, перенесенное на берега Невы.

Въ „Эрмитажѣ“ поютъ, пьютъ и бьютъ. Публика ходитъ по саду, присвистывая и приплясывая.

Туземные жуирн пьютъ на брудершафтъ съ садовыми лакеями. Дамскій элементъ состоитъ изъ „дѣвицъ“.

Въ закрытомъ театрѣ подвизается какая-то г-жа Дагмарова, весьма талантливо представляющая вѣшалку для платья. Вѣшалка вывезена изъ Нижне-Удинска, гдѣ она принадлежала къ лучшему обществу.

На открытой сценѣ докладываетъ шансонетки нѣкая Кортезь. Старая и скабрзная. Подражаетъ каскадеркамъ парижскаго предместья.

Садовыхъ рецензентовъ корятъ нивомъ и бутербродами. Не жирно.

* *

Во-вторыхъ, открылся еще одинъ разъ Крестовскій садъ.

Мраченъ. Если вамъ когда-нибудь вздумается написать правдивую картину ада, то пишите Крестовскій садъ.

Освѣщенъ чуть ли не салными огарками. На заднихъ аллеяхъ господа посетители весьма энергично лбами стучаются.

Развлеченія — примитивны. На открытой сценѣ „ломаются“ акробаты и явчники — гармонисты. Хозяинъ сада г. Ялышевъ живьемъ съѣдаетъ крысу. Управляющій садомъ г. Истомановъ показываетъ, при бенгальскомъ освѣщеніи, свою лысину.

Въ закрытомъ театрѣ гнѣздятся клоунъ Дуровъ и актеръ Бураковский. Что они тамъ дѣлаютъ — неизвѣстно, такъ какъ ни у кого нѣтъ отваги заглянуть въ этотъ театръ.

Для удобства публики значительно увеличена буфетная стойка.

* *

Валерина Лабунская наикъ продавала съ аукціона свою квартирную обстановку.

Это — въ 789-й разъ со дня своего рожденія. Г-жа Лабунская больше известна своими аукціонами, чѣмъ танцами.

Кто знаетъ: быть можетъ, эта страсть наследственная, быть можетъ, благопріобрѣтенная?

Нашъ „конецъ вѣка“ зачастую даетъ необъяснимыя психологическія шарды.

Во всякомъ случаѣ, аукціоны выгодны. Каждый балетоманъ купитъ себѣ какую-нибудь дребедень.

Москвѣ когда-то пожаръ способствовалъ премного къ украшенію. Аукціоны преминого способствуютъ къ украшенію квартирной обстановки г-жи Лабунской.

* *

Когда, вѣрно, откроется пожарная выставка? Гадающія на кофейной гушѣ коломенскія Птии объясняются по сему предмету весьма туманно.

Онѣ говорятъ, что выставка откроется, когда будутъ установлены по мѣстамъ всѣ экспонаты.

Онѣ говорятъ, что выставка откроется, когда ей, въ силу предопредѣленія судьбы, надлежитъ открыться.

Еще онѣ говорятъ, что она откроется никакъ не позже, какъ черезъ три года.

Почему?

Весьма естественно... Выставка намъ обѣщана, а обѣщаннаго принято по „хорошему тону“ три года дожидаться.

* *

ПОВСТАННЯ І ЙОГО ЛІКВІДАЦІЯ.

Недостача документів і описів перебігу самого повстання не дозволяє всебічно змалювати його. Українська буржуазія і тодішня її преса, розуміючи добре політичну вагу і повчальне значіння повстання з наміром замовчує його. Ані слівцем, навіть хронікарською нестаткою, жадна газета, якої би то не було партії, не згадала про нього. Тільки один «Дрогобицький Листок», який не міг пройти мимо цих випадків, згадує про події 14 і 15 квітня і то лише в формі поповстаневих рефлексій і острого на будуче.

Затерто всякі сліди, акти доразового суду вивезено з Дрогобича і правдоподібно знищено. А ці могли б більше розказати. Організатори же і керівники розбрелись по подавленню повстання по світу.

Українська буржуазія в Дрогобичі і її уряди, хоч знали, що український пролетаріят проти неї, хоч далекозоріщі з неї одиниці остерегали її перед всякими можливостями з цієї сторони і вказували на комуністичні настрої і агітацію серед робітників, селян і війська — все таки не вірила, що би український пролетаріят міг повстати проти «української» влади, «рідної» влади ЗУНР. Очікувала повстання від польської буржуазії і націоналістичної верхівки польського робітництва, але ніяк не могла зрозуміти, що українське робітництво само може правити собою і не потребує такої «допомоги». І тому дрогобицьке повстання впало на неї мов грім з ясного неба. —

Безпосереднім товчком до повстання була спроба змілітаризування міської міліції, яка від певно-

го часу стала сіллю в оці української буржуазії. В цій міліції, якій в грудні 1918 року співала похвальні гімни, за її «національну свідомість», за її посвяту, — вичула вона свого клясового ворога і тому рішила розбити цей озброєний робітничий кулак, розв'язати її, перетворити на звичайну жандармерію і в тій цілі приділено на коменданта військового старшину, якому доручено проведення цієї мілітаризації.

Приготовлювання до повстання вже йшли раніш. Місяць перед повстанням, як це вже попередньо означено, делегати міліції зголосилися у групи соціалістів-комуністів і заявили перед нею свою готовість на її наказ збройно повстати.

Мимо групи соціалістів-комуністів знайшлась під цю пору в Дрогобичі група революційно, комуністично настроєних, молодих військових, бувших учеників гімназії і студентів, між ними Матківський, який в листопадові дні приймав активну участь в розброюванні мадярських військ в Дрогобичі. Со-в'язк з Лішні, Вовк, Созанський і інші. Ця група військових мала зв'язки з подібними революційними групами в армії, в Станиславові, на фронті і інших містах. Провадилось приготування до повстання, яке мало вибухнути рівночасно в кількох містах і на фронті.

Підставою повстання в Дрогобичі мала бути міська робітничая міліція. Але тому, що її намагалися розв'язати та мілітризувати, довше не можна було зволікати з повстанням.

По нарадах дня 13 і 14 квітня і по розробленню військового плану виступу, вибрано революційний комітет, який на зборах міліції, в імені нествореної ще робітничо-жовнірської Ради проголосив скинення влади З. У. Н. Р. і закликав міліціонерів до

Охотничий сезонъ. Въ Коломѣгахъ начался „сидки“.

Собаки травятъ зайцевъ и волковъ. На одного волка выпускаютъ 40 исовъ; иначе не одолѣешь.

Много зрителей. Дамы аплодируютъ. Члены общества покровительства животнымъ и природные кушцы не одобряютъ.

Первые потому, что это, молъ, безнравственно. Развиваетъ дикіе инстинкты.

Вторые потому, что не интересно по существу. Нѣтъ тотализатора.

У каждого свой взглядъ на все сущее въ мірѣ. Шутъ.

ДНЕВНИКЪ ПРОИСШЕСТВІЙ.

Заблудившійся ребенокъ. 10-лѣтній мальчикъ заблудился на „Дѣтскомъ праздникѣ“ въ совершенно пустомъ помѣщеніи Лѣсного клуба.

Всплывшее тѣло. Проходя по берегу Черной рѣчки, коллежскимъ регистраторомъ Геліотрономъ было усмотрѣно на водѣ плывущее тѣло. Бросившись въ рѣчку, Геліотрономъ хотѣлъ вытащить оное, но получивъ отъ него двѣ пощечины, долженъ былъ выбраться на берегъ. По дознаніямъ, тѣло принадлежало купающейся надворной совѣтницѣ Недотрогиной, 30 лѣтъ.

Пожаръ. Въ домѣ № 1982, по Пепельной улицѣ, въ надворномъ трехъ-этажномъ флигелѣ, на чердакѣ, вспыхнула керосиновая лампа. Дѣйствіемъ прибывшихъ пожарныхъ командъ огонь былъ прекращенъ, при чемъ флигель былъ разобранъ до основанія.

Неосторожная ѣзда. Купеческій сынъ Алевиръ Разухабовъ, 20 лѣтъ, *сгвоздилъ* по физиономіи своего пріятеля Анкудина Толстомордова, 21 года. Дѣло передано въ мировой судъ.

— шипъ.

НА ДАЧНОМЪ БАЛУ.

— Посмотрите на эту даму въ бѣломъ. Я думаю, полнота должна сильно ее стѣснять.

— А я думаю, что это больше стѣсняетъ ея кавалера.

Дз.

ТЕЛЕГРАММЫ «ШУТА».

(Самыя краткія, достоверныя и игривыя).

Римъ. — Новое министерство Джюлитти существовало всего одно засѣданіе и тотчасъ же подало въ отставку. Это наилучшее, что оно могло сдѣлать. Впрочемъ, было бы еще великолѣпнѣе, если бы оно подало въ отставку раньше своего назначенія.

Віenna. — Фердинандъ Кобургскій былъ принятъ въ частной аудіенціи Іоганномъ Штраусомъ. Фердинандъ предложилъ Штраусу командовать болгарскою арміею. Предложеніе было отвергнуто, такъ какъ мадамъ Штраусъ не дала своего согласія.

Берлинъ. — Проектируемая международная выставка въ Берлинѣ не пользуется популярностью среди обывателей. Обыватели не желаютъ выставки. Они желаютъ уменьшенія налоговъ и удешевленія нива. Графъ Каприви мажетъ себѣ голову „элеонаторомъ“.

Парижъ. — Изобрѣтатель новой религіи Бельданъ взялъ патентъ на свое изобрѣтеніе въ департаментѣ мануфактуръ. Для пропаганды этой религіи среди бушменовъ основывается большое акціонерное общество.

ПОЖАРНЫЙ.

(Посвящается пожарной выставкѣ).

... Она сама не понимала, какъ могъ у ней въ сердцѣ вспыхнуть пожаръ... Впрочемъ не мудрено: вѣдь онъ былъ такъ красивъ, изященъ и такъ близко сидѣлъ около нея...

Опасность была велика...

Онъ еще ближе привинулся къ ней... Она сгорала... Воже, помоги ей!..

Раздался звонокъ... Вошелъ мужъ... Пожаръ пошеволъ долженъ былъ кончиться...

— Здравствуй, мой пожарный, сказала она и подставила мужу свой лобикъ для поцѣлуя...

Супругъ смотрѣлъ на нее, на него и недоумѣвалъ...

Кимваль.

ПЕТЕРБУРГЪ СТРОИТСЯ!..

Франтъ проходитъ мимо лѣсовъ, на которыхъ работаютъ каменщики.

Мгновеніе и — франтъ весь обданъ чѣмъ-то изъ перевернувшейся лоханки.

— Послушай! Негодяй! Что это такое!? оретъ франтъ на рабочаго.

— Известка, господинъ, спокойно отвѣчаетъ съ лѣсовъ каменщикъ.

Ли.

БѢЛЫЯ НОЧИ.

Блѣдная ночь. Подъ раскрытымъ окномъ,
Съ писемъ заветной тетрадкой,
Юная дѣва мечтаетъ о „вѣжѣ“,
Млѣя истоюю сладкой.
Круто вздымается грудь, какъ волна,
Влагой туманятся очи...
„Ахъ, какъ прелестны, лепечетъ она,
Майскія бѣлыя ночи!“

Сытымъ быть завтра лелѣя мечты,
Въ мѣстности дачной пустынной
Съ вечера съѣлъ оборванецъ въ кусты,
Съѣлъ съ суковатой дубиной.
Тщетны надежды!.. При блескѣ зари,
Хмура бессонныя очи,
Злобно бормочетъ онъ: „чортъ побори
Майскія бѣлыя ночи!“..

Случайный поэтъ.

У ДОКТОРА.

Больная старушка пришла къ доктору и стала жаловаться, что чувствуетъ себя совѣмъ нездоровой.

Докторъ подробно осмотрѣлъ ее, выслушалъ и говоритъ:

— Не хорошо-съ, не хорошо-съ, падо вамъ принимать желѣзо!

— Да ты въ умѣ ли, отецъ родной! Ишь, что выдумалъ?!..

— Да, да, непременно желѣзо!

— Да ты посмотри на меня, отецъ мой, и я хлѣбунка-то жрать не могу зубами, а ты вдругъ — желѣзо!

Чихъ.

НЕ-ДѢЛЬНЫЕ НАБРОСКИ.

Я врядъ ли ошибусь, сказавъ, что главнѣйшимъ событіемъ послѣднихъ дней для веселящагося Петербурга было открытіе „Эрмитажа“... Все это время рестораны, садъ и театръ здѣсь „торговали“ на славу, что, впрочемъ, ничуть не удивительно, если принять во вниманіе ту массу „бабъ“, которая подвизается здѣсь подъ самыми различными соусами... Всѣ мы, вѣдь, надки на юбки, ну, а по части юбокъ здѣсь, дѣйствительно, выборъ не малый...

Пальму первенства надо отдать дѣвицѣ Кортезъ и ея шляпѣ. Шляпы громадна и прочно спогнбительныя. Онѣ поразили даже такого специалиста по этой части, какъ г. Ландрать... Впрочемъ не менѣе громадна и та развязность, съ которою дѣвица Кортезъ поетъ самыя скользкія шансонетки. Мышинныхъ жеребчковъ эти шансонетки просто въ поть бросаютъ. Впрочемъ не дури и вѣвка Ролофъ. Не даромъ она даже премирована за красоту. Премирована, однако, по всѣмъ вѣролтіямъ, не монтионовскою преміею... Несомнѣнно, по крайней мѣрѣ, что Монтионъ даже преміи своей не установилъ бы, если бы увидѣлъ такую наводящую на самыя игривыя мысли птучку...

* * *

Но что составляетъ главный гвоздь новаго „Эрмитажа“, это — кабинеты. Кабинеты здѣсь

берутся буквально съ боя (посуды) и на расхвять, и на кабинеты приходится даже чуть ли не записываться заранее. „Никогда мы еще такъ не торговали, говорилъ мнѣ одинъ изъ мѣстныхъ офиціантовъ, — въ первый день раздѣлили по 11 рублей на чело-вѣка „на чай“...“

Недурной „гонораръ“, указывающій, во всякомъ случаѣ, на то, что торговли здѣсь пошла болѣе чѣмъ бойко. Совѣтую, вотъ, только мѣстной дирекціи обратить свое вниманіе на рюмочный буфетъ и „садовыхъ лакеевъ“. Ужъ больно они по части обечитыванія прытки. Дерутъ по гривеннику за пятачковые пирожки и бутерброды, и вообще чрезмерно дѣйствуютъ себѣ на пользу, а хозяину и публикѣ въ ущербъ...

* * *

Одна изъ драматическихъ артистокъ, появившаяся здѣсь недавно, очень обидѣлась на то, что ея туалеты и брилліанты обратили на себя большее вниманіе, чѣмъ сама „талантъ“ актрисы, который, очевидно, не всегда ей сопутствуетъ...

* * *

Актриса эта, однако, вѣроятно, забыла, что и въ другихъ городахъ, гдѣ она подвизалась до сихъ поръ, именно эти брилліанты и туалеты только и обращали на себя общее вниманіе. Въ одномъ южномъ городѣ артистку даже не вызвали по ея собственному имени, а кричали „браво такой-то, браво такой-то“, смотря по тому, кто именно считался въ данный моментъ ея матеріальнымъ покровителемъ...

* * *

На дняхъ состоялись „проводы“ одной изъ здѣшнихъ элегантнѣйшихъ горизонталокъ, уѣхавшей на „погибельный Кавказъ“. Туристку ишь узнаютъ, если я скажу, что она не кто иная, какъ младшая изъ двухъ хорошенькихъ „сестрицъ“... Провожали ее чуть не въ теченіе цѣлой недѣли, и подъ копецъ устроили въ „Самаркандѣ“ такую отвальную, отъ которой не то что чертямъ, а даже самимъ татарамъ было тошно... Было здѣсь налицо чуть не все наше солидное молодое купечество и цѣлый цвѣтникъ „этихъ дамъ“.

Словомъ, провожали, какъ говорится въ старой пословицѣ, „по уму“, т. е. по своему, конечно, уму, для котораго винныя нары составляютъ верхъ блаженства...

* * *

виступу. На будинку міліції вивішено червоний прапор.

Зачинало темніти, як робітники міліціонери під проводом поодиноких членів Ревкомітету і своїх командантів виступили на місто і відділами направились в різні дільниці, розброюючи і арештовуючи зустрічних старшин. Обсаджено відразу пошту і телеграф, староство, суд і в'язницю та випущено арештованих дезертирів. Знято Управу П'єв. Нац. Ради і оточено Боеву Управу, в якій була більша кількість старшин, які ставили опір і почато з ними перестрілку. По півгодинному обложенню зломано опір старшин, розброєно їх і арештовано разом з начальником кур. отоманом Грабовенським, — відставлено всіх їх до Виділової Школи і там інтерновано.

Військова залога міста в силі одної сотні, заквартирована за містом, коло малого залізничого двірця в т. зв. «депо», з радістю привітала відділ повстанців. Командантів сотні — старшин розброєно і інтерновано у Виділовій Школі. В бою зі старшинами Боевої Управи зістав забитий тов. ІВАН КУШНІР, слюсар, що повернув з Росії свідомим комуністом і поранено Йосифа Малашенка. Ще цього самого вечора видав Рев. Комітет відозву до населення, подаючи до відома населення о перебранню влади в місті — Робітничо-Жовнірською Радою. Відозву написав тов. Г. М.

Найважливіше зі завдань, яке поставили собі повстанці — Рев. Комітет, це об'єднатись з військами Радянської Угорщини. Було пляновано пірвати до повстання Борислав, зайняти полудневу частину Карпат і в цей спосіб створити єдиний революційний фронт з Червоною Угорщиною. Рівночасно постановлено було вислати делегатів, своїх лучни-

— Теперь все открытія и открытія — они мнѣ начинаютъ надобдаться!
 — Ну, они все же лучше того закрытія, которое мнѣ вчера пришлось пережить!
 — Какое?
 — Закрытіе кредита!

ків до Радянських Урядів в Харкові й Будапешті. Чи вислано цих делегатів-звязкових і чи дійшли вони — невідомо.

Раділи робітники Дрогобича. Мали владу в своїх руках. Жидівські робітники, трагарі, теж висловлювали своє задоволення повстанням, а польські робітники з «Польмін»у, не Денасевичі і Коляжі, а сіра маса т. зв. в Дрогобичі «мазури», прибиті і зтероризовані раніше, говорили, що тепер і ми відітхнемо трохи, цеж прецінь робітнича, наша влада.

Другого дня о год. 10-ій перед полуднем, т.-є. 15-го квітня появились перед великим головним двірцем військові відділи з панцирником.

Повстанці чи через неувагу чи через невміння, по захопленню пошти, не поперетинали всіх телефонічних сполучень з провінцією. З цього скористали облягані в Боевій Управі старшини і повідомили військові залоги в Самборі і команду недалекого фронту, подаючи, що в Дрогобиччині повстали поляки і захопили місто. На таку вістку — «поляки повстали в Дрогобичі» — два куріні кидають фронт і з броневином та гарматами рушають на Дрогобич. Один курінь їде залізницею і прибуває вже рано, у вівторок під Дрогобич. Парляментарем від повстанців до перших військових частин був тов. Михаць Гриць, який закликав їх прилучитися до повстанців. Військо, довідавшись правди про повстання, вагається, не рішається, занехує дальшого походу на місто і кілька годин заховує нейтральність, вичікує. Аж коло полудня зі Самбора наспіває другий курінь з гарматами і поступово займає вулицю за вулицею.

Повстанці — Рев. Ком. заскочені і неспідготовлені до такого скорого приходу війська — розпо-

рошуються і криються перед репресіями і розстрілами.

Військова влада проводить відразу масові арешти серед українського, польського і жидівського робітництва та війська. Арештовано тт. Гриця Михаця і Василя Коцка. Арештовано польських пепесівців Денасевича, Коляжа, Вольфа й інших. Арештовано також тих жидівських трагарів, які раділи з перевороту. Арештованих ставлять під військовий суд. Матківський, Пастернак, Сояк і інші керівники повстання втікають і владі не вдалося їх арештувати.

Арештованих військовий суд ділить на змовників, до яких зараховує пепесівців Денасевича і др. і на 2) комуністів — Михаця, Коцка.

Про повстання 14 і 15 квітня в «Дрогобицькому Листку» ч. 34-35 з 20. квітня 1919 року в передовиці є слідуєча нотатка:

— «Дрогобич дня 20-го квітня 1919 року. Дня 14 і 15 квітня с. р. був Дрогобич свідком подій, які довго позістануть в пам'яті людей.

Група міліціантів, молодших хлопців, пірвала-ся до нерозважного кроку, до перевороту серед війська. Річ з погляду мала, викликала великі наслідки, а навіть могла спричинити необчисленну шкоду для нашої держави. Здається, що ті, що виконували той замах, не здавали собі з цього справи, що роблять, натомісць дуже добре розуміли значіння того військового перевороту люде, що є безпосередніми свідомими моральними справцями, дорадниками цього перевороту, що певно дуже близько мусіли стояти в контакті з ворогами нашого народу».

А про урядування військового суду нотує цей самий «Дрогобицький Листок» в № 38-39 з 1-го травня 1919 року:

ВЪ ХОЛОДЪ.

— Вотъ видите, господа, одна женщина может *согрѣть* васъ обоихъ.
 — О, мы въ этомъ никогда не сомнѣвались, но вы забыли прибавить, что она также легко можетъ насъ и *нагрѣть*.

«Доразові суди в Дрогобичі».

«Засудом полевого суду Команди Нафтового Округа в Дрогобичі покарано карою смерти через розстріл: 1) дес. Миколу Терлецького (за злочин грабунку), 2) стрільця Миколу Берцюка — за злочин дезерції і грабіжи, 3) Миколу Михаця з Улична (за злочин грабунку), а понадто двох жовнів 4) дес. Івана Ємчука і 5) дес. Миколу Турика (за злочин грабунку) засуджено на кару смерти, яку в дорозі ласки замінено тим останнім двом на 10 літ в'язниці. На трох перших виконано присуд дня 18, 23, 25 с. м. Коло 16 стрільців в дорозі ласки звільнено від вини і кари. Оце наслідок тої злочинної агітації, яка знайшла послуху серед деяких наших одиниць, побажаючи перевести личні порахунки і догодити своїй фальшивій амбіції, або низькій жадобі грабунку спричинили сумної слави події з 14 і 15 квітня на дрогобицькому ґрунті».

Розстріляний Микола Михаць в часі повстання в Дрогобичі обезброїв постерунок жандармерії в Уличнім.

Військовий суд, не могучи довести масі арештованих безпосередньої участі в повстанню, крім тов. Гриця Михаця, по кількох тижнях перед відступом українських військ з Дрогобича звільняє майже всіх арештованих. Тов. Гриця Михаця дає наказ перевести до Станиславова. Серед ескорти знайшлись його знайомі робітники з Тустанович, які в дорозі дають можливість втечи тов. Михацеві.

Дня 20-го квітня 1919 року видає Пов. Нац. Рада в справі подій 14 і 15 квітня відозву до населення повіту. Цікавий сам титул цієї відозви.

«Братя селяне й міщане. Товариші Робітники!»
Чуєте, Криські, Сосики і Левицькі називають робітника товаришем.

ПО ЖЕЛАНІЮ ОТЦА.

Пожилой господинъ, отецъ трехъ взрослыхъ дочерей, собирается уже идти на службу и складываетъ бумаги въ портфель.

Входитъ въ кабинетъ его жена.

— Петръ Павловичъ, я—къ тебѣ!

— Что еще?

— Вотъ счетъ.

— Чему... это? Опять какія-нибудь глупости?!

— Напротивъ, все вещи необходимыя.

— Посмотримъ (*беретъ изъ рукъ жены счетъ и начинаетъ его пробѣгать глазами*).

— Десять фунтовъ ваты! Это еще что такое?! ужъ не думаешь ли ты къ лѣту новое одѣло дѣлать?

— Какой ты странный! Самъ же ты на прошлой недѣлѣ выразилъ желаніе, чтобы наши дочери *пополнили* передъ отъѣздомъ на дачу!

Врѣзь.

ДВѢ ЧАШИ.

Полны истомы и волненья,
Обдумавши опасный шагъ,
Чтобъ нить изъ чаши наслажденья
Вступать рѣшаемся мы въ бракъ.

Жена—блондинка или брюнетка
Казаться можетъ „божествомъ“,
Но чашу горькую перѣдко
Намъ нить приходится потомъ.

Юнкеръ Тесаковъ.

ОХОТНИКЪ.

— Скажите, пожалуйста, вотъ вы выстроили такое роскошное помѣщеніе для своихъ собакъ... вѣдь, это — палатка какое-то. Миѣ кажется, здѣсь могли бы помѣститься и ваши егеря и доважачіе.

— Нѣтъ, я никогда не положу людей рядомъ съ собаками! Эта прислуга вѣчно разводитъ блохъ...

Дзеть.

Есть ли еще въ Петербургѣ настоящія „кокетки“ высшей марки?
Есть, но въ публикѣ онѣ, конечно, рѣдко появляются... Только за послѣднее время стала изрѣдка выѣзжать съ своихъ богатѣйшихъ покровителемъ одна изящнѣйшая американка, которая можетъ быть названа истинною дочерью высшей горизонталіи... Американка живетъ въ роскошнѣйшемъ „отель“, держитъ въ числѣ горничныхъ настоящихъ японокъ, въ числѣ грумовъ привезла съ собою настоящихъ негровъ, и вообще ведетъ тотъ „образъ жизни“, къ которому привыкли только „европейскія“ дамы полусвѣта... Впрочемъ нашимъ „этимъ дамамъ“ негры, какъ будто, и не къ лицу. „Зачѣмъ миѣ негръ, замѣтила миѣ одна изъ нихъ,—когда я и безъ того страдаю слишкомъ часто отъ „араповъ“...

**

Наши газеты умѣютъ нерѣдко хранить очень ловкое „молчаніе“... Ни одна изъ нихъ не обмолвилась, напр., о грандіозномъ мордобитіи, бывшемъ какъ-то у самаго входа одного изъ здѣшнихъ увеселительныхъ садовъ... Какой-то хористъ здѣсь сдѣлалъ съ однимъ изъ мѣстныхъ артистовъ... Подробности для меня не интересны, но миѣ кажется только, что не вездѣ слѣдуетъ принимать тотъ девизъ, который гласитъ, что „молчаніе—золото“...

СОВѢТЫ РЫБОЛОВАМЪ.

Избѣгайте сосѣдства съ удачными дѣвками, на ихъ удочки попадаетъ не рыба, а женихи.

Когда клюетъ рыба, не подражайте ей носомъ.

Для ловли рыбы въ мутной водѣ слѣдуетъ зацѣпиться подходящимъ томомъ „Свода законовъ“.

Для удачнаго результата вашей ловли полезно опускать въ бадью десятокъ купленной корюшки.

ГЕБА.

«Обязанность Гебы была подносить
Сладостный нектаръ и амброзію».
Учебникъ Илювайскаго.

Тинь красотки—стройной Гебы
Въ зной дѣвъ бѣлокурой;
Бодаревскій, Рѣпинъ, Ге бы
Взятъ могли ее „натурой“.
Съ нею встрѣтятся на проспектѣ,
Полонь страстной, мощной силой,
Рѣчь такую я, въ аффектѣ,
Произнесъ: „О, ангелъ милый!
Чашу нѣги поднеси миѣ,
Рай лобзаній, а за то, вѣдь,
Стану я, въ созвучномъ гимнѣ,
Дѣву-Гебу славословить“...
Но отвѣтъ въ холодномъ камнѣ
Пробудилъ бы злобу даже:
„Лучше сами вы пивка миѣ
Поднесите-ка въ Пассажѣ“...
Кудрявый Сатирикъ.

ИЗЪ РАЗГОВОРОВЪ.

— А вѣдь этотъ Перепелкинъ въ своемъ родѣ замѣчательный человекъ...

— Ну, чѣмъ это?..

— Да какъ же!.. Почти каждый день отъ начальства замѣчаній получаетъ...

**

— Говорятъ, у Марьи Семеновны мужъ страшный ревнивецъ?..

— О, да!.. Онъ даже къ самому себѣ ревнуетъ, когда она съ нимъ слишкомъ нѣжна...

О большомъ скандалѣ, бывшемъ на сценѣ одного городскаго „уголка“ и закончившемся форменною дракою между одною русскою опереточною примадонною и хористкою, тоже благополучно „заключали“, что, впрочемъ, еще можно объяснить хоть тѣмъ, что сцена и кулисы нѣкоторыми не считаются за „публичное мѣсто“...

**

Клоунъ Дуровъ только что выигралъ въ Берлинѣ не лишенный „назидательности“ процессъ...

Онъ заключилъ какъ-то контрактъ съ известнымъ директоромъ Саломонскимъ, но уѣхалъ изъ Москвы до конца срока контракта, объяснивъ, что „ревматизмъ“ заставляетъ его отправиться за границу... Этотъ ревматизмъ не помѣшалъ, однако, Дурову подвизаться въ Берлинѣ, вслѣдствіе чего Саломонскій и началъ противъ него дѣло... Въ первой инстанціи Саломонскій дѣло свое выигралъ, но

НО...

... Не надѣясь получить отъ ея родителей согласія на законное обладаніе ею, онъ рѣшился на крайнее средство: онъ похитилъ ее, тайно увезъ за границу и... *но...* „онъ“ былъ кассиромъ, „она“ — кассой.

... Онъ былъ всегда передовымъ человекомъ, его постояннымъ девизомъ было слово „впередъ“, *но...* онъ былъ рулевымъ на чухонскомъ пароходѣ.

... Онъ былъ богато одаренъ отъ природы, ему повезло по службѣ, очень быстро онъ возвысился и вскоре занялъ весьма высокопоставленное положеніе, *но...* онъ былъ пожарнымъ на каланчѣ.
Chou t'unique.

ПОПРАВИТЬ.

Между подравшимися мастерами, русскимъ и нѣмецъ, происходитъ нижеслѣдующій діалогъ.

— Что, нѣмецъ, радъ? Будетъ съ тебя?

— Какой я нѣмецъ? Я кровавый русскій!

— Ну, какой ты кровавый русскій, ты, братъ, теперь просто окровавленный нѣмецъ.

Плутинка.

ДОБРЫЙ МУЖЪ.

— Я очень довольна своимъ мужемъ,—онъ всегда ласковъ со мною, никогда не ворчитъ и не брюзжитъ, и любить, какъ любить въ первые дни медоваго мѣсяца... сказала томная блондинка своимъ подругамъ, такимъ же молоденькимъ дамочкамъ, какъ и она сама.

— О, я еще больше имѣю права быть довольной своимъ Сеней!.. Онъ никогда не стѣсняетъ меня въ расходахъ и всегда безропотно платитъ портнихамъ и модисткамъ по счетамъ... замѣтила бойкая шатенка...

— Гя!.. Ваши мужья прекрасны, mesdames, но мой супругъ все же самый добрый изъ мужей... заявила жгучая брюнетка.

— Почему такъ?..

— Потому что онъ ничуть не стѣсняетъ моей свободы и совершенно спокойно относится къ моимъ кузенямъ и друзьямъ...

во второй проигралъ, такъ какъ Дуровъ представилъ въ берлинскій судъ свидѣтельство одного московскаго врача о томъ, что онъ дѣйствительно страдалъ „ревматизмомъ“... Берлинскіе судьи въ этомъ отношеніи оказались болѣе чѣмъ джентльменами: они, прежде всего, заявили, что не сѣютъ не довѣрять свидѣтельству русскаго врача...

Интересно бы, однако, узнать, страдаютъ ли также „ревматизмомъ“ тѣ русскія опереточныя нѣвицы, которыя заключили контракты съ г-мъ Гинцбургомъ, получили даже отъ него авансы, но на службу не явились, а предпочли выступить въ другихъ театрахъ?

**

Самая послѣдняя новость, могущая представить нѣкоторый интересъ для веселящихся петербуржцевъ...

По слухамъ, гг. Поляковъ и Александровъ снова „сходятся“ и будутъ и впредь держатъ „Аркадію“ вмѣстѣ. Если это правда, то „близнецовъ“, работавшихъ вмѣстѣ въ теченіе чуть ли не двадцати пяти лѣтъ, можно будетъ только поздравить. Согласіе всегда лучше и выгоднѣе, чѣмъ какіе бы то ни было раздоры, тѣмъ наче открытая „конкуренція“...

Человѣкъ съ гонораромъ.

Дрогобицька українська буржуазія дослідчена вже в тім, що не можна безкарно всього обіцяти і не дати, у відозві цій не сипле бідше обіцянками і приреченнями, як це зробила в листопадській відозві, а може й тому, що задушила повстання і чула себе міцнішою. Всю провину за квітневі дрогобицькі випадки спихає вона на «заздрісних сусідів зі сходу» і зі заходу «а зі сходу йдуть на нас москалі-більшевики, прибравши собі до помочі півдиких китайців, латишів і мадярів». Селяне, Робітники і Міщане, події послідніх днів в Дрогобичі показують на жаль, що злочинна агітація ворогів нашої держави найшла серед деяких наших одиниць послух... Горожане дрогобицької землі! Нехай ті події з 14 і 15 с. м. будуть відстрашаючими примірами, до чого може довести облудне і злочинне засліплення. Нехай вони стануть для нас осторогою, що тільки в законодатній дорозі і то поступово усунути можна лихі пережитки старої системи — та за охотою для нас до спільної позитивної праці над будовою власної держави». Між підписами під цією відозвою є підпис тої організації, що її метою було стати «центральним робітничим помічним правительством Правительства З. У Н. Р. «Загального Заводового Робітничого Союзу» і соціалістів для яких революція була часом загального безголовя, Др. Скибінського, Володимира Малинки, чорносотенного нині москвофіла і Василя Смиколіса.

ЧОМУ ДРОГОБИЦЬКЕ ПОВСТАННЯ ВПАЛО.

Найважнішою причиною унадку дрогобицького повстання 14-го і 15-го квітня 1919 року бу-

ла відсутність політичного провідника — Комуністичної Партії. Від перших боїв галицьких працюючих мас з австро-польською буржуазією і владою обшарників і бюрократії, через дальший стан загострювання класових протиріч, конфліктів і боротьби між працюючими масами Галичини а українською буржуазною владою, до дрогобицького квітня і далі, — бракує їм масової, революційно-витриманої, досвідченої в боротьбі, політичної організації. Слабкість і молодість компартії заважила на поразці німецької, австрійської революції та Угорської Радреспубліки 1919 року.

Без досвідченого в боях з буржуазією політичного керівництва — учив Ленін — пролетаріят не може перемогти влади капіталістів.

Цю правду пізнав західно-український пролетаріят в 1918-19 роках, в першу чергу бориславсько-дрогобицький і в лютий запеклій боротьбі з буржуазією і обшарниками та фашизмом творить партію, висилаючи в її комуністичні лави своїх кращих представників. Такою партією, цим революційним вождем західно-українського пролетаріату і бідноти і середняка села, в щоденній їхній боротьбі і в остаточній розправі з польським фашизмом та його українськими сателітами, в боротьбі за соціальне і національне визволення стає наша Комуністична Партія Західної України.

Група «соціалістів-комуністів», маючи в певній мірі сектанський характер, а ще менше група військових, комуністично-настроєних молодих хлопців, не могла заступити в дрогобицькому повстанню комуністичної партії, бо не були вони масовою організацією, не мали досвіду, ні політичного, ні організаційного. Вони не старалися завоювати

ОБЪЯВЛЕНИЯ.

Присталъ, на Невскомъ, красивый бронецъ къ одной дамѣ. Примѣты: золотое рѣссе-пез, бородака à la jeune France. По истеченіи трехъ дней послѣ сего объявленія, будутъ считать своею собственностью.

Утеряна квитанція на заложенные золотые часы. Нашедшаго просить часы выкупить и доставить: Невскій № 256, кв. № 105, за что получить приличную благодарность.

ЛЮБОВЬ.

Любовь—даръ боговъ, любовь—мечта, самообманъ, привычка, „мгновенный жаръ страстей“,—столько опредѣленной любви, что, понятно, Анна Павловна Бомбошкина, еще не испытывавшая любви, запуталась въ нихъ и пока остановилась на самомъ невинномъ—любовь не картошка...

Былъ одинъ изъ теплыхъ весеннихъ вечеровъ... Въ облитой мягкими лучами луны аллеѣ на скамейкѣ сидѣла Анна Павловна и слушала соловья.. Соловей дробилъ, закатывался трелями, умолкалъ и снова заливался...

— Будьте моимъ учителемъ, Петръ Ивановичъ, обратилась Анна Павловна къ подошедшему къ ней собесѣду по дачѣ Флиртову, очень интересному молодому человѣку, ухаживавшему за ней такъ настойчиво, что она уже начинала чувствовать въ себѣ что-то новое, странное, щекочущее подъ мышками... но ей и въ голову не приходило, что это-то и есть любовь...

— Чѣмъ прикажете служить?

— Объясните мнѣ, что такое любовь...

Она вызывающе взглянула на Флиртова...

— А... наконецъ-то!.. подумалъ Флиртовъ,—мы близки къ цѣли...

И онъ заговорилъ... Ахъ, какъ онъ хорошо говорилъ!!!...

Анна Павловна была все вниманіе... Но когда у него пересохло во рту, онъ умолкъ и вопросительно посмотрѣлъ на нее... Она видимо ждала продолженія...

— Завтра я вамъ продолжу...

Они распрощались...

Прошелъ годъ... Опять былъ весенній вечеръ... Попрекшему пѣлъ соловей... Но Анна Павловна затворила наглухо оконки и перебирала квитанціи отъ заложенныхъ вещей... Теперь она знала, что такое любовь, и мечтала, не найдется ли какой-нибудь ученикъ, который выкупитъ ей учебники.

МЫСЛЬ.

Земля есть рода женскаго. Ясна
Причина,—умъ ее пылливый разумѣтъ:
Земля, безспорно, женщина,—она
Два полушарія вмѣтъ.

Кудравый сатирикъ.

НОВЫЙ СПОСОБЪ:

Два пріятели, долго не выдавшіеся.

— Ну, что, Володя, какъ поживаешь?

— Ничего, Сережа, порядочно... почти блаженствую! Не меньше десяти тысячъ въ годъ зарабатываю!

— Вотъ какъ?! Молодецъ! Чѣмъ же ты занимаешься?

— Я агентъ общества страхования жизни.

— Вотъ какъ! Только это, братъ, дѣло не вѣрное... Прости, я сильно сомнѣваюсь, чтобы ты могъ зарабатывать по десяти тысячъ въ годъ. Я слышалъ: всѣ агенты жалуются.

— Вздоръ! Надо только умѣючи взяться!

— Что же ты придумалъ? Это не секретъ?

— Секретъ,—но тебѣ скажу... Я придумалъ новый способъ привлеченія людей къ страхованію.

— Что же это за способъ?
— Очень простой. Я завожу знакомства съ небогатыми молоденькими дѣвушками и сватаюсь...
— Ну, и что же дальше?
— А такъ какъ я не ищу средствъ, и соглашаюсь взять дѣвицу безъ приданаго, то требую только одного: пусть родители застрахуютъ жизнь моей будущей жены, т. е. внесутъ всего только *первый взносъ*, а дальше, какъ мужъ, уже я самъ обязуюсь вносить деньги, для обезпеченія

нашихъ будущихъ дѣтей. Разумѣется, всѣ родители отъ этого не отказываются, и такимъ образомъ...

— Что же такимъ образомъ?

— *Въ теченіе пяти лѣтъ я застраховалъ двадцать тысячъ невестъ на сумму три съ половиною милліона рублей, что дало мнѣ шестьдесятъ два тысячи чистой прибыли.*

Врильдъ

УТОНЧЕННЫЙ НАХАЛЬ.

— Здравствуйте, Софья Ивановна!
— Я совсѣмъ не Софья Ивановна...
— Не можетъ быть! вы ошиблись... А впрочемъ это все равно, я очень радъ съ вами поговорить...
— Ахъ, отстаньте, я съ незнакомыми не разговариваю...
— Угодно познакомиться? Чрезвычайно пріятно: Иванъ Петровичъ Колунаевъ...

впливів серед широких робітничих і селянських мас, не старались позискати їх в щоденній боротьбі дрогобицького робітництва о часткові вимоги. Соціально-комуністи були несконсолідовані, розпрошені, не здисципліновані.

Група «соціалістів-комуністів» не вміла загноїдися в гущі робітництва по фабриках і варстатах, не вміла взяти загальних центральних, чоловічих кличів зі щоденними частковими домаганнями, не вміла керувати акціями та висувати своєчасно відповідні мобілізуючі кличі і гуртувати маси навколо них. Група соціалістів-комуністів в Дрогобичі не розуміла ще, що Робітничі Ради є безпосередніми революційними органами пролетаріату в часи революції, і фактичними органами його влади по перемозі революції. Без сумніву, час 1918-19 рр. був безпосередньо-революційним моментом і треба було творити Робітничі і Селянські Ради. Але ці Ради мали бути політичними революційними органами влади і мали перебірати всю владу в свої руки. Тим часом дрогобицькі соціалісти - комуністи, мимо найкращих своїх замірів, через несвідомість перетворювали Робітничі Ради на звичайні фабричні і копальняні комітети.

Робітничі Ради в Стебнику, Дрогобичі і Бориславі, які організували соціал-комуністи, повинні були стати фактичними органами влади робітників цих місцевостей, повинні були об'єднатися в Пов. Робітничо-Селянську і Жовнірську Раду, в протиставленню до буржуазної Укр. Пов. Нац. Ради — змобілізувати навколо себе увесь пролетаріат, бідноту сіл повіту, виперти і повалити Укр. Нац. Раду, так як здобула собі позиції Робітничої Рада Ленінграду в 1917 році.

МЕЖДУ ПОДРУГАМИ.

- Скажи, Манечка, ты очень любишь „его“?
- Кого именно?
- Не скромничай, моя дорогая, я никому не открою твоего секрета.
- Я и не нуждаюсь в этомъ, а спросила „кого“ потому, что у меня „ихъ“ трое...

Петербургъ.
Бассейная, А. И. Г-ну. Чѣмъ мы васъ такъ тянемъ къ себѣ?
Владимірская, Знакомому. Чувствительно, до слезъ чувствительно. Зимой вы лили слезы по

веснѣ, а весной по зимѣ. Лѣтомъ будете оплакивать, вѣроятно, и зиму, и весну. Необыкновенно чувствительная и меланхолическая натура.

Мал. Мастерская, А. Х. К-ру. Ни прежде, ни теперешнее не подошло. Немножко больше игривости.
Рижскій пр., С. Д. М-у. Скучно.
Захарьевская, В. П. На эту тему можно написать хорошенькій рассказикъ.
Б. Дворянская, Г-ну С-ну. Къ крайнему сожалѣнію, не подходитъ. Рассказъ—не въ духѣ «Шута».
Загородный, Крс. Рассказъ взяли.

Москва.
М. Дмитровка, Кроцкѣ. Пойдетъ, если отъ насъ будетъ зависѣть.

Тобольскъ, И. Ко-ну. Какъ будто что-то нечисто. Отзывается пасквиломъ. Во всякомъ случаѣ, если вамъ вздумается еще разъ кого-нибудь обличать, то наклеивайте марки.

Ков. губ., К. К. Шило. Для чего вамъ понадобилось перепечатывать шараду, уже разъ напечатанную по вашему же заявленію?

Въ пространство, Г-ну Ястр. Что сей сонъ значить?

БУКЕТЪ ПОЧТОВАГО ЯЩИКА.

Петербургъ.
Толмазовъ пер., Ч.
Нева вскрылась и пойдутъ
Вскоре пароходы,
Изъ деревни мнѣ пришлютъ
Съ именин доходы.
И тогда мы ангелъ мой
Скроемся отъ взоровъ
Мы поѣдемъ въ край златой
Нѣтъ тамъ кредиторовъ.

Сдѣлайте одолженіе, мы васъ не задерживаемъ; съ вашей стороны это очень любезно, что вы насъ передъ отъѣздомъ объ этомъ увѣдомляете.

За редактора издатель Р. Голике.

ОБЪЯВЛЕНІЯ.

ОТЪ КОНТОРЫ ЖУРНАЛА «ШУТЪ»

ЗА ПЕРЕМѢНУ городского АДРЕСА въ Петербургѣ на петербургскій же, и иногороднаго на иногородный, гг. подписчики благоволятъ присылать 28 коп. почтовыми марками или деньгами; въ остальныхъ случаяхъ перемѣна адреса—50 коп., БЕЗЪ ЧЕГО ПЕРЕМѢНА СДѢЛАНА НЕ БУДЕТЪ.

ПРИГЛАШАЮТЪ ДѢЯТЕЛЬНЫХЪ АГЕНТОВЪ.

Обращаться письменно: Банкирскій домъ ГЕНРИХЪ БЛОКЪ, СПБ., Невскій 59. 3.И.—7—2.

НАСТОЯЩАЯ КУЗМИЧЕВСКАЯ ТРАВА (Ephedra Vulgaris) ягодный хвойникъ сосновыхъ лѣсовъ сборъ новый 1892 года Майская. Ц. за 1 фунтъ 1 руб., для аптекъ дѣлаю скидку; прошу требовать съ мѣста сбора изъ г. Бузулука Самарск. губ. отъ Сергія Зиновьевича Орлова, д. Жуковой. Посылаю съ описаніемъ ея приготовленія и употребленія.

ВЫГРЫШНЫЕ
билеты в Дворянскіе листы (III выигрыши, заемъ) продаетъ съ задаткомъ 20 и 15 р., ежемѣс. 10 и 5 руб., каждому шлолѣ доступно,
БАНКИРСКИЙ ДОМЪ ГЕНРИХЪ БЛОКЪ
59, Невскій, СПб. и гг. агенты.

МЫЛО
ОТЪ ГОЛОВНОЙ ПЕРХОТИ
ПРОИЗВОДА
А. М. ОСТРОУМОВА
Нусонъ 30 и. Продается вездѣ.
12.М.10—4

ОСТЕРЕГАЙТЕСЯ ПОДДѢЛОКЪ
ВОРНО-ТИМОЛОВОЕ МЫЛО
производителя Г. Ф. ЮРГЕНСЪ
противъ излишней потливости, рекомендуется, какъ благовонное туалетное мыло высшаго достоинства.
Продается во всѣхъ лучшихъ аптекахъ и аптекарскихъ магазинахъ Россіи.
Цѣна за кусокъ 50 к., 1/2 куска 30 коп.
Главный складъ для Россіи у К. И. Феррейръ въ Москвѣ. 42 М. 20—10.

КРАСКА ДЛЯ ВОЛОСЪ
В. ГЕНА, въ Вѣнѣ

ИЗЪ ГРЕЦКИХЪ ОРѢХОВЪ «Безвредное средство для быстрого окрашиванія волосъ и бороды въ чернѣй, русый, темно и свѣтло-каштановый цвѣтъ. Цѣна за флаконъ 3 рубля съ пересылкою. Главный складъ для Россіи у В. Аурихъ въ С.-Петербургѣ, Колокольная, 18. 17.М.11—7.

САМЫЙ ОБШИРНЫЙ ВЪ РОССІИ
до 1000 шт. въ наличности
велос. для взрослых. отъ 100 руб.

СКЛАДЪ ВЕЛОСИПЕДОВЪ
Торговый Домъ **Ж. БЛОКЪ**
— (основ. 1863 г.) —
Главная Контора и Оптовый Складъ МОСКВА, КУЗНЕЦКІЙ МОСТЪ.
ОТДѢЛЕНІЯ:
С.-Петербургъ, Одесса, Варшава, Екатеринбургъ.
— Кромѣ ВЫСОЧАЙШИХЪ ОСОВЪ и большинства полковъ болѣе 500 офицеровъ обзавелись нашими велосипедами. —
Новый прейсъ-курантъ съ отзывами (80 стр.) высылается БЕЗПЛАТНО.
№ 41.М.20—12.

ДЛЯ КРАСОТЫ КОЖИ.

№ 4711

4711 Туалетныя ЖИРНЫЯ МЫЛА.

Лучшія мыла для нѣжной чувствительной кожи.

4711 мыло Тридасъ.
4711 Savon suc de Laitue.
4711 Настоящ. Турецк. розовое мыло.

4711 Мыло Илангъ-Илангъ.
4711 Мыло Жокей-Клубъ.
4711 Мыло Оппопонакъ.

4711 Savon vanille blanche.
4711 Наст. фіалк. мыло съ натуральн. фіалк. запах. (каждый кусокъ въ фіолет. картонѣ).

При покупкѣ прошу обращать вниманіе на утвержд. Правительствомъ фабр. марку 4711, которая единственно гарантируетъ отъ поддѣлокъ.
Продается во многихъ парфюмерныхъ и аптекарскихъ магазинахъ.

ОСТЕРЕГАТЬСЯ ПОДДѢЛОКЪ! № 40.М.4—2.

С.-ПЕТЕРБУРГСКОЙ
Фабричная
Техно-Химической
ЛАБОРАТОРИИ
марка.

НОВѢЙШІЕ ПРЕПАРАТЫ
„МЮСКЪ“

О-де-колонъ «МЮСКЪ» 45 коп.
Духи «МЮСКЪ» 85 коп.
Мыло «МЮСКЪ» 25 коп.

Приятный и прочный запахъ.
Тимоловый зубной эликсиръ.
Тимоловый зубн. порошокъ.
Тимоловое мыло.

Во избѣжаніе поддѣлокъ, покорнѣйше просимъ при покупкѣ обращать вниманіе на лану фирму.
С.-Петербургъ, площ. Александринскаго театра, № 9. Москва, Никольская, д. графа Шереметева. 11.М.52—32.

ПАРФЮМЕРІЯ ВЫСШАГО КАЧЕСТВА
САМОЕ ЛУЧШЕЕ ГЛИЦЕРИНОВОЕ МЫЛО

съ приложеніемъ преміи... 15... 20 к.
МЫЛО БУХАРСКИХЪ ЗМИРОВЪ
очень душистое и съ портретами... 25 к.
МЫЛО ПАРИЖСКАЯ ВЫСТАВКА
въ видахъ башни Эйфеля... 25 к.
МЫЛО КИТАЙСКОЕ
новый запахъ... 20 к.

А. СІУИ К?

Продажа во всѣхъ главныхъ Парфюмер. и Аптекар. Магазинахъ.

Съ разрѣшенія С.-Петербургскаго столичнаго врачебнаго управленія
ДАМСКІЯ ГИГИЕНИЧЕСКІЯ ПОДУШКИ.
приготовлены изъ древесной сулемовой ваты.
Очень удобная попка, съ приспособленнымъ пояскомъ для ношенія дамами во время регулъ и послѣродоваго періода.
Цѣна за дюжину подушекъ 1 руб.
Цѣна за поясъ отъ 40 к. до 1 р. 50 к.

Продаются во всѣхъ аптекарскихъ, резиновыхъ и хирургическихъ магазинахъ Москвы и Петербурга.
Главный складъ у **АЛЕКСАНДРА ВЕНЦЕЛЯ**,
С.-Петербургъ, Екатерининской каналъ, № 26.
Москва, Каретная Садовая, домъ Андреевой.

Поясъ съ подушкой.
Во избѣжаніе поддѣлокъ прошу требовать мою фирму на пачкахъ.

ШОКОЛАТЪ

Сашукъ

НАХОДИТСЯ ВО ВСѢХЪ ГОРОДАХЪ РОССІИ.

Далі соціал-комуністи не зробили нічого, щоб притягнути до участі в повстанні польського і жидівського робітника. Вони не зуміли підійти безпосередньо до цих робітників з агітацією, з кличами єднання в боротьбі за соціальні і економічні вимоги, за соціалістичну революцію.

Поважним засадничим недостатком групи соціал-комуністів було нерозуміння ролі боротьби селян за землю в загальній революційній боротьбі проти буржуазії, а через це не провадили вони в цім напрямі жадної роботи. Не вязали боротьби селян за землю з боротьбою за робітничо-селянську владу.

Над соціал-комуністами тяжив ще цей впрост згубний для українського соціально - національного руху — легалізм — вони не позбулись залишків соціал-демократизму.

Всі помилки, які поповнила група соціалістів-комуністів в Дрогобичі 1918 і 1919 року не зменшують зовсім її історичного значіння. Були це перші піонери комуністичних ідей на ґрунті Дрогобиччини, ідейні і повні посвяти революціонери.

Проте треба визнати, що повстання не було політично підготовлене.

Революційний комітет не спромігся навіть видати політичної програмової відозви і тим робом не виказав широким робочим масам соціального і пролетарського характеру повстання. По захопленню влади не скликав віч і згромаджень по фабриках і копальнях, не скликавши цієї самої ночі робітників, не старався поповнити свого складу робітничими делегатами безпосередно з фабрик і копалень та сіл. Не вислав агітаторів по революційних селах, щоб закликати селян до повстання, до захоплення землі, як це було 1-го ли-

стопаду, не закликав селян до Дрогобича, для оборони його перед евентуальним і неминучим наступом української буржуазії.

Це політичні помилки. Було досить і організаційних і стратегічних. Насамперед поповнено великий блуд, що вчасно не було занято пошти і телеграфу і не поперетинано всіх телефонічних сполучень Дрогобича з провінціями і другими містами. Цим дано було можливість Боевій Управі перед її арештуванням повідомити телефонічно Самбір і військові команди на фронті. Не обставлено міста, щоби ніхто не вийшов з нього і не повідомив передчасно військових білих команд. Не приступлено до організації нових червоних військових відділів. Не використано солідарности залоги зі сотні стрільців, не зроблено нічого, щоби озброїти робітників. Помилкою було, що Рев. Комітет не передбачив того, що українська буржуазна влада вишле до подавлення повстання свої війська. Належало на цей випадок повести серед тих військ сильнішу агітацію і популяризувати братання повстанців з військами та намовити їх до переходу на бік Ревкому. Історія з першим наспівшим курінем на головнім двірці сама за себе говорить, — легко це можна було зробити.

В кожному разі, коли не можна було оборонити Дрогобича треба було не розпускати відділів, а відступати з ними на полудень, на Борислав і там в гуці робітництва, поповнюючи свої ряди, ставити опір. А як і це не вдалось — відступати далі в гори, — в Карпати, до робітничої Східниці, до Турки і вести партизанську війну або переходити на Закарпатську Україну, яка була в той час червоною.

В революції раз здобутих позицій не вільно здавати без бою!

На усправедливлення провідників говорить їхня недосвідченість і молодість. Всі в той час в Галичині були переконані, що революцію в Росії зробило військо, а ленінградський пролетаріят вже прийшов на готове, прийняв владу од війська, як дарунок. Це саме думали вони повторити і в Дрогобичі. Числили, що як прийде військо на відсіч, вистарчить сказати одне слово — влада Робітничо-Жовнірської Ради — і війська перейдуть на їх бік і т. д. і т. д.

Дрогобицьке повстання, мимо цілого ряду помилок, мимо слабости і невитриманности, всеж було виразно революційним виступом дрогобицького пролетаріату, було доказом його клясової свідомости і розуміння потреби боротьби за владу, за диктатуру пролетаріату. Був це перший збройний виступ пролетарського Дрогобича в боротьбі з буржуазією, в боротьбі за соціалізм.

Дрогобицький квітень 1919 року має величезне значіння для працюючих мас Західньої України і тим 14-е квітня Дрогобича є ще більш рідним і памятным українським працюючим масам.

ДО ДАЛЬШИХ БОЇВ.

Революція в Галичині 1918-19 р. р. упала. Пропали на марно тисячні жертви і змагання українських працюючих мас. Зрадила боротьбу українська буржуазія разом з провідниками радикалів і українських «соціалістів».

Повернули назад прогнані в листопадові дні польські пани та ще більше, як колись за Австрії, зміцнили своє панування, посилили визиск, терор. Допомогли цьому «свої» «рідні» Нац. Ради Криських, Сосиків, Луцьких, Левицьких та інших.

Нестрашна була українській галицькій буржуазії в 1919 р. влада Дзедушицьких, Голуховських і нафтових королів — більш небезпечними були для неї соціальні вимоги українських працюючих мас — їхнє революційне наставлення. Ліпше було для Бачинських і Макухів, та для дрогобицьких Криськів і Сосиків здати Галичину арміям Пілсудського і Галлера, хоч би й Денікіна, аніж віддати провід боротьби в руки самих мас. Клясові інтереси переважали над усе. Армія «білого орла» не рушала їхніх маєтків, нафтових уділів і клясових привілеїв. Натомість на них посягали вже Дрогобич, Ролів, Борщівщина, Золочівщина і Підгаєччина, та інші. Піддалися українські буржуазні і дрібнобуржуазні верстви імперіялізмові польської буржуазії і обшарнигитва, помирилися з фактом окупації. Не піддався лише зах.-український пролетаріят і сільська біднота, які провадять боротьбу. Вже більше як 10 років провадитися ця боротьба з клясовими ворогами, з окупантами. Стелять трудящі поле бою головами найкращих своїх синів, поливається то поле кровю. десятки тисяч заповнюють в'язниці, але не лякаються революціонери шибениць, рострілів, досмертних тюрм, — і в бою не уступають.

Від оборони трудящі Зах. Україні переходять фронтом, обєднаним з працюючими цілої Польщі, до атаки. Міцніють лави антифашистівського фронту працюючих Польщі. Що раз сильніше напірають вони на підстази фашистівської диктатури і польської буржуазної окупації. Побіч польської буржуазії, загрожена цим натиском зах.-українських працюючих і українська її галузь. Обєднуються Радзівілли, Левицькі і Луцькі в один фашистівський табор та посилюють ще більше свій визиск і терор; готуються до збройного на-

паду на державу робітників і селян, підготовлюють війну проти Радянського Союзу, проти Радянської України.

Чуючи наживу вилазить з нор розбите революцією чорне гаддя москвофільства. З'являються на поверхні політичного життя огидні лакеї і чурки української буржуазії, Петлюри і Денікіних — всякі Бачинські і Макухи та Темницькі і Старосольські. Поспішають всі ті соціал-фашисти на поміч своїм хлібодавцям і під соціалістичною маркою, лівими фразами пробують розбити одноцилий фронт працюючих мас Західньої України і Польщі: намагаються вкратися в їхнє довіря, оплутати, затруїти ядом націоналізму й угоди їхні душі і мозги, спаралізувати їхню волю. Встають викинуті українським пролетаріатом зі своїх лав Ганкевичі з УСДП і дрогобицькі харчові комісарі Скибінські та знюхуються з Гавзнерами з ППС, з цими самими, для яких український робітник є «дзічов гайдамацков», полегшують українській соціал-угоді роботу ренегати з КПЗУ і сельробуправиці. Це все один «соціалістичний» загін польського фашизму на Західній Україні. Невпинна боротьба з цим зфашизованим табором та збройне повстання зах.-українських працюючих мас разом з працюючим людом цілої Польщі призведе до переможного поступу революції в цілій Польщі і на Західній Україні.

Лише у єднанню боротьби українського пролетаріату з пролетаріатом цілої Польщі, у спілці з біднотою і середняком села, лише тоді, коли на чолі національно-визвольного революційного руху на Західній Україні як показав нам 14-ий квітня Дрогобича) буде пролетаріат, буде Комуністична Партія Західної України, — виконають зах.-українські працюючі маси заповіт дрогобиць-

ких повстанців з перед 10-ти років, доведуть їхню спробу до здійснення, добудуть владу, дадуть селянинові землю, виборють Радянську Польщу і прилучення Західної України до Радянської України.

Дрогобич, квітень 1929 року.

ВИДАННЯ СОЦІЯЛІСТІВ-КОМУНІСТІВ.

„Пролетарі всіх країн єднайтесь“

А. БАХ.

**СОЦІЯЛІСТИЧНЕ
ГОСПОДАРСТВО.**

(Переклад з російського).

ДРОГОБИЧ 1919.

Накладом В. КОЦКА і Г. МИХАЦЯ.

З друкарні Й. Левенкофа в Дрогобичі.

грудні 1918 року Робітнича Рада в Стебнику, що нараховувала до 300 організованих салінарних робітників.

Зі зростом наших впливів зростали і побоювання «Національної РАДИ» Дрогобича що до розвитку нашого руху. За нами почала слідкувати розвідка «Національної РАДИ», так звана У.В.В., слідкувати за домівками наших конспіративних зібрань, тощо. Національна Рада вирішила вжити репресій проти нашої організації, висліджувати місця наших зібрань та розганяти їх. Для цієї мети спроваджено було кінні відділи міліції зі Стрия, бо до місцевої міліції, якої симпатії були на нашому боці, вони не мали довір'я. Але-ж ім ніколи не вдавалося відкрити місця наших зібрань тому, що про всі небезпеки нас вчасно повідомляли. З другого боку, «Національна РАДА» рішила паралізувати нашу роботу підступом. Вона вислала бувшого особистого секретаря Вітика - Бардаха на переговори. Бардах від імені «Національної РАДИ» пропонував легалізацію нашої організації та декілька місць в Комісаріятах. Ми відразу відкинули цю пропозицію вважаючи, що нас хочуть купити, а одночасно виявити нашу організацію, щоб її можна було легше ліквідувати в слушний час.

Ми категорично відмовилися від таких пропозицій. Цікавим було обличчя Бардаха. До розпаду Австрії він був особистим секретарем Семена Вітика. По українським перевороті він з'являється на терені Дрогобича знов біля Вітика. Він одразу з'явився до нас, заявив, що він комуніст, що симпатизує нашим групам, що він готовий допомагати нам в роботі, взятися редагувати газету в комуністичному дусі, тощо. Але даліше балачок не йшов. Навпаки, ніколи в балачках він виявляв страх перед приходом цих «варварів» більшовиків, що

йшли з півночі. Він лякався, що вони можуть не зрозуміти його симпатій до комунізму тому, що його зовнішній вигляд не дуже схожий на пролетаря (він дуже товстий). «А його жінка носить капелюха». От, як розумував Бардах. І взагалі замість наражувати себе на неприємності від північних «варварів», він волів ссати з У. Н. Р. смачний нафтовий нектар, як це робили Скибінський, Калинович та інші соціал-демократи. — Наша робота потроху посувалася вперед. Однак, вона не мала певної системи, плану та зв'язків з такими ж організаціями в інших місцевостях. Ми сильно відчували потребу якогось центру, якихсь спільних і авторитетних директивних органів та поки що нам прийшлося шукати шляхів своїми силами, і т. робити помилки та зазнати врешті поразки. В нашій роботі гостро відчувалося потреба комуністичної літератури, преси, тощо. Однак, у нас не було на це ані матеріальних засобів, ані відповідних технічних можливостей. Вкінці з великими труднощами нам вдалося видати з економічних нарисів Баха, розділ про «Соціалістичне Господарство». Брошуру видано з початку 1919 року під фірмою Соціалістів-Комуністів, накладом В. К. і Г. М.

В передовій писалося: (цитую з оригіналу) «Оце видаємо у світ коротенький нарис соціалістичного господарства. Про конечність появи того нарису хіба нема чого говорити. У нас такий страшний недостаток літератури, так мало людей познаних з основами соціалізму і таке хибне розуміння завдань соціалізму, що аж сором».

І тому, поява цього нарису, конечна, тим конечніша, що на наших очах починає творитися новий устрій, устрій рівності, волі, братерства і економічного добробуту — устрій соціалістичний. А

хто ставить таму цьому економічному розвоєві, хто старається задержати капіталістичний устрій, хто бореться проти тих, що ідуть на стрічу новому ладові, — цей не розуміє своїх власних інтересів і інтересів будущих поколінь, цей хоче задержати ріку в її бігу, та закидає собі петлю на шию, котра скорше чи пізніше його здусить»... і т. д. Тут ясна установка на соціальну революцію, на диктатуру пролетаріату. Брошура стала дуже популярною, видано її біля 1.000 примірників. Польські та жидівські робітники зверталися до нас з проханням видати цю брошуру на польській та жидівській мовах та в нас не було для цього потрібних коштів і ми не могли вдоволити їхнього бажання.

Під натиском робітництва соціал-демократи в січні 1919 року скликають, в приміщенні повітової Каси хорих в Дрогобичі, загальні збори робітників Дрогобиччини. На збори у великій кількості прибули представники-робітники з Дрогобича, Борислава, Тустанович, і Східниці, що репрезентували собою до 10.000 робітників округи. Ці збори довели нікчемність впливів соціал-демократів. До складу Президії вибрано серед бурхливих оплесків В. К., який виголосив півторагодинну промову про Жовтневу Революцію на Сході та становище галицького робітництва вже за існування Національної РАДИ. Він закликав робітників піти тим самим шляхом, яким пішли робітники бувш. царської Росії. Його промову вислухано з великим захопленням, так, що пізніші виступи соціал-демократів (Скибінський, Малинка) були зустрінуті глузливими репліками та сміхом. Запропоновану автором цих рядків резолюцію, де, між иншим, був заклик розігнати «Національну РАДУ», встановити владу РАД та надіслати братерське привітання Раді робітничих, селянських та червоно-армійських

Депутатів у Москві і Харкові було прийнято бурною оплесків.

Ці збори, на яких було присутніх кілька тисяч робітників, та прийняття таких радикальних резолюцій залякало дрогобицьку «Національну РАДУ». Тодішній соціал-демократ і голова Нац. РАДИ в Дрогобичі С. Вітик був дуже схвилюваний. Соціал-демократи потерпіли повну поразку і більше не наважувалися скликати своїх зібрань аж до розвалу З. У. Н. Р. Вони побачили, що симпатії робітників на боці комуністів, взяли за репресії. Маючи владу в своїх руках вони розв'язали Робітничу РАДУ в Стебнику, а деяких членів революційної організації звільнили з роботи. Між іншим, звільнено з праці В. К., що був душою робітничої Ради в Стебнику.

Не зважаючи на ці репресії під ударами яких ми змушені буди цілком перейти в підпілля, наші впливи постійно росли. Ми розвинули агітацію серед міліції та військових частин. Важке становище на фронті, відхилення пропозицій більшовиків про утворення спільного фронту проти поляків, охорона панських маєтків та відхилення реалізації соціально-економічних реформ, — все це створювало відповідні настрої серед стрільців. Поширюється думка про потребу організації сил для рішучого збройного виступу. Тоді то в Дрогобичі повстає військова організація з виразною орієнтацією на Радянський Союз. На чолі її стояли Петрикєвич, Коссак, Кішко, Флюнт, Матківський і Вовк. Організація в короткому часі здобула симпатії серед всієї дрогобицької залоги. Передвела міліція, що була зовсім збільшовизована, та на 90 відсотків складалася з робітників та бідного селянства.

«Національна РАДА» зрозуміла, що вона сидить на вулкані і вирішила вжити енергійних заходів для ліквідації революційних настроїв. Вирішено розброїти і вислати на фронт найбільш збільшовичену частину залоги міста — міліцію.

Для цього мали прибути військові відділи зі Стрия тому, що дрогобицьким військовим частинам не довіряли. Справді, обставини були для нас сприятливі, — скрізь зростало незадоволення політикою «Національної РАДИ», а військові частини тільки й жили думкою про розплату зі своїми панамі.

14 квітня 1919 року о 3-й годині нас сповіщено через одного з керівників військової організації — Флюнта, що вони одержали таємне повідомлення, про намір «Національної Ради» розброїти міліцію найблищої ночі. Тому революційна військова організація вирішила ще цього вечора повстати. Ми негайно скликали нараду, на якій був присутній і В. К. Для нас цей виступ був завчасним, ми були заскочені, не знали як поставиться до повстання Стрий й Самбір. Проте, не зважаючи на все, того ж вечора почався виступ. Біля 7-ї години почалася стрілянина. Наш план був: захопити всі важливі пункти міста, як пошту, телеграф, суд, склади амуніції, домівку «Боевої Управи» та заарештувати всіх офіцерів. На кожний бойовий відділ було покладено певне завдання. Один відділ мав зайняти пошту і телеграф, другий — склади амуніції, третій — мав зайняти суд, і звільнити в'язнів, а на міліцію покладено найважливіше завдання — зайняти «Бойову Управу». Всі ці пункти було взято без бою. Ціла залога міста (300 чоловік) разом із жандармерією перейшла на бік повстанців. Вийняток становила домівка «Боевої Управи», де була зібрана вся офіцерна і яку довелось здобу-

вати. Був план оточити «Боеву Управу» зі всіх боків і зайняти силоміць. На чолі одного відділу до будинку «Боевої Управи» вдерся оден з членів організації тов. Кушнір і скомандував до зібраних офіцерів: «руки в гору!». Однак несподівано поспіпалися постріли з боку зібраних офіцерів. — Цими пострілами був вбитий тов. Кушнір, а одного повстанця поранено.

Тов. Кушнір — це перша жертва Дрогобицького повстання. Сам він робітник-металіст; був одним з відданіших справі товаришів. Як австрійський солдат попав він у російський полон, де був учасником Жовтневої революції. Там перейнявся ідеями великого Жовтня і повернувшись з полону, розповсюджував ці ідеї в Галицькій Армії. Почався наступ на «Бойову Управу». Повстанці почали зі всіх боків кидати бомбами. Офіцери побачили, що їм більше не вдержатися. Потайним виходом через пивницю їм пощастило втікти з домівки «Бойової Управи». Частину їх пізніш, повстанські патрулі заарештували на вулицях міста і посадили до в'язниці. Місто було в руках повстанців. Вулицями ходили повстанські патрулі та охороняли порядок.

Домівка міліції стала штабом повстанців. Покищо неясним було, в чиїх руках головний залізничний вокзал в Дрогобичі. Деякі повстанці повідомляли, що ніби дворець в руках відділу З. У. Н. Р., надісланого зі Стрия. Мені доручено поїхати і провірити становище. Взявши вантажне авто, 40 повстанців та два кулемети, ми поїхали в напрямі до вокзалу. На тисячу кроків од вокзалу ми зупинили авто, а 3-х чоловіка пішли на розвідку. Ми без перешкод прийшли на вокзал і з револьверами в руках зайняли команду вокзалу. Тут ніхто не-

ставив збройного опору. Ми негайно скликали стрільців, поінформували про переворот та закликали до приєднання. Стрільці з ентузіазмом прийняли цей заклик. Залишивши на вокзалі свою команду, ми подалися на міліцію.

Там я настоював на тому, щоб негайно скликати всіх міліціонерів для встановлення твердого керівництва та плану дальшої акції, тим більше, що деякі керівники повстання, як Матківський, Вовкдесь шезли і їхня поведінка видалася доволі підозрілою. Я наполягав на тому, щоб негайно видати відозву до робітників та доручити тов. В. К. керування повстанням. Тоді, присутні на міліції Петрикевич, Коссак та інші погодилися з моїми пропозиціями. Проте, не все можна було виконати. Зібрати міліціонерів - повстанців не можна було. Частина захоплена перемогою розбрилася, а решта берегла порядку в місті. Тому, зібрання повстанців було відкладено на другий день. По В. К. вислано машину, а мені запропоновано написати відозву. Зараз же видано наказу за підписом Жовнірської РАДИ, де повідомлялося, що «Національну РАДУ» повалено, влада перейшла до Жовнірської РАДИ. Одночасно відозва закликала населення до спокою, загрожуючи розстрілами за порушення публичного спокою. Наказу надруковано у ночі з 13 на 14/IV і зараз же розліплено його на мурах міста. Сама відозва мала появитися слідуєчого дня.

Тимчасом у ночі в товаристві кількох повстанців ми пішли перевірити склади зброї, казарми, пошту, телеграф тощо. Далеко не все було в належному порядку. Деякі стрільці з поближких околиць розійшлись домів. Біля 12-ї години ми вернули на міліцію і довідалися, що зі Самбора вислано карну експедицію для подавлення повстан-

Годъ съ пересылкой и доставкой . . . 7 р.
Шесть мѣс. съ перес. и достав. . . . 4 >
Годъ безъ пересылки и доставки . . . 6 > 50 к.

ВЪСЬ ОБЪЯВЛЕНІЯ для журнала „Шутъ“, КРОМѢ ПЕТЕРБУРГСКИХЪ, принимаются ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО въ Центральной Конторѣ Объявленій бывш. Л. Метцль въ Москвѣ, на Мясницкой ул., д. Спиридонова.

Пріемъ объявленій по 25 коп. за мѣсто занимаемое строкою петита, въ одинъ столбецъ.

Адресъ редакціи и конторы: Троицкая ул., № 10. Личныя объясненія съ редакторомъ по Понедѣльникамъ, отъ 1 до 2 часовъ.

Возвращеніе рукописей не обязательно.

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ЖУРНАЛЪ КАРИКАТУРЪ

ТРАКТИРНЫЕ ПОЛИТИКИ.

— А что, Иванъ Панфилъчъ, коли ежли, къ примѣру сказать, теперича война съ нѣмцемъ выйдетъ,—нѣмцу-то подикась, капуть?

— Знамо дѣло, капуть, — потому, какъ, значить, пустятъ на ихъ нашихъ солдатиковъ, они у нѣмца-отъ пиво-то и выдуютъ все: известное дѣло, нѣмцу безъ пива смерть, а нашему-то все одно, что пиво хлебать, что водку пить.

ня. Після короткої наради було вислано мене на чолі кількох чоловік на вокзал, де ми мали чекати на приїзд потягу. Наш план був пустити відділ на вокзал, викликати офіцерів і тут же їх заарештувати. Знаючи настрій стрілецтва, ми певні були здійснення свого плану. Незабаром поїзд з карною експедицією обережно під'їхав до вокзалу. Бачучи, що на вокзалі спокійно, офіцери вирішили вийти з вагону, наставивши кулемети на вокзал. Наші стрільці негайно їх оточили і запитали, чого вони приїхали. Офіцери заявили, що їх повідомлено, що бараби*) збунтовалися і вони приїхали їх заспокоювати. Я поінформував їх в чому справа, і вони заявили, що приєднуються до нашого повстання. Проте, пробувши до ранку, вони повернулися до Самбсра. Цей випадок з самбірськими стрільцями як найкраще відбивав собою тодішні настрої військ З. У. Н. Р., що його можна було використати за наявності відповідної організації та відповідного керівництва. Але цього якраз бракувало. Як говорилося спочатку, в момент, коли довкруги зростало обурення політикою Національної РАДИ, а вона сама почувала, що сидить на вулкані, в такий момент сильна підпільна організація на цілому терені З. У. Н. Р. могла відіграти рішачучу роль в революційному русі Західньої України. Але в тім то і була біда, що такої спаяної організації не було, а — були лише відірвані організації без звязків, досвіду та виразної лінії. В Станиславові мав тоді існувати якийсь центр, але про нього ми нічого не знали. Вони не пробували нав'язати зв'язків з іншими організаціями, що існували по різних місцевостях, вони не вважа-

*) Барабами називали бориславських робітників.

ли за відповідне зв'язатися і з дрогобицькою організацією, про яку всім було відомо, а вели «велику політику» в Станиславові, яка нікому жодної користи не принесла.

Ідучи на вокзал, ми вислали авто по В. К., щоб з ним порадитися, що далі робити. В. К. приїхав і в домівці Жовнірської Ради відбулася нарада. Дуже шкода, що я не міг бути на цій нараді, від якої залежав успіх дальшого повстання. Коли-б В. К., відомий робітничий діяч, людина надзвичайно популярна в окрузі, станув був на чолі повстання це в значній мірі зміцнило б наше становище. Коли я вернувся з вокзалу, В. К. вже не було. В штабі Жовнірської Ради вартувало декілька постанців. Ніч була неспокійна й треба було вартувати.

Ранком в домівці Жовнірської Ради я зустрів деяких арештованих, між ними і б. Коменданта міста — сотника Грабовенського. Він зняв свої офіцерські відзнаки і заявив готовість підкоритись й допомагати Жовнірській Раді. Чи він робив це щиро, про це годі зараз казати, але згодом я чув, що він, після арешту Жовнірської Ради, ніби мав за неї заступатися.

Незабаром нам донесено, що Начальна Команда військ З. У. Н. Р. постановила негайно ліквідувати повстання. З цією метою вона навіть стягнула 2 броневики й 2 батальони війська — один з польського фронту, другий зі Стрия. Ясно, що ставити опір чимало значнішій силі противника, за наявності приблизно 500 чол., що були в розпорядженні Жовнірської Ради нам і не доводилось. У нас був, справді, план негайно мобілізувати робітничі відділи та організувати оборону, в першу чергу перерізати залізничні шляхи та повести бій за містом, далі, сполучитися з м. Кошицями, де саме

ИЗЪ ЗАПИСНОЙ КНИЖКИ „ШУТА“.

Шуты и дѣти часто говорятъ правду.

Шекспиръ.

Бальзаковскія дамы не одобряютъ открывшуюся вчера пожарную выставку.

Онѣ говорятъ:

— Что это за выставка? Одна тоска... Насосы и краны нахнутъ саломъ. Фи! Вотъ если бы тутъ устроили пару витринъ для Аравина и Броцара, тогда, конечно, она была бы весьма интересна!

Мужчины, въ свою очередь, выказываютъ философское равнодушіе:

— Ничего... такъ себѣ... Откровенно, однако, говоря, доложу вамъ, батенька, что въ буфетѣ разстеган весьма недурны. Рекомендую обратить вниманіе на разстеган.

Довольны выставкою только спеціалисты пожарнаго дѣла. Эти чуть ли не канканируютъ по выставкѣ передъ каждымъ насосомъ:

— Ахъ, прелесть! Ахъ, хорошо! Ахъ, восторгъ!

* *

ПОРТРЕТНАЯ ГАЛЛЕРЕЯ.

Молдаванка ШУРА.

Цыганскій соловей сада «Эрмитажъ». Давыдовъ въ юбѣ. Дѣвица въ лѣтахъ и съ вѣсомъ, такъ что, пожалуй, одной «Парѣ Гнѣдыхъ» ея не вывезти...

Вы уже слышали про „исторію“ съ г. Божидаровичемъ?

Онъ теперь въ Петербургѣ. Сидитъ и отдувается.

Нѣмцы ему подложили основательную „свинью“. Они инспирировали его напечатать въ своей газетѣ слухъ, будто султанъ страдаетъ насморкомъ. Затѣмъ, когда этотъ слухъ былъ напечатанъ, нѣмцы взяли г. Божидаровича подъ-мышки и вывели изъ Германіи.

Иначе говоря, поступили по-свински. Такъ предательски даже на купеческихъ именинахъ не поступаютъ.

Что остается теперь дѣлать г. Божидаровичу? Говорятъ, онъ намѣренъ объявить нѣмцамъ войну...

Онъ соберетъ армію изъ газетныхъ репортеровъ и поведетъ ее на нѣмцевъ.

Кто знаетъ: быть можетъ, въ этомъ великомъ Божидаровичѣ сидитъ маленькій Александръ Македонскій?!

* *

Мандельштамъ I...

Да, пусть онъ именуется первымъ. Онъ это безусловно заслужилъ.

Онъ первый у насъ придумалъ совершенно новый судебный эффектъ.

Судите сами.

Разбиралось дѣло Лежени. Защищать Лежени является г. Мандельштамъ. Его вопрошаютъ:

— Ваша довѣренность?

— У меня нѣтъ довѣренности... говоритъ г. Мандельштамъ.

У него нѣтъ довѣренности, но онъ рѣшилъ защищать. Его не звали, но онъ явился. Ему никто не предложилъ выпить и закутить, но онъ захотѣлъ выпить и закутить.

Молодчина.

Спенсеръ назвалъ бы такое поведение г-на Мандельштама проявленіемъ самопомощи (self-help).

Ахъ, у Спенсера былъ большой запасъ деликатныхъ опредѣленій!

* *

Исторія о томъ, какъ прославился купецъ Сергѣевъ..

Лавры Мильтиада не давали ему спать. Онъ барахтался на конкѣ и тяжело вздыхалъ:

— Ахъ, какъ бы прославиться? Что бы такое придумать inferнально-сенсационное?

Порохъ придуманъ. Турниръ тоже. Мельхиоровые подстаканники тоже. Законъ притяженія земли тоже. Тьфу!

Ва, идея! Не придуманъ еще приемъ ставить фальшивыя пломбы на окорока.

Конечно, это не порохъ и не подстаканники, но тоже нѣчто!

Купецъ Сергѣевъ принялся утилизировать фальшивыя пломбы. Обыватель забилъ въ набать и закричалъ:

— Ату его! Ату его!

И пошла гулять слава купца Сергѣева по Петербургу. Историкъ Иловайскій уже записываетъ его на скрижали самоновѣйшей исторіи.

Sapienti sat!

* *

Заглянувшій въ Петербургъ французскій журналистъ Гюре проронилъ здѣсь mot d'or.

Это mot d'or стоило любого мотора.

Г. Гюре, дрыгнувъ ногою, сказалъ, что „русскіе не умѣютъ веселиться“.

И все. Затѣмъ, мелькнулъ фалдаци и исчезъ. Пошли яростные споры и дебаты. Французъ и одобряли, и опровергали.

А ему—ничего. Онъ вѣдетъ себѣ обратно въ Парижъ, хихикая и подмигивая глазомъ.

Такова сила парадокса, ловко и во-время пущеннаго въ обращеніе!

* *

Духовъ день.

Лѣтній садъ утерялъ свои ветхозавѣтныя традиціи. Въ немъ уже не происходятъ „смотрины“.

тоді мав стояти Червоний корпус Радянської Угорщини, але здійснити цього плану нам не пощастило, бо негайний наступ З. У. Н. Р. став на перешкоді. Очевидно, коли б не нагальний наступ військ З. У. Н. Р., коли б Жовнірська Рада змогла була організувати й консолідувати свої сили, то хто зна, чи перемога не була б на нашому боці, тим більш, що з нашого боку мала стати до бою піхота й кінна міліція (150+60 чол.), та до 300 стрільців залоги, що загалом становило вже важну бойову силу.

Дня 15 Квітня в полудне наша кінна розвідка стрінулася з розвідкою військ З. У. Н. Р. Після короткої перестрілки розвідка повернула до міста і сповістила, що війська З. У. Н. Р. готуються до наступу з двох сторін — зі стрія та Самбора. За містом на Заліссю установлено батарею, зложену з 4-х гармат, звернену на місто та приміщення Жовнірської Ради. В короткому часі з'явилася в штаб Жовнірської Ради делегація від З. У. Н. Р., зложена з попа Рудницького і якогось полковника, і поставила Жовнірській Раді ультіматум до 2-х годин здати місто, бо в противному випадкові, пічнеться бамбардировка. (Треба зауважити, що деякі керівники Дрогобицької «Національної Ради» в час повстання втекли з міста, щоб шукати допомоги проти повстанців. Між ними був і відомий спекулянт — піп Рудницький, що за існування З. У. Н. Р. переховував у себе польських офіцерів). На зібранню Жовнірської Ради рішено було здатися, не маючи виглядів на успіх. Справді, деякі заявляли готовність краще покласти голову, ніж здатися. Однак, більшість була за те, що поки краще відступити та заховати сили для відповіднішого моменту.

Ввечері, ввійшли до міста війська З. У. Н. Р..

„Смотрини“ канули въ Лету, вмѣстѣ съ фижками, варламовскими романами и жуковскимъ табакомъ.

Все видоизмѣняется. Таково свойство мировыхъ и бытовыхъ эволюцій.

Настанетъ, пожалуй, время, когда въ Лѣтнемъ саду, въ Духовъ день, будутъ раздушенныхъ пуделей смотрѣть.

«Шутъ».

ПРЕПЯТСТВІЕ.

Западъ полною тучь румяныхъ,
Тихъ природу обнимаетъ,
Но за то въ моихъ кармапахъ
Буйный вихрь теперь гудитъ.

Слушать музыку итти бы
Мнѣ хотѣлось очень страстно,
Но туда неиду я, ибо
Мнѣ прогулка тамъ опасна.

Вечеръ пусть и тихъ, и свѣтелъ,—
Дома я останусь лучше:
Массу я бѣ знакомыхъ встрѣтилъ,
Коиъ денегъ должень кучи...

Случ. поэтъ.

РЕЗОННО.

— Что это, Анна Леонтьевна, вы съ собой два зонтика берете?..

— А неизвѣстно, какая погода будетъ, поэтому я и беру два зонтика—отъ солнца и отъ дождя...

* *

— Петръ Петровичъ, разгадайте такую шутку: жена моя хочетъ того, чего я хочу, а я того не хочу...

— ?!

— Она хочетъ быть главой въ домѣ, я тоже хочу быть главой дома и не хочу, чтобъ она командовала въ домѣ!..

ТЕЛЕГРАММЫ «ШУТА».

(Самыя краткія, достовѣрныя и игривыя).

Ораніенбаумъ.—Открыли театральнй сезонъ. Въ саду подвизается иѣмецъ Келлеръ, родственникъ знаменитаго водочнаго фабриканта. Въ закрытомъ театрѣ подвизаются грудные младенцы обоого пола. Придерживаемся классическаго репертуара: „Гамлетъ“, „Орлеанская дѣва“, „Тартюфъ“. Билетеръ играетъ на мирлитонѣ.

Озерки.—У насъ антрепренерствуетъ иѣкто Александровъ. Повидимому, почтенный антрепренеръ: увеличилъ буфетную стойку и привезъ своего новара и дирижера танцами. Намѣренъ назвать свой садъ „семейнымъ“. Молодые люди платятъ за входъ дешево.

Льсной.—Въ день открытія былъ торжественный обѣдъ. Рѣчи говорили: г. Прибытковъ, духъ графа Рочестера и Монте-Кристо. Дамы явились безъ корсетовъ. Театромъ завѣдуетъ иѣкая г-жа Вахтіарова. Она тоже намѣрена играть.

Удѣльная.—У насъ мрачно и угрюмо. Клубный театрикъ предлагали взять г. Гачковскому, но онъ отказался. Думаемъ откомандировать кого-нибудь съ арканомъ въ провинцію: пусть онъ тамъ поймаетъ намъ антрепренера. Дачники боятся ходить мимо нашего клуба.

ВЪ ОТДѢЛЬНОМЪ КАБИНЕТѢ РЕСТОРАНА.

Кавалеръ.—Нипа, надѣюсь, тебѣ пріятно ужинать съ мужчиною вдвоемъ?

Дама.—Да, если только эти мужчины часто перемѣняются, мой другъ!

ИЗЪ ЖУРНАЛЬНЫХЪ ПРАВОВЪ.

— Послушайте, вы прислали матеріалъ, напечатанный у насъ же на прошлой недѣлѣ!

— Ахъ, извините, этотъ пакетъ предназначался въ другую редакцію.

МЫСЛИ НЕПРИЗНАННАГО ФИЛОСОФА.

Умъ человѣческой такой сложный механизмъ, что вся машина приходитъ въ негодность, если не хватаетъ одного винтика.

Мы нерѣдко упрекаемъ женщинъ въ пристрастія къ нарядамъ и новымъ модамъ, забывая, что онѣ наряжаются исключительно для насъ—мужчинъ.

Дамскій докторъ по большей части самый счастливейшій и застрахованный отъ потасовокъ ловеласъ...

КЪ ЛѢТНЕМУ СЕЗОНУ.

Раздражать себя хандрой
Петербуржцамъ нѣтъ резона
Предъ блестящею порою
Развеселаго сезона.
По примѣру прежнихъ дней
Насъ влекутъ лукаво въ сѣти
„Зоологія“, „Помней“,
Садъ Крестовскій, садъ Неметти,
Элегантный „Эрмитажъ“
И „Аркадія“ съ „Раулемъ“,
Гдѣ пріѣздъ, войдя въ куражъ,
Новыхъ „дивъ“ мы караулимъ,
И „Акваріумъ“, гдѣ радъ
Слушать звуки до зари я,
И Измаиловскій садъ,
Si-devant „Александрию“...
Веселись же, Петроградъ,
Позабывъ свои невзгоды,
И въ разгульной жизни чадъ
Погрузись, какъ въ оны годы!..

Невскій житель.

СВОЕОБРАЗНАЯ УПЛАТА.

— Чѣмъ ты платишь свои долги Ханензону?..
— Я плачу ему—*презрѣніемъ*...

НЕ-ДѢЛЬНЫЕ НАБРОСКИ.

Просто не знаю, что дѣлать. Вчера у меня сбѣжала кухарка... Она намѣрена заняться антрепризою, и заявила мнѣ, что нашла уже подходящее помѣщеніе въ одной изъ здѣшнихъ дачныхъ мѣстностей... Такъ какъ на этомъ предстоящемъ искорѣ „открытіи“ мнѣ, вѣроятно, обязательно придется присутствовать, то позволю себѣ отложить до этого времени отчетъ и о тѣхъ „открытіяхъ“, которыя уже состоялись... Спрашивается, однако, что мы будемъ дѣлать дальше, если лихорадка дамской антрепризы пойдетъ сгес-сено? Кто будетъ, въ такомъ случаѣ, стирать наше бѣлье, кто будетъ гладить, кто — убирать

комнаты? Старуха Афимья, служащая болѣе четверти вѣка у одного здѣшняго симпатичнаго редактора-бонвивана и знающая всю литературную братію, не даромъ говоритъ, что творится что-то не ладное... „Что сказалъ бы покойникъ Александръ Николаевичъ (Островскій), замѣтила она вчера своему барину,—если бѣ услышала, кто теперь держитъ театръ?“...

И дѣйствительно, эпидемія дамскихъ антрепризъ угрожаетъ не малыми опасностями. Конаньгинскому бюро, рекомендующему всякихъ кухарокъ, горничныхъ и прачекъ, того и глядите, придется преобразиться искорѣ въ антрепренерскую агентуру...

* *

Одна никантная пѣвчиха, подвизающаяся въ одномъ изъ здѣшнихъ уголковъ, оказывается прешеститною бабенкою. Говорю это потому, что пѣвчиха, очевидно, имѣетъ прекраснѣйшій аппетитъ и умудряется каждый вечеръ ужинать сразу

въ нѣсколькихъ кабинетахъ. Посидитъ съ одною компаніею, посидитъ съ другою, — глядь, хозяйка ну-то и польза... Даже въ Италіи, замѣтилъ кто-то по этому поводу, „наденіе кабинетовъ“ не повторяется такъ часто...

* *

Мнѣ указали въ одномъ изъ здѣшнихъ садовъ на любопытнаго субъекта... Онъ пріѣхалъ сюда только что изъ Москвы съ своею юною супругою, очень красивою и элегантною женщиною, сплошная увѣшанною брилліантами... Парочка, очевидно, любитъ повеселиться... Ежедневно она занимаетъ кабинетъ и устраиваетъ здѣсь цѣлый „собственный“ спектакль. Поютъ всякіе хоры и даже пѣвчихи и пѣвцы, появляющіеся „по программѣ“.

Пѣвчихи, при этомъ, обязательно должны быть въ своихъ сценическихъ костюмахъ... „Недостаетъ только, замѣтилъ кто-то, — чтобъ этотъ московскій крезъ-фабрикантъ обзавелся еще своимъ собственнымъ лѣтнимъ „рецензентомъ“... Это было бы, дѣйствительно, оригинально, хотя надо замѣтить, что и безъ рецензента парочка тратитъ, повидимому, на это удовольствіе довольно солидные куши...“

Отъ лѣтняго рецензента самый подходящій переходъ—къ барману Рауля Гинцбурга... Не

* *

даромъ, вѣроятно, объ этомъ кармапѣ заговорили теперь даже такія „знаменитости“, какъ Арманъ Сильвестръ и Францискъ Сарсэ... Первый написалъ книгу о своемъ „путешествіи“ (прошлагоднемъ) по Россіи, а второй объ этой книгѣ далъ самый лестный отзывъ... Въ особенности о той главѣ, гдѣ говорится о Гинцбургѣ, и гдѣ, въ числѣ „качествъ“ этого гуттаперчеваго франкорусса, специально указывается на то, что „его кармапѣ всегда широко открытъ для ближняго“... Не смѣемъ спорить противъ такого рода заявленія, тѣмъ болѣе, что и Сильвестръ, и Сарсэ всегда считались нами безусловными авторитетами... Но вотъ что только не хорошо. Зачѣмъ Арманъ Сильвестръ вретъ, заявляя, что во время бесѣды съ нимъ Рауль Гинцбургъ безостановочно курилъ папиросы? Рауль самъ никогда не курилъ и не куритъ, а курятъ ему другіе, и притомъ уже не табакъ, а опиамъ... Сильвестръ долженъ бы знать объ этомъ лучше, чѣмъ кто бы то ни было...

Вылъ на аукціонѣ у эксъ-балерины мамзель Лабунской. Просмотрѣлъ каталогъ и невольно заглѣлъ извѣстный романсъ: „Она просто ребенокъ,—настоящій черрртенюкъ,—едва изъ пеленокъ“... Суть въ томъ, что въ каталогѣ, въ числѣ продаваемыхъ вещей, значатся и—дѣтскія игрушки. „Они суа ки малъ и пансъ“, какъ гласитъ старинный англійскій девизъ, т. е., иначе выражаясь, да будетъ проклятъ тотъ, кому въ голову здѣсь придетъ какая-нибудь игривая двусмысленность... Очевидно, безспорно и несомнѣнно, что этими дѣтскими игрушками могла увеселять

* *

Почався дикий розгул Коломийського полку та офіцерської банди з відомим начальником контррозвідки З. У. Н. Р. — Коником. Над арештованими нелюдськи знущалися, роздягали на вулицях, били прикладами куди попало, тощо. Ця дикунська розправа над повстанцями залишиться одним з найганебніших документом в історії З. У. Н. Р.

Число заарештованих росло що-хвилини. Приміщення повітової вязниці та суду були переповнені арештованими. Заарештовано сотні людей. Частина з них відправлено до карного закладу за містом.

15 березня арештовано мене з братом та 80-річним батьком. Нас закуто в кайдани, відведено до тюрми і вміщено в кімнаті, де було 30 чоловік.

Там я зустрів заарештованого тов. В. К. Другого дня нам поставили вимогу виявити свою партійну приналежність. Ми разом з В. К. заявили себе комуністами, хоч знали, що така заява може мати дуже небезпечні для нас наслідки. Проте, ми вважали, що, за тодішніх обставин скривати своє політичне обличчя було би злочином.

Три дні нас держали в приміщенні суду, в жахливих умовах. 4-го дня мене і В. К. під конвоем сотні стрільців відведено до карного закладу за містом. Наш похід робив вражіння, що нас ведуть на розстріл. В карному закладі мене роз'єднано з В. К., і нас було поміщено в окремих камерах. На другий день мене викликав Прокурор Частка на допит. Він показав мені черновик писаного мною і опублікованого наказу до населення за підписом Жовнірської Ради і заявив, що докази моєї участі в повстанню наявні. Він дозволив мені бачитись з моїм оборонцем. Цей прийшов і заявив, що моє становище дуже критичне, тим більше, що проти мене ви-

сунув важкі обвинувачення, відома, на дрогобицькому терені креатура офіцерів З. У. Н. Р. — Петро Бабяк. Він говорив, що я ніби мав керувати наступом на «Боеву Управу». Дня 20-го березня 1919 року зібрався над Жовнірською Радою наглий військовий суд. Прокурор Частка (чех по національності) прочитав акт обвинувачення, в якому говорилося, про державну зраду та утворення більшовицької влади Рад. Одначе, суд над Жовнірською Радою все-таки не відбувся із-за суперечки між оборсною та прокурором про компетенцію суду. До речі, Національна Рада побоювалася, що надто гостра розправа може викликати заворушення серед населення, що симпатизувало повстанцям.

Та того-ж самого дня відбувся наглий військовий суд над групою повстанців села Улично. Панська влада З. У. Н. Р. давала ще себе сильно знати і на селі. Наказні комісари чинили сваволю, жандармерія проводила реквізіції, переслідувала за порушення панського майна, тощо. Отже, коли на село дійшли вістки про повстання, місцеве населення зараз же відгукнулося на це. Так було в місцевості Уличнім. Група повстанців напала на відділ місцевої жандармерії, розброїла його і потурбувала. За це й віддано 18 чоловіка під суд і всіх їх засуджено на кару смерти. З них 3-х розстріляно, а иншим кару смерти замінено довгорічною тюрмою.

Між розстріляними був надзвичайно ідейний селянин - бідняк Михайло Михаць.

Розстріли відбувалися на подвір'ї в'язниці карного закладу. Жовнірі З. У. Н. Р. відмовлялися стріляти засуджених, за що ледве не попали під наглий суд. Лише польова жандармерія dokonала

Т О Н К О .

— Лидія Павловна, отчего это вы до сихъ поръ на дачу не переѣхали?
— Оттого, что вотъ уже три недѣли, какъ всѣ знакомые у меня объ этомъ справляются,
а никому и въ голову не пришло справиться, есть ли у меня на это средства.

цього ганебного акту. Сальви були невдачні і через годину нещасних жертв добивано револьверами.

З розстріляних стягнуто одягу, взуття і закопано на вязничному кладовищі. Другого дня приїжджали рідні розстріляних, розкривали могили, клали небіжчиків в домовини і вдруге їх ховали. Плач, зойки, стони...

Жорстока, дика, варварська, болюча картина, яка на завжди врізалася в мій пам'яті.

Так закінчилося повстання дрогобицьких робітників проти буржуазної влади З. У. Н. Р. Їхній виступ — це була перша спроба утворити владу Рад на Західній Україні, і з ними Національна Рада жорстоко розправилася.

Це дало змогу галицьким підпанкам ще деякий час нажитись на спекуляції та розкрадуванні народнього добра.

Ці підпанки почували, що їхнє панування недовге і тому, обома руками загрибали те, що давалося загрибти.

Жовнірська Рада очікувала свого присуду. Одначе, суду довго не було. Тимчасом прийшла нова військова сторожа, що поставилась до нас дуже прихильно. Часом на прогульці конвойні стрільці, дружили з заарештованими та виявляли своє вороже відношення до влади З. У. Н. Р.

Були випадки, коли військова варта віддавала свої кріси заарештованим та пропонувала звільнення. А коли старшини звертали увагу конвойних стрільців на їхню поведінку з арештованими, ці відповідали: «Якщо вам не подобається, то конвоюйте самі».

Так ми просиділи 6 тижнів в очікуванні присуду.

НА ВЕНЕРЪ.

(Отчетъ нашего корреспондента иллюзиониста и символиста г-на КИМВАЛА, съ рисунками С. И. ЭРБЕРА).

У меня крылья еще не связаны... Поэтому, не долго думая, — взмахъ, другой... и я очутился на Венерѣ... Телеграмма о моемъ прибытіи сдѣлала свое дѣло: я былъ встрѣченъ

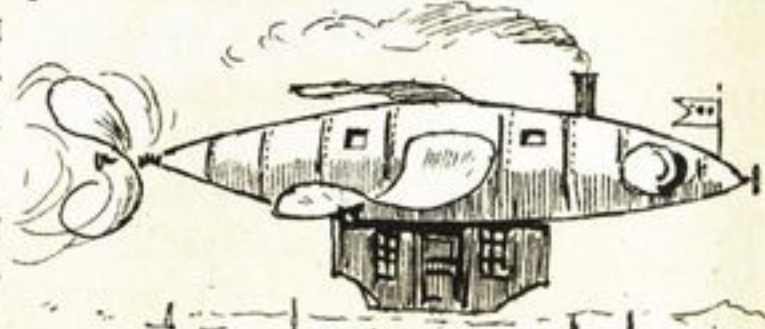
депутацией отъ думы изъ ближайшаго города Доннерветтера... Съ ними былъ и мой закадычный пріятель докторъ Перепелкинъ, находящійся здѣсь для всесторонняго изученія своей специальности... Посыпались привѣтствія на венериномъ языкѣ, который представляетъ изъ себя смѣсь волапука съ эсперанто... Я кланялся и старался объясняться всѣми извѣстными мнѣ знаками... препинанія...

Меня удивило повидимому; необычайное обстоятельство: депутаты ходили вверхъ ногами, но Перепелкинъ меня успокоилъ...

— Это временно, — у нихъ пока нѣтъ головы, который поставилъ бы ихъ на ноги... Знаешь что, мнѣ пришла въ голову блестящая идея... Не желаешь ли быть ихъ головой?..

— Прекрасно... я согласенъ... Перепелкинъ сказалъ мнѣ о моемъ желаніи... Они немедленно изъявили свое согласіе, встали на ноги и принялись меня качать...

Но служебныя обязанности прежде всего! Намъ подали воздушныя сигары... Черезъ тринадцать секундъ съ половиной мы были уже въ Доннерветтерѣ и влетѣли въ открытыя окна городской думы...

Въ большой залѣ намъ представился рядъ кроватей... Большинство гласныхъ уже собрались и полулежали... Вновь прибывшіе на цыпочкахъ заняли свободныя мѣста... Скоро все было занято...

— Ну-съ, теперь вы должны сказать пробную рѣчь... шепнулъ мнѣ Перепелкинъ...

Я крикнулъ и началъ на русскомъ языкѣ, совершенно упустивъ изъ виду, что на Венерѣ его не понимаютъ... Темой своей рѣчи я выбралъ вопросъ о признаніи неотложнымъ вопроса о неотложности рассмотрѣнія доклада о проектѣ моста черезъ рѣку Ах-эту... Я говорилъ горячо и убѣдительно... Результатъ моей рѣчи превзошелъ всѣ мои ожиданія... Въ залѣ раздавался храпъ, свистъ и тяжелое сопѣнье...

— Ну, братецъ, отличился!.. Перепелкинъ одобрительно похлопалъ меня по плечу... Я хотѣлъ обидѣться...

— Ты, друже, гордиться долженъ... Въ лѣтописяхъ этого города упоминается лишь одна голова, который могъ уснуть съ одной рѣчи...

Оказывается, что на Венерѣ городская дума служитъ лѣчебницей для лицъ, страдающихъ бессонницей... Обязанность головы и заключается въ томъ, чтобы говорить снотворныя рѣчи...

— Махнемъ-ка теперь въ новый увеселительный садъ, предложилъ мнѣ Перепелкинъ...

Мы опять на той же сигарѣ вылетѣли изъ окна...

Въ саду было нѣсколько открытыхъ сценъ... На нихъ, когда мы прибыли, происходило кормленіе мѣстныхъ рецензентовъ... Рецензенты были видимо голодны... Они скрежетали зубами и, сѣбялаясь между собой въ какой-то дикой схваткѣ, испуская дикіе крики, вырывали другъ у друга бутерброды... Публика неистово аплодировала...

Мы присѣли къ столу... Перепелкинъ потребовалъ двѣ порціи бифштекса...

— Не удивляйся, сказалъ мнѣ онъ, — что намъ ничего не принесутъ... Здѣсь кормятъ посредствомъ внушеній.

Дѣйствительно, кельнеръ не появлялся... Черезъ нѣсколько времени мы защекали зубами, начали жевать и ясно ощущать у себя во рту бифштексъ... Я уже чувствовалъ, что совершенно сытъ, но зубы неумоимо продолжали свою работу... Я взглянулъ на Перепелкина... Онъ былъ блѣденъ и выплевывалъ куски бифштекса...

— Довольно, довольно! отчаянно закричалъ я...

Мы расплатились тоже посредствомъ внушеній, при чемъ Перепелкинъ «внушительно» внушилъ кельнеру, что онъ далъ ему «крангъ» (на наши деньги полтинникъ) на чай...

Кельнеръ остался очень доволенъ и униженно кланялся. Не успѣли мы выйти изъ сада, какъ вблизи насъ опустилась сигара, не похожая на нашу...

На ней красовалась надпись большими буквами «Привосудіе». Окна въ ней были съ рѣшетками... Изъ сигары вышли нѣсколько полицейскихъ... Впереди ихъ былъ городской судья...

... Именемъ закона я васъ арестую!..

— Позвольте... за что же?.. — Вы-съ, милостивый государь, страшный негодяй, убійца, кровосмѣситель и фальшивый монетчикъ.

... Несмотря на мои протесты и доводы Перепелкина, что я благороднѣйшій человекъ въ подсолнечномъ мѣрѣ, судья былъ непреклоненъ...

Меня втокнули въ казенную сигару и черезъ 37 1/2 секунды я сидѣлъ въ тюрьмѣ...

Весь сыр-боръ загорѣлся изъ-за того, какъ потомъ узналъ другъ мой Перепелкинъ, что нѣсколько провалившихся кандидатовъ на мѣсто городской головы «внушили» судья, что я отъявленный мерзавецъ и негодяй...

— Каково-съ!!! Я съ трепетомъ ожидалъ своей участи...

Вошло нѣсколько замаскированныхъ... Впереди ихъ было красное домино...

«Палачъ», подумалъ я... «О, я несчастный!!!»

— Сынъ земли! послышался гробовой голосъ... По нашимъ законамъ ты долженъ умереть... Со времени изобрѣтенія «виталина» смертная казнь чрезъ повѣшеніе отмѣнена... Итакъ, выпей этотъ стаканъ «виталина» и умри славной смертью...

Мое положеніе становилось ужаснымъ... Вдали послышались голоса:

— Амнистія! Амнистія!..

Вмѣсто смертной казни меня рѣшили просто вытолкать въ шею съ Венеры... что немедленно и исполнили...

Сильный ударъ въ затылокъ, я полетѣлъ на землю и очутился на имперіалѣ копки второго общества...

Черезъ два мѣсяца я пріѣхалъ домой...

Одначе, ми його так і не дочекалися. Банди Галлера прорвали фронт і скорим маршем наближалися до Дрогобича. Коли почалася евакуація Дрогобича, то й нас всіх повстанців під міцною ескортою відправлено було в напрямку до Стрия. В дорозі сторожа, що в більшості складалася зі співчуваючої нашому рухові гімназійної молоді і робітників, дала нам змогу втекти.

Фронт наближався, — військо Галлера тиснуло галицькі війська все сильніше й сильніше. Паника охопила все місто. Не могли дати опору ті верхи, що ще недавно дали приклад розпустити, грабунку й своїх кишенькових інтересів. Почалася втеча.

Тікали в першу чергу ті, що загарбали майно — намагаючи врятувати своє «дорогоцінне» життя, щоб повернувшись продовжувати «славетні» махінації.

На один момент, всього на один день, цим «героям нації» вдалося стримати відступ за допомогою стрийського полку, але було запізно. — бо хоча цей кінний козачий полк, по геройски виставив груди на захист волі, вимріяної батьківщини — в нього не було вже попередньої міці.

Під вражінням дезертирства панків — офіцерів і під вражінням задушеного дрогобицького повстання — про який козаки цього полку знали від втікачів (козаки в масі своїй співчували повстанню) — він захитався й одступив.

До міста увійшли війська генерала Галлера в нових одягах, добре відкормлені та озброєні найновішими гатунками французької зброї.

Війська Галлера повторили ще більш організовано і вишукано переслідування всіх елементів що брали участь в соціально і національно-визволь-

нім русі. Десятки тисяч селян та робітників за-
проторено до в'язниць та концентраційних таборів
(Вадовичі, Домб'є, Пікулічі, Помор'є).

Проте молоді паростки свідомого класового
пролетарського руху, що за браком досвіду і пев-
них міцних організаційних форм виявили себе в
бунтарському спалахові на території Дрогобицько-
го повіту (найяскравішим виявом якого було дро-
гобицьке повстання) жили і повільно нав'язуючи
між собою контакт, обернулися в перші, поразкою
загартовані, суто-пролетарські осередки Компар-
тії Західної України.

ЭПИЗОДЪ СЪ КАРМИНОМЪ.

У одной хорошенькой барышни были пурпуровыя губки.

За барышней этой давно уже приволакивался одинъ красивый и элегантный молодой человекъ. Старанія его были довольно усѣбны: барышня увлеклась имъ, съ удовольствіемъ выслушала его объясненіе въ любви, но когда молодой человекъ попытался поцѣловать ее, она съ ужасомъ отстранила его, закричавъ:

— Ни за что на свѣтъ!!

— Но почему же? почему?

— Это — секретъ...

— Понимаю... вѣроятно...

— Ничего вы не понимаете!

— Нѣтъ, понимаю: у васъ губки карминомъ покрашены!

— Вздоръ! Чтобы доказать вамъ, что это неправда—вотъ! (*цѣлуетъ его въ губы*).

— Теперь я вѣрю... Но скажите же теперь откровенно: почему вы не хотите, чтобы я поцѣловалъ васъ?

— Ахъ, Боже мой, потому, что мужчины однимъ поцѣлуемъ не ограничиваются, а идутъ гораздо дальше!

ОБРАЗЦОВЫЙ СЛУГА.

— Что, дома баринъ?

— Къ сожалѣнію, онъ уѣхалъ на дачу еще вчера вечеромъ...

— Жаль... У меня до него есть важное дѣло.

— Не будете ли любезны сообщить о немъ мнѣ?

— Да нѣтъ, это неудобно... Мнѣ нужно лично передать ему деньги...

— Къ счастью онъ сегодня утромъ уже вернулся... Пожалуйте...

— шинь.

НОВЫЯ КНИГИ.

„Руководство для начинающихъ шуллеровъ“. Москва. 1892 годъ. Сочиненіе Подсвѣчника Крапленова. Цѣна—15 рублей. Премія—двѣ колоды картъ.

„Путешествіе по петербургскимъ трактирамъ и портнернымъ“. Сиб. 1892 годъ. Сочиненіе Касяна Саврасова. Цѣна — четверть очищенной.

„Искусство правиться мужчинамъ“. Сиб. 1892 годъ. Сочиненіе Манечки Пупочкиной. Цѣна—коробка румянъ отъ Рузанова.

К.

НА ПОЖАРНОЙ ВЫСТАВКѢ.

Сіяя, солнышка свѣтлѣй,
Улыбкой лучезарной,

Онъ тихо, тихо молвилъ ей
На выставкѣ пожарной:

„Для васъ, богиня, я не прочь
Стремительно и яро—

Будь даже ночь, глухая ночь—
Метнуться въ глубь пожара!“..

Была въ очахъ его видна
Восторженность большая.

Ему отвѣтила она,
Головкой поникая:

„О, рыцарь мой, повѣрьте мнѣ:
Моя душа безстрашна

И холодна, и вы въ огнѣ
Изжаритесь напрасно.

Сантимент Чижикъ.

ВЪ ШКОЛѢ.

Учитель. — Итакъ, если купить девять и три четверти фунта муки по двѣ и одной осьмой копѣйки за фунтъ, то итогъ получится съ дробью.

Ученикъ. — Да ужъ если по такой цѣнѣ муку продавать, такъ только дробь и осталось примѣшивать.

себя только сама г-жа Лабунская... Но все-таки, — все-таки, не забывайте, что упомянутый старинный

английскій девизъ имѣть, какъ извѣстно, нѣкоторое ближайшее отношеніе къ подвязкамъ вообще и къ подвязкѣ въ частности... Впрочемъ г-жа Лабунская вконецъ совсѣмъ покидаетъ нашъ питерскій горизонтъ и переселяется въ Парижъ, такъ что мы ничего ровно не потеряемъ, совсѣмъ вычеркнувъ ее изъ списка здѣшнихъ „знаменитостей“ и впродъ даже совсѣмъ забывъ объ ея существованіи...

**

Клоунъ Дуровъ избавилъ насъ, наконецъ, отъ своихъ крысъ, свиней и прочихъ дрессированныхъ тварей... Нельзя, однако, не признать, что дрессировщикъ онъ, дѣйствительно, прекрасный... Выдрессировалъ даже нашу публику, — выдрессировалъ, по крайней мѣрѣ, въ томъ отношеніи, что и она стала какъ будто „поумнѣе“. Въ крестовскомъ театрѣ Дуровъ игралъ уже (въ тотъ день, по крайней мѣрѣ, когда мнѣ удалось заглянуть туда) при совсѣмъ почти пустомъ театрѣ. Сбору было (кромѣ полного сбора пустыхъ стульевъ), какъ мнѣ говорили свѣдущіе люди, что-то около 90 рублей, тогда какъ самъ господинъ дрессировщикъ получалъ здѣсь за каждый выходъ по четыреста рублей! Положимъ, что это не много, такъ какъ такой именно кушъ германскій поэтъ

Шиллеръ, который, несомнѣнно, Дурову и въ подметки не годится, получилъ, въ свое время, за право изданія всѣхъ его стихотвореній... Но все-таки, господа, — не знаю, какъ вы, а я ужасно доволенъ, что опытъ оплаты клоунскихъ ломаній такими „гонораріями“ оказался, наконецъ, неудавшимся. Съ этой точки зрѣнія и привѣтствую соло-клоуна Дурова за то, что ему наконецъ удалось выдрессировать не только крысу и свинью, но даже госпожу публику, антрепренеровъ и самого же себя... Это одинъ изъ самыхъ доблестныхъ примѣровъ подражанія гоголевской унтеръ-офицерской вдовѣ...

Давно уже ни одна изъ русскихъ пьесъ не имѣла такого сногшибательнаго успѣха, какъ фарсъ московскаго нашего собрата Мясницкаго — „Заяцъ“... Этотъ „Заяцъ“ прошелъ въ самой Москвѣ по одному счету (арифметика Малинина и Буренина)—38 разъ, по другому счету (арифметика Евтушевскаго)—40 разъ... Нѣтъ ничего

**

чувствія ли этого „заяцъ“ теперь и вошелъ въ такую моду?

**

Наши цыганоманы увлекаются пѣніемъ „молдаванки Шуры“... Изъ-за этой „Шуры“ тощенькая въ общемъ „труппа“ г. Алякринскаго отбила даже всѣхъ вообще „гостей“ у прочихъ настоящихъ цыганскихъ хоровъ... Цыганоманы, воть, только жалѣютъ, что у этой самой „Шуры“ нѣтъ склонности заводить „шуры-муры“.

Вѣроятно, она все это считаетъ „ми-шурой“... Впрочемъ на сей счетъ есть за то въ томъ же „Эрмитажѣ“ пергерки, объ отечествѣ которыхъ (отечествѣ, — если не „первомъ“, то хоть „второмъ“) еще самъ нынѣ объявленный несостоятельнымъ Иншолитъ Леженъ всегда говорилъ, что Венгрія существуетъ специально для того, чтобы „faire les cabinets“, — чтобы „работать въ кабинетахъ“... Въ старыхъ учебникахъ географіи и въ календаряхъ этого не значитъ, но за то это, повидимому, правда...

**

Въ „Аркадіи“ идетъ новая оперетка „Свадьба на Масленицѣ“. Въ газетахъ ее почему-то прозвали „сумасшедшею“...

— Мнѣ кажется, замѣтилъ кто-то по этому поводу, — что съ ума эта оперетка сойти врядъ ли можетъ, но вотъ съ репертуара, — пожалуй, да...

Человѣкъ съ гонораромъ.

Гнат Бриль.

ІСТОРІЯ З «НОЖАМИ В СПИНУ».

(Замість післямови).

Кожен міщух зі Самбора, Калушу або з Куликова, будь то адвокат, будь то «пан доктор», будь то просто пан посол Паліїв, ніколи не промине нагоди проголосити себе носієм «великих ідеалів визволення українського народу», незалежно від того, чи належить він до УНДА, яке щоразу самовіддано знижує ціни на ці ідеали, або до УСДП, яке передбачливо, відразу продається за собівартістю.

Де тільки береться у них здатностей та такого вміння розхвалювати свій товар, де тільки береться в них відповідний запас слів? «Ми мужні і безпощадні»... «Ми сміливі і безкомпромісові...», «Ми нікому не дамо стати на перешкоді розбудові соборної України», «Ми ті, які»... і т. д. і т. ін.

Доброзичливо сміючись, польська фашистська цензура охоче дає можливість Паліївим, Бачинським та Ганкевичам бавитися в героїв, у визвольників нації; це не шкодить, це, навпаки, корисно.

Особливого патосу й сили набирають голоси адвокатів, коли вони починають згадувати, як вони в минулому «визволяли» Україну, та які кожен з них, зокрема, і всі разом мають заслуги на цьому важкому полі. Люди, які торгували робітничо-се-

Б Л А Г О Р О Д Н О .

— Послушай, что это у тебя за скандалъ вышелъ съ Коврижкимъ?

— Такъ, пустяки! Придрался за винтомъ и баць мнѣ въ рожу.

— Ну?

— Ну, хорошо, что угодилъ въ лѣвую щеку, а махнулъ мнѣ въ правую, при больномъ-то зубѣ, да... да... я бы ему всю физию искрошилъ...

ЧЕРНОЕ—ЕСТЬ БѢЛОЕ.

(Изъ лекцій нѣмецкаго ученаго въ Кишиневской Академіи наукъ).

— Предубѣжденный умъ почему-то всегда склоненъ больше вѣрить своимъ глазамъ, которые иногда хотя и много видятъ, но на повѣрку выходить, что не видятъ ровнехонько *ничего*, представляя уму для разсужденія вовсе не точныя представленія о чемъ бы то ни было. Возьмемъ для примѣра что-нибудь *видимо-черное*. Я нарочно говорю *видимо-черное*, потому что сейчасъ же вамъ докажу, что черное есть бѣлое. Положимъ, вы смотрите на что-нибудь черное; но почему оно вамъ кажется чернымъ? Потому что вы на него *мрачно* смотрите, съ коварнымъ предубѣжденіемъ, что это *не бѣлое*. А войдите-ка въ темную комнату... Тамъ все черное; тамъ вы ничего бѣлаго не видите. А почему? Потому что вы въ такомъ же заблужденіи, какъ и въ первый разъ: тутъ вамъ *все* кажется чернымъ—и вы молчите, не называя цвѣтовъ, а тамъ вы одно что-то увидели, и уже смѣли опредѣлить его цвѣтъ, при чемъ, конечно, ошибаетесь. Легко можетъ быть, что это *черное*, что вы видите въ свѣтлой комнатѣ, есть то *бѣлое*, что было чернымъ въ темной комнатѣ. И потому—не спорьте: можетъ быть вани глаза врутъ, что почти навѣрное, и потому кажется, отсюда вполне ясно, что все *черное* есть *бѣлое* или можетъ быть красное, зеленое, что хотите, но не черное, такъ какъ *чернаго цвѣта не существуетъ*—это только отсутствіе свѣта! Кажется, ясно?

Метафизикъ.

— Что это ты разошлась съ Понугаевымъ?

— Да такъ, бросила его.

— Изъ-за чего?

— Ни изъ-за чего, просто такъ... Онъ сказалъ, что я ему надоѣла, ну... я и бросила его.

FINIS.

— Барянь дома?..

— Дома-съ; только, извините,—никого не принимають...

— Это почему же?..

— А потому что они ночью померли-съ...

СРЪЗАЛА.

— Удивляюсь я вамъ, Елена Дмитриевна, при вашей красотѣ—и такое безсердечіе...

— А за то я не удивляюсь вамъ, Павелъ Никитичъ, потому что ваша безтактность вполне гармонируетъ съ вашимъ безобразіемъ...

лянською кров'ю під цісарськими орлами, під «головним отаманом», під «визвольними стягами» Денікіна, і торгують нею тепер під паном маршалком, ще дотепер називають цей свій гендлярський факх — «героїчною боротьбою». І щодалі від часів 1918—20 років відходять ці «герої», то більш «героїчною» починає їм здаватися минула, з дозволу сказати, акція.

Ось, у тих днях і Паліїв загадав за минуле. В № 48-му «Нового Часу», в статті «Огида» він «соромить» бувшого отамана УСУСУСІВ, а тепер одного з керовників Сельробу Єдности Букшованого за те, що той вже добрий десяток років перебуває і бореться в лавах революційних трудящих Західної України. Він з «огидою» звертається до Сельробу:

«Так само, як сьогодні ваші затроєні стріли, скріплені добрими колись іменами панів Букшованих — правда — сповнюють своє завдання і затроюють атмосферу, але не поширюються між народом, викликаючи тільки погорду і огиду, до вас сельроби — руйників і грбокопателів».

Ми не маємо жодних сумнівів до того, що сельроби «сповнюють своє завдання», не маємо сумнівів і до того, що вони є руйниками того ладу, що в ньому Паліїву і далі кортить видавати свою газетку. Але не це присутне і не це цікаве, бо-ж така вже сельробівська вдача, щоб руйнувати ті будівлі «Вільної України», які Паліїви з «демократичним сеймом» хочуть збудувати на терені «Малопольські Вєсходней». Не це цікаво! Інтригує нас цього разу причина «огиди», причина, з приводу якої Паліїв мусить знову вертати до «тих героїчних часів».

Слово за «визвольником українського народу»:

«Історія, що тому десять літ случилась

ПРОВИНЦИАЛЬНЫЕ ГРЪШКИ.

ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕННО-САТИРИЧЕСКИЙ ОБЗОРЪ ПРОВИНЦИАЛЬНОЙ ЖИЗНИ.

Выходитъ ДВА раза въ мѣсяцъ.

САМАЯ МАЛЕНЬКАЯ И ИГРИВАЯ ГАЗЕТА НОВАГО И СТАРАГО СВѢТА.

30 Мая 1892 года.

ДЕВИЗЪ: «Смотри въ корень». Кузьма Прутковъ.

ТЕЛЕГРАММЫ

(из «СѢВЕРНАГО АГЕНТСТВА»).

Бану. Чрезвычайное происшествіе: въ Каспійское море, недалеко отъ Ашшерона упалъ колоссальныхъ размѣровъ аэролитъ. Бакинцы отъ нечего дѣлать совершаютъ на мѣсто паденія увеселительныя прогулки съ музыкой, закуской и танцами. Мѣстные спеціалисты утверждаютъ, что аэролитъ упалъ съ неба.

С.-Пет., 30 мая.

Присяжные повѣренные...
Присяжные повѣренные очень любятъ хорошенькихъ женщинъ, старое вино и гаванскія сигары.
Присяжные повѣренные идутъ поэтому въ судъ и говорятъ. Много говорятъ...
Говорятъ часъ и берутъ тысячу, говорятъ два и берутъ три тысячи, говорятъ три и берутъ девять тысячъ.
У насъ берутъ, и въ провинціи тоже берутъ.
Надо же было случиться бѣдѣ: уже древнимъ грекамъ было извѣстно, что любопытство мать пороковъ. Предсѣдатель Кашинскаго Окружнаго Суда оказался чрезвычайно любопытнымъ.
Предсѣдатель полюбилъ поглядѣть, сколько берутъ повѣренные. Предсѣдатель потребовалъ отъ повѣренныхъ отчета о гонорарѣ по каждому дѣлу, и о суммѣ годового заработка.
Повѣренные возмущались.
Они подумали о хорошенькихъ женщинахъ, ста-

ромъ винъ и гаванскихъ сигарахъ и подали жалобу на предсѣдателя за чрезмѣрное любопытство. Всему виновато любопытство.

Фельетонъ „Провинціальныхъ грѣшковъ“.

ВЪ ПОГОНЮ ЗА НАЖИВОЙ.

Романъ изъ волжской жизни.
ЧАСТЬ 1-я. Глава I.

Тяжело дыша и вздрагивая вѣсь своимъ корпусомъ, тихо отходилъ отъ одной изъ большихъ волжскихъ пристаней большой пароходъ общества «Кавказъ и Меркурій». Пароходъ, какъ и вообще всѣ пароходы этого почтеннаго общества, при немовѣрно дешево пробной платѣ отличался еще массой другихъ превосходныхъ качествъ. Вообще это общество—единственное у насъ *)...

ТЕАТРЪ и МУЗЫКА.

«...Въ классической пьесѣ великаго Шиллера Горева классически велика... Въ «Маріи Стюартъ» Горева такъ хороша, что смотрѣлъ бы на нее, не отрываясь, не три, не пять часовъ, а смотрѣлъ бы, слушалъ и никогда бы не насмотрѣлся, никогда бы не наслушался» **).

Почтовый ящикъ „Провинціальныхъ грѣшковъ“.

Екатеринославъ, Корреспонденту газ. «Крымъ». Вы пишете: «Для любознательнаго у насъ возможно

*) За недостаткомъ мѣста не можемъ воспроизвести всего романа. Прод. см. «С. Г.», 12-е мая.
**) Любопытно бы знать таксу житомирскихъ рецензентовъ.

отыскать достаточно пищи. Такъ, если вы попадете въ ученое медицинское засѣданіе (которое, къ слову сказать, уединилось въ душное помѣщеніе врачебнаго отдѣленія), гдѣ (?) если всѣ члены-посѣтители и публика станутъ курить, то при закрытой наружной вентиляціи буквально вѣщью дышать, следовательно трудно и допустить возраженія на рефераты молодыхъ врачей-докладчиковъ, почему все прочитанное цѣликомъ и пропускается въ протоколы, за которые приходится потомъ приплачиваться обществу... («Крымъ» № 56)

Почтеннѣйшій, вѣдь это безграмотно!

Въ пространство, поэту Всеволоду Чешкину.
Что природѣ нашъ родъ?—Инфузорій комокъ,
На песчинкѣ и каплѣ кишачій,
Ненавидящій, любящій и одинокъ
Между жизнью и смертью дрожащій..
Советно такія вирши сочинять и еще пріѣзжимъ американцамъ посвящать.

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

Продается домъ единственно потому, что всѣ почти сосѣдніе домохозяева вываливаютъ на улицу помой и всякую гадость, а самое главное, по сосѣдству явилась кухня. Пески, Ивановская ул., № 25. («Ю. Край» № 3868).

За редактора издатель Р. Голике.

О Б Ъ Я В Л Е Н І Я .

ПРИГЛАШАЮТЪ
ДѢЯТЕЛЬНЫХЪ АГЕНТОВЪ.
Обращаться письменно: Банкирскій домъ
ГЕНРИХЪ БЛОКЪ, Спб., Невскій 59.
3.Н.—7—3.

С-ПЕТЕРБУРГСКОЙ
Фабричная
Техно-Химической
ЛАБОРАТОРИИ
марка.
НОВѢЙШІЕ ПРЕПАРАТЫ
„МЮСКЪ“
О-де-колонъ «МЮСКЪ» 45 коп.
Духи «МЮСКЪ» 85 коп.
Мыло «МЮСКЪ» 25 коп.
Приятный и прочный запахъ.
Тимоловый зубной склеръ.
Тимоловый зубн. порошокъ.
Тимоловое мыло.
Во избѣжаніе поддѣлокъ, покорѣйше просимъ при покункѣ обращать вниманіе на нашу фирму.
С.-Петербургъ, площ. Александринскаго театра, № 9. Москва, Никольская, д. графа Шереметева. 11.М.32—33.

Leichner's Fettmilder
Цѣна коробки 1 руб. жирная пудра Лейхнера.
Лучшая пудра для вечера, а также и дня. Незамѣтна на кожѣ. Косметическое средство для красоты кожи.
ТЕАТРАЛЬНЫЯ ГРИМИРОВКИ.
РУМЯНА, БѢЛЛА и КАРАНДАШИ ДЛЯ БРОВЕЙ.
Имѣются во всѣхъ парфюмерныхъ и аптекарскихъ магазинахъ Россіи.
Л. Лейхнеръ въ Берлинѣ, поставщикъ бельгійскихъ театровъ и Двора.
Главное депо для Россіи у В. АУРИХА, Колокольная, 18/19, С.-Петербургъ.
13.М.15—11

ВЫГРЫШНЫЕ
билеты и Дворянскіе листы (III выигрыши, заемъ) продаетъ съ залогомъ 20 и 15 р., ежемѣс. 10 и 5 руб., каждому вполне доступно,
БАНКИРСКИЙ ДОМЪ
ГЕНРИХЪ БЛОКЪ
59, Невскій, Спб. и гг. агенты.

Новость
НАРОДНЫЙ ГАРМОНИФЛЮТЪ
очень легкій для игры и самый дешевый инструментъ съ полутонами 2-хъ окт. 5 р., 3-хъ окт. 12 р., 4-хъ окт. 18 р.
Ножныя педали къ нимъ по 5 руб.
Самоучитель 75 коп.
ГАРМОНИИ
самыхъ лучшихъ и различныхъ сортовъ реком.
І. Ф. МЮЛЛЕРЪ
МОСКВА, Петровка, д. Волкова. Трѣбуйте иллюстр. прейсъ-курантъ. 46.М.3—1

МЫЛО
ОТЪ ГОЛОВНОЙ ПЕРХОТИ
ПРОВИЗОРЪ
А. М. ОСТРОУМОВА
Нусонъ 30 и. Продается вездѣ.
12.М.10—5

САМЫЙ ОБШИРНЫЙ ВЪ РОССІИ
до 1000 шт. въ наличности
Складъ велосипедовъ
Торговый Домъ **Ж. БЛОКЪ**
— (основ. 1863 г.) —
Главная Контора и Оптовый Складъ
МОСКВА, КУЗНЕЦКІЙ МОСТЪ.
ОТДѢЛЕНІЯ:
С.-Петербургъ, Одесса, Варшава, Екатеринбургъ.
— Кромѣ ВЫСОЧАЙШИХЪ ОСОВЪ и большинства полковъ болѣе 500 офицеровъ обзавелись нашими велосипедными. —
Новый прейсъ-курантъ съ отсылами (80 стр.) высылается **БЕСПЛАТНО.**
№ 41.М.20—13.

КАКАО
БЕЗЪ МАСЛА
ВЫСШАГО КАЧЕСТВА
МИНУТНОЕ ПРИГОТОВЛЕНІЕ
ФАБРИКИ
С.СІУиКЪ
31.М.—9

ТУАЛЕТНОЕ СРЕДСТВО для ДАМЪ. Употребляется для мытья кожи, лица и рукъ.
Способъ употребленія.
При приготовленіи этого бальзама главное вниманіе обращено на то, чтобы въ составъ оного вошли бы исключительно вещества, не оказывающія дурнаго вліянія на кожу.
Цѣна флакону 1 р. 65 к.
Бензойное мыло 35 к. и 50 к. кусомъ; Опо-номада (лучше козья-крема) 1 р.
Упаковка и перес. въ Европ. Россіи 20 к., въ Азіатск. 1 р.
Главный складъ для всей Россіи у
В. Ауриха,
въ С.-Петербургѣ,
Колокольная, № 18—19.
Имѣется во всѣхъ парфюмерныхъ и аптекарскихъ магазинахъ и аптекахъ Россіи.
15.М.10—7.

ПАРФЮМЕРІЯ ВЫСШАГО КАЧЕСТВА
КАПИЛЛЕРИНЪ
Совершенно Безвредное Средство
для ОКРАСКИ ВОЛОСЪ
ЦѢНА ЗА ФЛАКОНЪ 2 РУБ.
А.СІУиКЪ
Продажа во всѣхъ главныхъ
ПАРФЮМЕРИИ И АПТЕКАР. МАГАЗИНАХЪ
2.М.—8.

в Дрогобичі, не всім відома. Населення по цей бік фронту довідалося про неспокій в Дрогобичі з сухого комунікату, редагованого так, щоби не поширилася паніка. Знов населення по той бік фронту з острахом вичитувало з польської преси обширні і радісні описи великого повстання в Дрогобиччині. А наша армія... В той час приготвлявся генеральний польський наступ на неї. Фронт жив в тривозі, готовлячись до відпертя наступу. Розвідка доносила, що польська команда приготвляє наступ на нафтовий басейн... І якраз в той час вибух в Дрогобичі, бунт тамошньої військової залоги й міського шумовиння. На усмирення бунту треба було стягати частини з хирівського фронту, загроженого кожної хвили польським наступом.

Бунт зліквідовано. Деяких провідників покарано, більшість утекла. Слідство виказало, що величезну ролю в бунті грали провскатори, які свідомо змагали до ослаблення відпорности української армії. Бунт в Дрогобичі в квітні 1919 р., це був ніж, затроений в спину армії, що мав причинитися до побіди польських військ».

Отже, повстання дрогобицького пролетаріяту і місцевої залоги проти влади української буржуазії та поміщиків повстання, що його десятиріччя відзначила газета «Сельроб», трохи зденервували пана посла. Це бо повстання було **«затроеним ножем в спину армії, що мав причинитися до побіди польських військ»**. Методу «огиди» вибрано досить вдалу. Армія, мовляв, героїчно б'ється на фронті, а тут тобі «ніж в спину». Метода ця ще в рафінованішому вигляді була свого часу вико-

ристана тими, хто посилав військові частини задусувати дрогобицьке повстання. Воякам бригади, яка оточила тоді Дрогобич, було сказано, що там відбувається «повстання польських легіонерів». Отже цей «ножик в спину» є аргументацією не сьогоднішнього дня, аргументацією в такій же мірі правдивою, як і тодішня.

Багато можна написати про те, хто саме стромляв «ніж в спину». Багато про це вже й написано. Варт було б, наприклад, Паліїву почитати спогади одного зі старшин У.Г.А. Шухевича*) про те, як начальна команда Галицької армії цілий час відтягувала наступ на Львів, і замість вироблення плану наступу, або встановлювала всупереч обуренню стрільців перемир'я, з польськими військами, даючи тим можливість вигравати час для стягування і концентрації військ, або писала перепустки на право ходіння вночі по Львову, на той випадок, коли місто буде захоплене. Варт почитати у того ж Шухевича, як цілі зграї української буржуазії, інтелігенції, аж до видатніших професорів, у тилах армії, провадили нечувану спекуляцію нафтою. Варт, нарешті, Паліїву почитати в унівському ж «Новому Часі» (№№ 52—55) спогади В. Очевидця **«Однодневна радянська республіка в Дрогобичі»**. Цей В. Очевидець наводить досить цікаві факти про «ножі в спину» армії, які стромлялося руками місцевих «визвольників», що стоять тепер на спільному з Паліївим героїчному підніжжі.

«Коли я з припоручення Окружної команди в Самборі мав у Дрогобичі й Бориславі перевести певні урядові функції, стрі-

*) На ці спогади, оскільки собі пригадую Паліїв написав одну з перших резенцій.

нувся з опором: то тихим, пасивним, то залежним від високої влади одвертим квестіонуванням окружної команди в Самборі. Це зазначив мені тодішній повітовий командант (доречі шурина Гриця Косака) сотник К. та його ад'ютант пор. Б. Це підчеркнув і пізніший командант отаман Грабовенський.

Про це я доносив куди слід, але до самого кінця справа була в завішенні, а властиво зроблено команду Окружною нафтовою командою, хоч підлеглою самбірській. З цього вийшли ще більші непорозуміння. **Через це ж терпів дуже фронт за Самбором**». (Підкреслення наше Гн. Б.).

Це один «ножик». Ось другий:

«Тому через брак нагляду в боку вищих військових цебто окружних властей діялися в Дрогобичі і в повіті різні неправильности. Напр., реквіровано по селах, по дворах і фармах без пляну худобу, сіно, солому, збіжжя, коні виключно для вжитку Дрогобича. **А на самбірському фронті якраз того всього бракувало**».

Не важко уявити, для кого робилося безправні реквізиції в селянства. В. Очевидець свідчить, що не для фронту, що там **«якраз всього того бракувало**». Розшифруємо тепер, що мусить означати **«виключно для вжитку Дрогобича**». В місцевій газеті за пару тижнів перед повстанням надруковано:

«цілі стоси білого хліба і тіст по казкових цінах у всіляких крамницях б'ють в очі голодуючих і підносять невдоволення з України у всієї бідноти» («Дрогобицький

голос» з 23-го березня, стаття В. Пачовського).

Або:

«Серед зібраних робітників» відчувалося велике незадоволення по причині невиносимої дорожнечі і довгого робочого дня в часі, коли множество рук шукає праці, хліба, одежі і обуви. Коли не в силі набути тих середників щоденного запотребування сей, що має робити той, якого віддалено з фабрики з тої причини, що другий працює за нього двадцять — замість восьми годин денно». («Дрогобицький Листок» з 17-го лютого 19 року).

Для повної ясности скористаємося ще раз зі спогадів В. Очевидця:

«Найгарнійший кінський матеріял заховався по рафінарнях та різних нафтових фірмах. Але перевести бранку ніяк не можна було, бо Команда не погоджувалася. Заслонювалася тим, що коні дуже потрібні в Дрогобичі, хоч властиво служили вони для роз'їздів різних нафтових урядників»^{*)}.

І далі:

«До самбірської інтендантури, яка опісля перенеслася до Дрогобича, приходили не раз різні люди, навіть з «патріотів» з різними гарними пропозиціями»^{*)}.

Отже, за свідченнями тодішнього органу місцевої влади та теперішнього унів'єрського «Нового Часу» вимальовується досить цікавий образ всаджування «ножів у спину армії». Начальна команда армії тримає стрільців в нечувано важких умовах, в окопах, бавлючись в той час у «перепустки», в ділен-

^{*)} Спогадив. Очевидця — «Новий Час» № 52-55.

ня шкури незабитого ведмеда, дві окружних команди перешкоджають одна одній обслуговувати фронт, і водночас роблять пограбування селянства, реквіруючи у нього продукти для потреби дрогобицької буржуазії, коні замість відсилення на фронт використовується для **«роз'їздів різних урядників»**.

Місцеві «патріоти» вільно і безмежно спекулюють нафтою, та всім, чим трапиться, й приходять до інтендатури **«з різними гарними пропозиціями»**.

А на цьому тлі жахливий стан робітництва, безробіття, нелюдський робітний день, голод. Не краще становище селянства, яке віддало своїх синів на фронт. Його оббірають для нужд тих же спекулянтів, на нього посилають карні експедиції за спроби самочинно розв'язати аграрне питання. І в той час той же «Дрогобицький Листок» заспокоює селянство в такий спосіб:

«Буком бити і гонити дезертирів святий обов'язок українського селянина, а ненавидження кожного, хотя й ніхто йому нічого не винен. Ненавидить «пана», ненавидить «ксьондза», ненавидить «професора» бо ненавидить і селянина з того самого села, тільки для того, що той там трохи більше коні, або більше пів загона землі. Тої ненависті навчили його в великій мірі плюгаві агітатори-демагоги»

Навіть не даючи загальної оцінки тодішній ситуації, цих фактів було б досить для того, щоб надати дрогобицькому повстанню зовсім іншого фону, а ніж того, що потрібно було Паліїву для «ножів у спину». Патріотичні словеса, галас про «святе діло визволення, а фактично розклад, без-

ладдя, спекуляція, хижацький визиск робітництва й селянства. Все це робиться за спиною стрільців, які дійсно в незвичайно важких умовах гинули на фронті, але вже потроху починали собі здавати справу з того, хто куди і для чого їх провадить. Це й було справжнє тло дрогобицького повстання, яке спалахнуло з метою вигнати перекупок національно-визвольною боротьбою, мало за мету встановити робітничо-селянську владу, об'єднатися з революційними українськими трудящими по той бік Збруча, для справжньої й рішучої боротьби проти панської, польської окупації. Це було повстання проти тих, що дійсно всаджували свої продажні ножі в спину соціального й національно-визвольного руху, повстання проти тих, що відкрили польським військам, викладену стрілецькими трупами, дорогу для окупації Західньої України.

Ось малюнок їхньої визвольної боротьби. Руками одного з членів УСРП, в уесерпівському журналі «Проти Хвиль», який теж репрезентує претендентів, в минулому, і в сучасному, на ролю «визвольників», написана характеристика тих «героїв», які взяли собі право заганяти в окопи робітників селян.

«З такою наскрізь легалістичною душею ми прийняли прихід несподіваної весни; то ж не диво, що ми не поняли її льогіки, яка вимагала революційних методів і масових виступів замість дипломатично - парламентарної тактики; що ж до програмового змісту, то ситуація вимагала до того ще соціального поглиблення національного руху (зокрема негайного вирішення аграрного питання) — а і в тім згляді не було на за-

хідніх землях відповідної психічної підготовки в масах і в проводі».

І далі:

«Винні всі потроху, бо всі не зрозуміли подиху хвилі: найбільше винен той дух дрібно - буржуазного легалізму та «малих діл», що ним просякло все українське життя по цей бік Збруча».

Щоправда, трохи пізно зроблено ці відкриття. Але на цей раз справді краще пізно, ніж ніколи, бо вже через кілька сторінок «Проти Хвилі» знову починає «героїчної» пісні про «мужність» УСРП, про «хоробрість» її, про «завзятість в боротьбі».

Та хай співають собі! Факти ж лишаються фактами і ніякі співи не допоможуть перебрехати історії, не зможуть причепурити героїчними вінками майстрів «дрібно-буржуазного легалізму». Задушено було «визвольниками» дрогобицьке повстання, безліч ножів понатикали ці майстри в спину своєї армії, віддали Західню Україну під «креси». І тоді пішли Паліїви торгувати стрілецьким м'ясом. Петлюра, Денікін, нарешті, поляки, що боролися тоді проти Радянської України. За рахунок зради, підготовленої буржуазною офіцернею, куплено було право частині Галицької Армії сісти в табори полонених і чекати, поки з Західної України робилося «Малопольську Вихідню»; поки дадуть їм права прибрати польського громадянства. З цього й складалася «визвольна» акція, «героїчних визвольників».

Присвячена дрогобицькому повстанню книжка Гр. Бараби та Б. Мироніва дає повний образ боротьби дрогобицьких робітників, образ повстання і того, як воно було задушене. Ця книжка є справжнім актом обвинувачення проти тих, хто, скориставшись ситуацією, скориставшись ще слабою

революційною організованістю західньо-українського пролетаріату та селянства, взяв на себе «керівництво національно-визвольною боротьбою» перетворивши її в боротьбу за міністерські портфелі, за нафту, в охорону поміщицьких маєтків, з підсилення визиску пролетаріату та селянства. І через те лише, тільки но з'явилася одна стаття в «Сельробі», яка відповідним чином нагадала ці часи, в цілому буржуазному й дрібнобуржуазному таборі розпочалася істерика Паліївих і його приятелів з УСДП. Через те накинувся Паліїв на Букшованого, мовляв:

«Він дає моральну санкцію всяким типам, — недавнім москвофілам-цареславцям, жидам і полякам (бо й вони належать до «Сельробу») оплюгавлювати одинокє, що нам лишилося в спадку «по великому зриві: дорогий спомин. Болючє, соромно і плюгаво».

Є дійсно підстава для «Сельроба» «соромитися». «Сельроб» мусить «соромитися» за те, що він під гаслами інтернаціональної, клясової солідарности об'єднав разом з українськими трудящими і польських і єврейських робітників для рішучої боротьби за соціальне й національне визволення, за українську пролетарську державність; «соромитися» тим, що відірвав від царславського москвофільського табору ті елементи, що повністю засудили своє минуле, і сучасною боротьбою проти того же москвофільства заслуговують собі право на участь у загальній боротьбі трудящих з фашистськими насильниками й окупантами, та їхніми паліївськими помічниками.

Звичайно, що Паліїву, який разом з генералом Тарновським провадив переговори з Денікіним, «соромитися» нема чого. Йому тільки «болючє»,

болюче, бо мало дістав ще за стрілецьку кров від Петлюр, Денікіних та Пілсудських, бо заважають йому «руїнники» сельроби провадити далі це «визвольне» гендлярство. Признається до того, принаймні, В. Очевидець:

«Врешті переворот (дрогобицький) похитнув вірою менш національно - віруючих людей у внутрішню силу держави й її здібність до самостійного життя. В цьому й лежить злочинна вартість квітневої більшовицько-безідейної імпрези в Дрогобичі й спроби викликання її в краю».

Здається, ніхто краще за всіх цих «очевидців» не зумів би більше похитнути віру в те, що Ундо та УСРП зможуть відстоювати «здібність держави до самостійного життя». Кому вони тільки не презентували цієї «самостійности». За те, дрогибицький «переворот» був одним із тих перших товчків, що почали зміцнювати в західньо-українських трудящих віру в революційну боротьбу, віру в боротьбу за справжню соціальну й національну самостійність української, пролетарської держави.

Ще пару слів у зв'язку з дрогибицьким повстанням треба присвятити УСДП. Мабуть, що ця партія зіграла найганебнішу ролу в справі спекуляції національно-визвольним рухом, зокрема, в утисках над селянством та пролетарями Дрогобиччини. УСДП в тих часах активно підтримувала політику карних експедицій, політику розправ з робітниками. Тому не дивно, що матеріяли про повстання в великій мірі скеровані проти цієї західньо-української шлюхи, що тепер підмоложена ППС знову розпочала свою зрадницьку акцію.

Отже, «Вперед» конечно мусив обізватися на святкування десятиріччя повстання, і обізвався статтею д-р Івана Кобилецького. Цей пан доктор

теж свою красномовність скеровує на те, щоби змалювати повстання як звичайний грабунок і навіть заявляє, що «все робітництво було до крайности обурено цим виступом і невдоволено з причини безкарности цих славних «повстанців». («Вперед», № 9).

Т. Бараба в своїй книжці наводить кілька фактів, які свідчать про тодішні настрої робітництва, що підготовлювало повстання:

«Дня 26 січня 1919 р. на конференції 500 робітників Підкарпаття на внесок соціалістів-комуністів ухвалюють делегати майже одноголосно вислання братерського привітання радянському революційному пролетаріяту в особі Ради Народніх Комісарів».

«На повітове віче з приводу свята об'єднання українських земель, скликане 20-го січня 1919 р., прибувають робітничі і селянські відділи з прапорами, на яких накреслено кличі:

«Вставай, піднімайся робочий народе»,
«Проч з гнобителями і тиранами», і т. д.
Скибинський (усд), боючись, щоби робітники не скинули його з трибуни, оточеної вороже настроєними до аранжерів свят робітниками, мусів промовляти з балькону якоїсь кам'яниці».

«Обурене цим виступом робітництво», почало його підготовлювати з самого початку існування буржуазної Національної Ради, яка руками того ж Скибинського, тодішнього харчового комісара заготовляла для місцевої буржуазії «цілі стоси білого хліба і тіст».

Чи ж мало дрогобицьке робітництво бути **невдоволеним з причини безкарности цих славних «повстанців»**, як це запевнює «д-р Іван Кобилець-

кий». Дивно принаймні. Невдоволені робітники тим, що їх мало бито, мало покарано? До того ж, як бачимо з фактів, які наводять т. Гр. Бараба і Мироні в «безкарність» в розумінні пана доктора є категорія досить відносна. Той же В. Очевидець*) в кількох яскравих рядках розповідає, як було ліквідовано повстання:

«Почався другий стан облоги, але вже організований, військовий. Згодом за кілька днів прийшли відділи січових стрільців та їх жандармерія під командою чет. К. Вони показали дрогобицьким громадянам хоч раз, що значить військова карність і дисципліна».

Легко можна собі уявити, що саме «показала жандармерія дрогобицьким громадянам». І коли й цього було малувато для Кобилицького — може він з друзями лише шкодувати, що жандармерія ця складалася не з одних тільки уесдеків. Мабуть би «показали» вони дрогобицьким пролетарям чогось цікавішого.

Головні свої стріли цей доктор від жандармерії скеровує проти дрогобицької робітничої міліції яка брала дуже діяльну участь в повстанні. В першу чергу саме її він намагається закидати болотом, скомпромітувати, виставити просто бандою грабіжників. Він пише:

«Ця міліція була найбільшою чорною плямою Нац. Ради в Дрогобичі. Складалася вона з елементу майже найбільше здеморалізованого і згангрінованого та без усякої ідеї.

Поляки, побачивши моральну вартість цієї міліції, відразу піднесли голову і пово-

*) «Новий час» № 52—55.

дилися ще більш бундючно, як з приходом військ Галлера. Від цієї міліції могли поляки дуже легко про все довідатися і мали далеко кращі інформації від неї, як сама Національна Рада. Ця міліція була справді пострахом для всіх і вся в Дрогобичі. Ні одна фура не переїхала до Дрогобича, щоби міліція не поділилася її вартістю, або цілковито її сконфіскувала. Про хабарі вже не говорити».

Це написано десять років по повстанню. Гр. Бараба наводить характеристику міліції, що їй дав був «Дрогобицький Листок» за кілька місяців до повстання.

«Місцева міліція українських міщан»^{*}).

Не тому, щоби славословити і писати так в честь міської міліції нашого щиропатріотичного міщанства Дрогобичу, але, щоби віддати справедливість тому, хто на цю заслужив собі. А на таке прилюдне признання заслужила собі наша міська міліція, яка з незрівняною посвятою і з дійсно українською щирістю, сповняє свою нелегку службу, удержання ладу і порядку в місті, даючи приклад гарний наслідування, як повинен сповняти свою військову повинність кожний український горожанин в час війни, яку накинули нам наші сусіди. Честь дрогобицькому міщанству, честь міській міліції та її організаторам».

Честь д-ру Івану Кобелецькому, честь брудному брехунові!

* * *

^{*}) «Міщани» тут вжито в розумінні міського населення. (Ремісники, робітники і т. д.).

Повстання дрогобицьких пролетарів тривало два дні. Воно дало вихід настроям місцевого пролетаріату, настроям обурення з ганебної політики влади української буржуазії, обшарників, і звичайно-ж уесдеків. Воно було одною з перших ознак процесу викристалізовування соціального і національно-визвольного руху на Західній Україні, очищення його від «дрібно-буржуазного легалізму, від «малих діл», від впливів і опіки буржуазії та соціал-угодовства. Дрогобицьке повстання було кероване не комуністичною партією, яка тоді тільки оформлювалася на західньо-українському терені, його провадив місцевий гурток соціалістично-комуністів, які ще не мали і не могли мати досвіду для розгортання повстання. Не було достатнього підготування, було зроблено досить багато помилок, які полекшили ліквідацію повстання.

Мимо того повстання — це було одною з вихідних точок для дальшого розвитку революційного руху на Західній Україні, і як таке посідає своє місце в історії, в пам'яті пролетаріату. Спроби паліївих і кобилецьких зфальшувати історію повстання, перетворити його на «ніж у спину» є лише найкращий доказ того, що дрогобицькі робітники влучно націлювали свої рушниці. Їх уже не вдасться всяким «визвольникам» ошукати своїм геройським підніжжям, вони добре знають, хто і з якою метою паліївим і кобилецьким платить за «визволення» і зуміють відповідного часу взяти з них за це звіт.

Р. С. «Соромлючи» О. Букшюваного, пан посол Паліїв пише:

«Але поза сумнівом стоїть факт, що під ті нікчемні возвеличення зради дає свій під-

пис тодішній комендант бригади У. С. С. отаман Букшований. Він посилав тоді підлеглий собі курінь У. С. С. ліквідувати зраду».

В маленькій нотатці, що вміщена в «Сельробі», № 110. О. Букшований заявляє:

«В інтересі висвітлення правди стверджую, що згаданий курінь У. С. С. був посланий до Дрогобичу полковником Кравсом, командантом хирівського фронту, якому в тому часу цей курінь був підлеглий. Я сам находився під Львовом і про висилку куріня довідався щойно тоді, коли він був уже на місці в Дрогобичі. За такої ситуації міг я тільки вжити заходів, щоби курінь був негайно відкликаний з Дрогобичу, що й дійсно сталося».

Який то вже раз пана посла піймали на гарячому? А брехо, брехо!

В травні й червні вийшли накладом ЦККПЗУ:

„НАША ПРАВДА”

(Квітень—червень)

- Зміст: *М. Вальтер* — Права небезпека і самокритика.
П. Волиняк — Білянс Першого Травня.
Сухий — Небезпека ухилів в національним питанню.
Гнат Бриль — Обличчя угоди і зради (УСРП та УСДП).
«*Большевик*» — Напередодні рішаючих боїв.
І. Рінг — Програма Комуністичного Інтернаціоналу.

Інформація всесвітнього комуністичного руху. Ухвали Комінтерну. Резолюції II-ої Конференції КПБУ. Постанови Політбюра і Секретаріату ЦККПЗУ. Памяти жертв фашизму.

Б Р О Ш У Р И.

- Гнат Бриль* — «Соціалізм підпанків», стор. 76.
Гр. Бараба, Бруно Миронів — «Дрогобицьке повстання», стор. 96.
З післямовою Гната Бриля.

ТОВАРИШІ !

ЧИТАЙТЕ ТА РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ ВИДАННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

Робітники і селяне !

**Ставайте на оборону політич-
них в'язнів !**

Вступайте в лави модр'у!

**Допомогайте революційним
борцям ув'язненим фашизмом !**

**Хай живе революцій на
солідарність трудящих**

Ціха 1.50 зол.